

STAV A ČINNOST MUZEA

Zákonný rámec činnosti byl obohacen o zákon č. 1/2005 Sb. ze 6. 12. 2004. V části 9., § 23a, řeší vlastnictví archeologických nálezů.

Stručná bilance roku 2005 je omezena spíše na doplňující glosy k následujícím zprávám jednotlivých úseků.

Ke sbírkotvorné činnosti popsané jednotlivými kurátory dále iniciováno obnovení karanténního skladu v přízemí. Na základě interní roční kontroly depozitářů provedené Poradním sborem dodavatelsky i svépomocně pořízeno posuvné krytí a vnitřní dělení regálů podsbírký historické. Režijně zřízen další prostor pro část podsbírký Uměleckoprůmyslové. V souvislosti s rekonstrukcí jižního křídla radnice na přelomu roku zdárně vyřešeno dočasné přemístění celého lapidária. Dořešena správa „bezprizorních“ velkorozměrných sbírkových předmětů na komunikačních trasách a vystavených kamenných artefaktů. Samozřejmostí bylo zajištění konzervace a restaurování celého mobiliáře Památníku Adolfa Heyduka. S množstevním předstihem plněny a vykazovány periodické inventarizace.

Výstavní činnost a prezentaci je možno hodnotit jako nadprůměrně úspěšnou. Třiadvacet výstav z celkem 25 (pořadatelem 26 byl MěÚ Protivín) splnilo očekávání. Konečně jsem uspěl se snahou o prodloužení délky trvání, o větší odpovědnost kurátorů a zejména o větší podíl muzejních (nevýtvarných) výstav zaručujících větší návštěvnost a zájem veřejnosti. Toto důležité hledisko stálo i u omezení nabízejícího se využití šedesátého výročí konce II. světové války na účast na kolektivní výstavě v JČM a následně v Prachaticích. Na Městském úřadu v Miroticích bylo akcentováno šedesáté výročí náletu na obec a vydán zdařilý průvodce (v nákladu 1000 ks!). Uspokojen byl zvýšený badatelský zájem a na výročí jsem reagoval zveřejněním části dosud nevyužitých pramenů ke květnovým dnům. Navrhl jsem prezidentovi republiky k vyznamenání zapomenutého hrdinu odboje p. Miloše Blažka. Stínem na jinak velmi závažné a úspěšné výstavě Lochmanové (kurátorka I. Mašíková) bylo nepříjemné opoždění výroby zdařilé doprovodné publikace. Zmíněná práce Ivo Kořána byla mimořádně kladně recenzována v Muzejní a vlastivědné práci, ročník 43, č. 3/2005. Splněno bylo předsevzetí tentokrát více reflektovat vánoce. Známy betlémář Vladimír Müller doplnil impozantní soubor svých prací velice obětavě množstvím ukázek výroby pro veřejnost. O skvělou výstavu Svět dítěte projevila zájem okamžitě další muzea (kurátorem obou výstav J. Prášek). Úspěšným experimentem se ukázala být prodejní výstava Staročeský medový perník výrobců a zároveň scénáristů manželů Pušových z Orlickoustecka (kurátor V. Bartoš, profesionální a úspěš-

ný prodej manželé Holečkovi). Zmíněné akce zároveň s jubilejní předvánoční burzou minerálů organizovanou geologem J. Cíchou také významně kladně ovlivnily celkovou návštěvnost roku 2005.

Návštěvnost muzea v Písku není víceméně daná, ale naopak vydřená. Přes velkou aktivitu radnice a IC objektivně chybí zejména ubytovací kapacity a zčásti volnočasová infrastruktura. Kulturní servis pro místní je naopak vynikající a pochopitelně muzeu citelně konkuruje. Struktura návštěvnosti je sledována v souladu z výkazem MK ČR Kult V-14. Registrované volné vstupy jsou sledovány po hodinách ve čtyřech kategoriích a výsledky jsou cenným vodítkem pro organizaci návštěvního provozu.

K prezentaci zařízení jistě přispěl námi pořádaný seminář českých a slovenských geologů vybavený kvalitním padesátistránkovým exkurzním průvodcem.

Z VIP návštěv byla rozhodně nejvýznamnější, v krátké době již druhá, návštěva velvyslance USA ve městě. V muzeu se Jeho Excelence William J. Cabanis s chotí velmi neformálně zajímal o militária a o stopy zájmu českých králů o region. Podle mého názoru i tato událost znovu otevírá naléhavost řešení absence důstojného pomníku osvoboditelům v roce 1945. Zcela mimořádná pozice Písku na demarkační linii při těchto událostech by mohla být řešena kupř. figurální kompozicí americ-

Slavnostní setkání armád USA a SSSR na Velkém náměstí v Písku 10. 5. 1945. Ze sbírek Prácheňského muzea

kého a sovětského důstojníka připíjejícího si naším pivem (inspirováno fotografií z přehlídky obou armád 10. 5. 1945 na Velkém náměstí). Konvenovala by historické pravdě, eliminovala by nadčasově k události se vážící ideologické spory. Doveďu si představit její umístění do parčíku u Olympie v Harantově ulici. Je zde hoto-
vý vhodný piedestal. Místo blízko centra poskytuje i příhodný prostor k důstojným pietním aktům. Pomník by se mohl otevřít reálně k 30. 9. 2008 (Mnichov), k 15. 3. 2009 (okupace), eventuálně k 1. 9. 2009 (zahájení II. světové války).

V publikační a propagační oblasti jsem inicioval vznik výtvarně a obsahově neotřelého průvodce expozicemi. Výtvarník Jiří Pobřísko se zhostil zadání (inspirovaného obdobným materiálem) natolik úspěšně, že jsem dílo nominoval do soutěže Gloria musealis 2005. Jedná se o vydání stručného informačního průvodce (kromě české též v anglické jazykové mutaci), který by graficky neotřelým a maximálně přehledným způsobem orientoval návštěvníky muzea. Publikace byla zpracována ve formě archu nesoucího na jedné straně axonometrický pohled na muzejní budovu s četnými průhledy do interiérů expozic a dalších prostor. Zpracování bylo uskutečněno na základě leteckých snímků a vlastní projektové dokumentace. Na druhé straně archu je otištěn vlastní text stručného průvodce doprovázený fotografiemi z jednotlivých expozic. Díky skutečnosti, že arch byl vydán též v nesložené formě, je možno publikaci využít též jako samostatný propagační materiál formou poutavého plakátu. Distribuci zajišťuje muzeum samo s tím, že vynecháním komerčních distribučních kanálů bylo možno udržet prodejní cenu publikace v „rozumných“ mezích. Publikace je tak prodávána v muzeích, městských a obecních informačních centrech a vybraných knihkupectvích.

Ekonomika, provoz a údržba památkových objektů - přehled hospodaření muzea je nutno doplnit tím, že zřizovatel nejen finančně zajistil náročnou rekonstrukci Památníku Adolfa Heyduka a mohlo tak zde být prostavěno 2 014 959,- Kč. Odbor regionálního rozvoje, odd. investic Krajského úřadu, se ujal též organizace otevřeného výběrového řízení via Centrální adresa, které by bylo nad možnosti muzea v této nestatutární činnosti. Neocenitelné byly i zkušenosti ing. Jana Švarce při všech kontrolních dnech a jeho vedení účelných víceprací typických pro obnovu památkových objektů (286 108,- Kč). Ukázala se i nutnost obnovy římsy východní fasády (58 548,- Kč). Důležité je, že je zajištěna i realizace závěrečné etapy v roce 2006.

Muzeu se podařilo získat grant z fondu regenerace na GO střechy a sice:

město	37 600,-
stát via město	80 000,-
vlastních	258 889,-
Rada JČ kraje poskytla též příspěvek na projekt „Svět dítěte“	
ve výši	10 000,-
vlastní	26 000,-

K 31.12. mělo muzeum 10 PC připojených na internet. přistoupilo proto k realizaci PC sítě. Vzhledem k technickým parametrům budov (síla zdí) pomocí linek na-

tažených na přelomu roku 2005/2006. Kromě projektu internetizace knihoven byly vytvořeny předpoklady pro připojení na AMIS spoluprací Střední průmyslové školy a Vyšší odborné školy z grantu EU. Prostřednictvím této sítě je přístupná evropská gigabitová výzkumná a vzdělávací síť Géant a síť národního výzkumu a vzdělávání v desítkách zemí světa. Síť není určena ke komerčním účelům.

Ve sledovaném roce zde proběhly čtyři externí kontroly: Okresní správy sociálního zabezpečení Písek na odvod pojistného a vyplacených nemocenských dávek. Finančního úřadu pak odvodu daně z příjmu. Obě bez sankcí a bez penále. Česká obchodní inspekce přistoupila k anonymní kontrole správnosti prodeje cenin a zboží všeho druhu v pokladně - bez závad. Ve dnech 7. - 25. 3. 2005 vykonal zde komplexní kontrolu činnosti hospodaření Krajský úřad. Osmičlenná kontrolní skupina konstatovala, že zde nedochází k podstatným odchylnostem od ustanovení zákonných předpisů. Navrhovaná opatření tak mohla být realizována již do měsíce. Obávaná kontrola se stala nakonec pro organizaci cenným metodickým vodítkem ve složitě ekonomické a majetkoprávní činnosti.

Personálie - v předmětném roce se přímo roztrhl pytel s kulatými výročími zaměstnanců (počítány pouze v deceniích). Když galantně pominu jubilea dvou brigádnických informatorek a dozorkyň expozic, tak u kmenových zaměstnanců (opětne na jejich žádost bez žen): Již v lednu jsem utrpěl sám šedesátiny. Životní bilanci a jejich oslavu jsem se rozhodl spojit se svým plánovaným odchodem do starobního důchodu na podzim 06. Jak jsem již předdeslal zřizovateli v roce 2003, rád bych rezignoval na jmenovanou funkci ředitele vykonávanou již dvacátým rokem a věnoval se naplno ještě po nějakou dobu práci historika novějších dějin a kurátora podsbírký historické, kterou se pokouším zdarma suplovat již od roku 1992. Tehdy bylo nutno přijmout bolestně chybějícího historika středověku a církevních dějin. V únoru zcela skromně a nenápadně proběhly čtyřicátiny Ing. **Jaroslava Cíchy**, špičkového a obětavého pracovníka, celostátně uznávaného geologa a mineraloga. V červnu dosáhl šedesátin RNDr. **Karel Pecl**. Může hrdě bilancovat celý svůj aktivní profesní život spojený s píseckým muzeem. Je podstatným strůjcem jeho nadregionálního významu a dokázal, že v oblasti přírodních věd předčilo mnohá jiná, bohatěji personálně dotovaná pracoviště. Je mu věnován medailon v další části zprávy, spokojím se pouze se vzpomínkou na to jak „*zastavil buldozery*“, charakterizující jeho povahu a statečnost. Již v předlistopadovém období byl nositelem ocenění „Vzorný pracovník kultury“ za angažovanost v ochraně přírody. Někdy v letech 1987-8 vyvstala hrozba zničení krajinářsky a dendrologicky cenné vrcholové partie Píseckých hor v souvislosti se vznikem přečerpávací horní nádrže Hněvkovické přehrady formou masivní hráze na seříznutém vrcholu. Karel sehnal všechny odborné podklady na záchranu území. Místním orgánům se pochopitelně do střetu s centrem nechtělo. V té době se již mohlo konstruktivně kritizovat, ovšem pod podmínkou, že člověk mluví sám za sebe. Hlavně se nesmělo vzbudit zdání, že jde o nežádoucí organizovanou nátlakovou

skupinu. Bylo nám jasné, že běžné podání by skončilo v koši již na OV KSČ. Problém komplikovalo i to, že alternativní řešení stavby bylo situováno na dolní tok Berounky, to by ovšem zatopilo tamní chaty některých výše postavených soudruhů. Bylo jasné, že když věc přednesu „bez dovolení“ na některém tehdejších rituálních veřejném grémiu, může nám jít oběma o existenci.

S nálepkou osmašedesátníka a s prožitkem svého tříletého výchovného působení u lopaty jsem věc Karlovým i mým jménem přednesl na Okresní konferenci. Šťastně to dopadlo. Partaj tehdy již verbálně koketovala s ekologickými prvky v programových dokumentech. Zvolená forma zajistila, že věc musela jít „nahoru“ a výsledkem je dnešní chráněné území Malý a Velký Kamýk v dnešním přírodním parku Písecké hory.

Akvizice roku

Za rok 2005 byly jako akvizice roku vybrány osobní předměty z pozůstalosti světově známého píseckého houslového pedagoga profesora Otakara Ševčíka. Do muzejních sbírek vešly laskavostí paní Ludmily Stocké z Písku.

Jedná se o silně zlacené mosazné plnicí pero s rytým věnováním „*With loving appreciation of / Prof. Otakar Ševčík / from / Bush Conservatory / Dec. 10. 1923 Chicago Ill. „*“, které je uloženo v původní etui. Další součástí souboru je silně zlacená mosazná tužka s rytým věnováním „*Z vděčnosti ku dni 22. III. 1931 věnuje K. Blahník*“. Soubor doplňuje mosazný skládací hřebínek na vousy. Předměty byly zapsány do uměleckoprůmyslové podsbírký pod přírůstkovými čísly 154/05 - 156/05.

Závěrem

Uplynulý rok byl i jubilejním rokem Husovým. Na podporu těm členům městské rady a zastupitelstva reflektujícím nevůli většiny občanů k bezprecedentnímu rozšíření zdejších heren (hracích automatů: Strakonice 210, Tábor 286, P í s e k 231, Český Krumlov 29, T ř e b o ň 0) cituji z Husova českého listu neznámé šlechtičně napsaného kolem roku 1405: *Paní urozená, slyším, že své vdovství řádně vedeš, ale v tom nemáš opatrnosti, že na svém zboží her a tanců dopauštíš, jenž jest zjevné Božího přikázání přestaupení. Neb ve hře cizího žádají, zle lají, tepau se, někdy Bohu i svatým lají, a nevěru sobě činí, dílo užitečné meškají, svátků nesvětlí, a prohrajíce, pánům svým i rodičům přikrádají, a druhy i na cestách pro laupí, lidi mordují věrné i jiné. A jsau-li sedláci, druhdy dědiny a své hospodářství opustíce, pryč běžší, aby volněji v kostky a v jiné hry hrajíc, ve dne i v noci v krčmách leželi. A z toho veliké škody jim samým i pánům jich neb dětem přicházejí ... Že pak páni kostek, také jiných her dopauštějí, činí to pro svůj zisk, aby jim platův, aurokův přibývalo. Neboť jest to zjevná věc, že ti, jež nehrají, netancují, lépe se mívají a bohatější a šlechetnější bývají a více sau takoví pilní díla svého a spíš pánu svému auroky a platy zaplacují.*

Václav Bartoš,
ředitel Prácheňského muzea v Písku

CENTRÁLNÍ EVIDENCE SBÍREK

Mgr. Jan Adámek

Úvodem předkládáme stav sbírek k 31.12. 2005 tak, jak je veden v evidenci ministerstva kultury. Jak je uvedeno v tabulce, jedná se o položky, nikoliv počty kusů, kterých je několiknásobně více. V některých podsбірkách (což se týká zejména podsбірky archeologické), se pod jediným číslem chronologické evidence mohou nalézat řádově stovky až tisíce kusů. Skutečné počty položek jsou v jednotlivých podsбірkách o něco málo nižší (maximálně v řádu desítek) - budou upřesněny, jakmile program CESik umožní odfiltrování zrušených položek, tedy položek chronologické evidence, které byly zrušeny převedením v nich zapsaných předmětů do položek evidence systematické. Podsбірky označené* náležejí do takzvaného konservačního fondu - jde tedy o uzavřené celky, kde nedochází ke změnám.

podsbírka	počet položek chronologické a systematické evidence	podsbírka	počet položek chronologické a systematické evidence
<i>archeologická</i>	16 721	<i>mobiliář kostela S. Trojice*</i>	100
<i>archeologie Protivín*</i>	429	<i>numizmatická</i>	18 217
<i>etnografická</i>	6 935	<i>Památník A. Heyduka - mobiliář*</i>	296
<i>fotografie, filmy a jiná média</i>	9 144	<i>Památník A. Heyduka - obrazy*</i>	88
<i>geologická</i>	1 290	<i>umělecká grafika</i>	1 469
<i>geologická systematická</i>	557	<i>umělecká kresba</i>	622
<i>geologická, jiné předměty</i>	21	<i>umělecká plastika</i>	143
<i>historická</i>	11 081	<i>uměleckoprůmyslové práce</i>	1 148
<i>hudební nástroje</i>	55	<i>výtvarného umění</i>	2 262
<i>knihy*</i>	36 228	<i>zoologická - bezobratlí</i>	1 823
<i>knihovna A. Heyduka*</i>	3 394	<i>zoologická - bezobratlí exotičtí</i>	125
<i>knihovna I. Beneše*</i>	6 291	<i>zoologická - obratlovci</i>	63
<i>knihovna J. Malého*</i>	5 230	<i>zoologická - obratlovci exotičtí</i>	1
<i>militária</i>	515	celkem položek	124 248

Následující tabulka poskytuje přehled o periodických inventarizacích. Každá podsбірka musí být celá inventarizována v průběhu deseti let. Správce sbírky je povinen příslušnou část inventarizace provádět každoročně (zpravidla jde o 10%, minimální množství je stanoveno na 5% předmětů). Celkem bylo v průběhu roku zrevidováno 14 805 položek.

číslo příkazu	název podsбірky	rozsah revize	revize prováděna od - do
1/05	militária	HM 101 - HM 152	2.9. - 20.10. 05
2/05	fotografie, filmy, videozáznamy	HF 3001 - HF 4500	15.6. - 31.8. 05

3/05	etnografická	HE 1601 - HE 2200	10.12. - 20.12. 05
4/05	další - Památník A. Heyduka - obrazy	AH VU 01 - AH VU 20	6.12. - 10.12. 05
5/05	jiná - Památník A. Heyduka - mobiliář	AH UP 31 - AH UP 60	1.12. - 5.12. 05
6/05	numismatická	HN 4251 - HN 6250	5.9. - 24.11. 05
7/05	knihy	L 29801 - L 33800	23.5. - 14.10. 05
8/05	další - knihovna A. Heyduka	podle protokolu	3.10. - 4.10. 05
9/05	další - knihovna I. Beneše	KB 38681 - KB 39334	10.10. 05
10/05	další - knihovna J. Malého	KM B 401 - KM B 900	17.10. 05
11/05	uměleckoprůmyslové práce	H 401 - H 600	30.9. 05
12/05	geologická	G 401 - G 600	14.10. - 15.11. 05
13/05	další - geologická systematická	121/VII.D - 180/VII.D	14.10. - 15.11. 05
14/05	jiná - geologická, jiné předměty	celá podsbírka	14.10. - 15.11. 05
15/05	archeologická	A 4001 - A 6000	březen - 5.10. 05
16/05	další - archeologie Protivín	AP 101 - AP 150	září - 4.10. 05
17/05	historická	K+S 2801 - K+S 4300	1.10. - 30.10. 05
18/05	další - zoologická - bezobratlí	E 1421 - E 1600	1.12. - 21.12. 05
19/05	další - zoologická - bezobratlí exotičtí	EE 25 - EE 36	1.12. - 21.12. 05
20/05	další - zoologická - obratlovci	V 14 - V 20	1.12. - 21.12. 05
21/05	další - zoologická - obratlovci exotičtí	VE 1	21.12. 05
22/05	výtvarné umění	VU 601 - VU 900	30.8. - 19.12. 05
23/05	další - umělecká grafika	UG 601 - UG 900	30.8. - 19.12. 05
24/05	další - umělecká kresba	UK 201 - UK 400	30.8. - 19.12. 05
25/05	další - umělecká plastika	UP 1 - UP 50	30.8. - 19.12. 05
26/05	další - hudební nástroje	celá podsbírka	16.12. - 17.12. 05
27/05	další - mobiliář kostela Sv. Trojice	podle protokolu	16.12. - 17.12. 05

V průběhu roku 2005 bylo pod 170 přírůstkovými položkami zapsáno do sbírek 3 049 předmětů a jejich souborů a částí. Významná část akvizicí pochází z darů - viz níže uvedený přehled. Zbývající část byla získána díky výzkumné a dokumentační činnosti pracovníků muzea. Za nákupy byla vydána částka 18 105,-Kč.

Přehled darů Prácheňskému muzeu

<i>přír. č.</i>	<i>předmět</i>	<i>dárce</i>
1-2/05	křemen - záhněda a K živec z lokality Údraž	P. Hofman, Sušice
3/05	historické foto těžby lignitu u Dobeve	J. Sebera, Písek
7/05	pánské jízdní kolo	J. Kloboučník, Písek
8/05	pánský kabát	J. Havlan, Písek
10/05	kamenný brus na ruční pohon	V. Dubay, Topělec
15/05	elektrická remoska	Mgr. J. Kotalík, Písek
16-21/05	zahradní pilka, řezačka na rámy, truhlářský „pacholek“, pokosník, tesařská sekera a úhelník	K. Dvořák, Písek
22/05	lékařské vyšetřovací lůžko dr. Kálalové z Bernartice	Místní knihovna, Bernartice
30/05	portrétní pohlednice asi z r. 1906	S. Pokorný, Písek

31/05	soubor skupinových fotografií z Písku a noviny A-zet	M. Hašková, Písek
32/05	zlomek hrnce ze 13. stol. z Rakovic	Ing. V. Mastný, Rakovice
34/05	dopisnice s portrétem J. Hrušky a další dopisnice	R. Kysilková, Písek
35/05	polovice přepůlené mince (sestertius) Marka Aurelia	J. Hesoun, Písek
42/05	kovový kalamář	R. Černíková, Písek
47/05	tenisová raketa s napínákem	MVDr. P. Sedláček, Písek
68/05	foto presidenta Beneše s chotí	M. Hašková, Písek
81/05	středověká šípka ze střely do kuše	
	z lesa Háj u Horosedel	M. Stýblo, Písek
82/05	soubor archeologických nálezů z knovízského objektu u Semic, 350 ks	J. Kurz, Písek
84/05	dvě historické fotografie z Písku	R. Kysilková, Písek
85/05	foto obchodu G. Hlídka v Písku	Mgr. J. Škoch, Písek
86/05	album s plakáty píseckého divadla	V. Langhans, Písek
88/05	plechová rolníčka od Štěkně	E. Barát, Písek
89/05	soubor historických fotografií z Písku, 17 ks	R. Kysilková, Písek
94/05	výuční listy F. Brože z Protivína, 7 ks	S. Mašková, Praha 3
95/05	„kasírtaška“ z období I. republiky	Z. Jíša, Písek
96-98/05	foto letců M. Kopeckého z Hrejkovic, K. Burdy z Milevska a J. Krátkého z Protivína	J. Rail, Náchod
100/05	dekrety k povýšení letce K. Papouška z Milevska	J. Rail, Náchod
102/05	foto rodného domku J. Koláře v Protivíně	V. Hotový, Protivín
103/05	diapozitivy s náměty z Protivínska	Ing. J. Novotný, Praha 7
110/05	foto hasičského sboru v Písku z let 1922-25	MUDr. M. Bečka, Písek
111/05	pionýrský stejnokroj	Mgr. J. Kotalík, Písek
112/05	německý vojenský kanystr z r. 1942	J. Kloboučník, Písek
117/05	medaile se znakem ČR	Z. Říha, Písek
118-119/05	různé odznaky a dokumenty	J. Bláha, Písek
120/05	dokumenty k osobnostem A. Heyduka a V. Šťastného	Z. Folková, Písek
126/05	pohlednice od J. Malého	R. Křivánková, Písek
127/05	foto hudebníků v Písku podepsané O. Ševčíkem	J. Králová, Kašperské Hory
128/05	dokumenty k činnosti letce J. Muziky z Čimelic	V. Mašík, Beroun
129/05	boty k sokolskému kroji	V. Kalinová, Písek
132/05	plaketa „120 let českého lesnického školství“ s publikací a datadiskem	Lesnické školy v Písku
133/05	soubor fotografií O. Ševčíka a jeho žáků, 9 ks	L. Stocká, Písek
135-139/05	stojan na žehličku, vyšívací kruh, síto na mouku, mlýnek na maso a bandaska	I. Mašíková, Písek
140/05	kleště Forgedsteel	O. Tlapa, Písek
141/05	sada vánočních ozdob, 16 ks	B. Holečková, Písek
145/05	souprava křestního prádélka	V. Vacková, Písek
146-147/05	kuchyňské hodiny a pánské vysoké boty	J. Kloboučník, Písek
148-149/05	dva přehozy na šicí stroj a výjev „Umučení“ v láhvi	M. Pexídrová, Protivín
150/05	pánská vesta	Mgr. J. Kotalík, Písek
151/05	středověká nádobka nalezená při regulaci Otavy v Písku	Z. Medek, Písek
153/05	soubor fotografií a tiskovin s regionální divadelní tematikou	R. Kysilková, Písek
154-156/05	hřebínek na vousy, zlacená tužka a zlacené plnicí pero z pozůstalosti po O. Ševčíkovi	L. Stocká, Písek

157-162/05	forma na paštiku, ruční brus, maznička s pumpičkou, kočárek a bandaska	RNDr. K. Pecl, Písek
163-164/05	psí bouda a tři kravské „krumpolce“	A. Konvička, Písek
165/05	tiskařský lis po J. Toksteinovi	Z. Záveská, Písek
166/05	dva páry dámských bot	V. Kalinová, Písek
167/05	kožený obal na knihy z pozůstalosti O. Ševčíka	L. Stocká, Písek
170/05	mladopaleolitická kamenná industrie od Dolního Poříčí, 9 ks	J. Eigner, Žichovice

VÝSTAVY PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA

Galerie

Lochmanové - pět generací malířské rodiny v Písku	2. 3. - 24. 4.
Výstava studentů AVU Praha, atelier Michaela Rittsteina	5. 5. - 29. 5.
Střední soukromá výtvarná škola v Písku a partnerská škola v Belgii - práce studentů	7. 6. - 26. 6.
Antonín Sládek - obrazy, kresby, grafika, ilustrace	30. 6. - 7. 8.
Cesty jinam - obrazy, kresby, grafika, fotografie, koláže, asambláže - Vlasta Voskocová, Hana Schiker, Miloš Síkora, Jaroslav Hrstka, Karel Šebek	12. 8. - 31. 8.
Mezinárodní bienále kresleného humoru	6. 9. - 2. 10.
Oldřich Smutný, kresby - výstava k osmdesátinám	5. 10. - 30. 10.
Svět dítěte - výstava hraček	8. 11. - 31. 12.

Malé výstavní síně

Borneo, výstava z expedice Zoogeos	1. 3. - 27. 3.
Sandra M. Jirovec - obrazy, kresby	30. 4. - 29. 5.
Svět piva	10. 6. - 3. 9.
Prof. Otakar Ševčík a jeho houslová škola v Písku	8. 9. - 2. 10.
Fotografie v projevu pěti generací rodiny Šechtů	11. 10. - 30. 10.
Sylva Študentová - Ježková, obrazy	2. 11. - 27. 11.
Vladimír Müller, betlémy - výstava k sedmdesátinám	30. 11. - 31. 12.

Chodba knihovny

Tomáš Majdl - obrazy	1. 3. - 31. 3.
Daniel Schroll - fotografie	2. 4. - 1. 5.
Jan Neubauer a Jiří Hájek - fotografie	3. 5. - 29. 5.
Jaroslav Hübl - Erotic body, fotografie	1. 6. - 30. 6.
František Trávníček - obrazy, Jaroslav Žižka - fotografie	3. 7. - 31. 7.
Česká komunita v Rumunsku - Daniel Kaifr, fotografie	2. 8. - 31. 8.

Mezinárodní bienále kresleného humoru	6. 9. - 2. 10.
Staročeský medový perník	9. 10. - 31. 12.

Památník města Protivína

Krásy světa pod mořskou hladinou, RNDr. Karel Pecl - fotografie	1. 6. - 25. 7.
Ze světa zpět do rodného města, Jiří Kolář - koláže	30. 7. - 30. 9.

PŘEDNÁŠKY PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA

Cyklus historie návštěvnost

Leden	- Postavení židů v české společnosti PhDr. Arno Pařík	53
Únor	- Třetí republika Prof. PhDr. Robert Kvaček, CSc.	72
Duben	- Moudrost - síla - krása historie svobodného zednářství v Čechách PhDr. Luboš Antonín	52
Květen	- Konec války v jižních Čechách Mgr. Jiří Petráš	23
Říjen	- Parky Písecka Ing. Marie Pavlátová	33
Listopad	- Otakar Ševčík PhDr. Vojtěch Mojžíš	35
Prosinec	- Cesta do Svaté země Turecko, Sýrie, Jordánsko, Izrael Ing. Milan Břeský	59

Cyklus přírodověda

Leden	- Výprava zoologů na Madagaskar Ing. Jiří Trávníček	48
Únor	- Sumatra - příroda a lidé RNDr. Karel Pecl	43
Březen	- Indiánské kultury severní Ameriky Marie Tůmová	28
	- Švýcarsko - Alpské štíty, ledovce a rozkvetlé louky Martin Loew	42
Duben	- Nové objevy ve světě dinosaurů Ing. Lubomír Dědek	22

Květen	- Sága o cestě na Island Jan Burian	22
Říjen	- Zajímavosti ze života zvířat v zoo Mgr. Martin Votruba	19
Listopad	- Putování po Faerských ostrovech Zdeňka a Petr Burianovi	32
Prosinec	- Litva, Lotyšsko, Estonsko- znovuzrozené perly u Baltského moře Josef Miškovský	43

Cyklus společenskovední

Únor	- Pravda na trhu myšlenek Prof. PhDr. Ladislav Hejdánek	35
Březen	- Humanitární práce v Asii a ve světě Vítězslav Vurst	24
Květen	- Rajská zahrada boží blízkosti Olga Nytrová, Václav Strachota	14

Cyklus výtvarné umění

Duben	- Matyáš Bernard Braun Prof. Dr. Ivo Kořán, CSc.	31
Říjen	- České umění gotické Prof. Dr. Ivo Kořán, CSc.	67

Cyklus astronomie - kosmonautika

Leden	- Tajemství Pána prstenů O sondě Cassini a Saturnu a výzkumu měsíce Titan Ing. Marcel Grün	44
Listopad	- Na Měsíc a dále Ing. Marcel Grün	37

NÁVŠTĚVNOST PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA

Prácheňské muzeum v Písku

Expozice a výstavy

jednotlivě za vstupné 10,- Kč	6 411 osob
jednotlivě za vstupné 30,- Kč	6 002

hromadně za vstupné à 10,- Kč	4 911
hromadně za vstupné à 30,- Kč	137
školy (hromadně vstupné à 10,- Kč)	3 900
Přednášky	878
Celkem platících návštěvníků	22 239
15. 5. Den muzeí - volný vstup	638
11. 9. Den evropského dědictví - volný vstup	704
Celkem registrovaných návštěvníků	23 581

Památník města Protivína

Celkem platících návštěvníků (vstupné 10,- Kč)	943
volný vstup	270
Celkem registrovaných návštěvníků	1 213

CELKEM registrovaných návštěvníků Prácheňského muzea v Písku a Památníku města Protivína

24 794 osob

CELKEM neregistrovaných návštěvníků (vernisáže, prezentace
v Rytířském sálu, akce v přednáškovém sálu a podobně) cca

6 000 osob

Návštěvnost

30 794

ODDĚLENÍ SPOLEČENSKOVĚDNÉ

Vedoucí: PhDr. Jiří Prášek

Pracoviště etnografie a historie

PhDr. Jiří Prášek

V roce 2005 byla podsběrka etnografie obohacena o 64 předmětů. Etnograf zpracoval 50 předmětů ve II. stupni evidence a dle plánů inventarizace zrevidoval 640 sbírkových předmětů. Do muzeí ve Vimperku, Prachaticích, Týně nad Vltavou, Českých Budějovicích, Vysokém Mýtě, Milevsku a Strakonici a do Městské knihovny v Písku a Střední zemědělské školy v Písku zapůjčil na výstavy přes dvě stě předmětů.

Vzhledem k náročnosti rekonstrukčních prací v Památníku Adolfa Heyduka musely být z básníkovy bytu odstěhovány veškeré sbírkové předměty (zůstala zde pouze kamna, původní porcelánová toaletní mísa, Bílkův reliéf „Jsme vláčeni vášněmi“ a piáno). Zbytek byl uložen v depozitářích muzea a restaurátor počal s pracemi na nábytku. V následujícím roce dojde též ke konzervačním zásahům na ostatních předmětech, zejména z podsběrky uměleckého průmyslu a na rámech některých obrazů. Vše se pak bude postupně vracet na původní místo.

V průběhu celého roku se etnograf věnoval přípravě výstavy „Svět dítěte“, která pak probíhala v Galerii muzea v měsících listopadu a prosinci. Připravil také řijnovou výstavu „Prácheňský regionalista PhDr. Jaromír Malý“, která byla instalována v chodbě knihovny k 50. výročí úmrtí této významné osobnosti, tak úzce spjaté s píseckým muzeem. Připravil také prosincovou výstavu místního betléjáře Vladimíra Müllera, pro níž napsal texty, připomínající jednotlivé zvyky adventního a vánočního období. Na této výstavě autor betlémů obětavě předváděl po několik dní dětem píseckých i okolních škol techniku řezby. Je potřeba uvést, že na realizaci zmíněných výstav se aktivně podílel prakticky celý kolektiv zaměstnanců muzea a za tento obětavý přístup jim patří velký dík.

V rámci výzkumu lidových zvyků a obyčejů na Písecku dokumentoval Jiří Prášek Velikonoce a pro připravované publikace sbíral materiál o historii píseckého zdravotnictví a zmizelých objektech. Pro firmu CASTA a.s. zpracoval historii místního biografu Malkus, lektoroval publikaci o píseckém pivovarnictví a scénář připravovaného filmu o Písku. V obci Kluky přednesl slavnostní projev u pomníku válečných obětí. Jako člen letopisecké komise připravil seznam pro ochranu hrobových míst významných osobností Písku a v obcích Semice, Smrkovice a Nový Dvůr zpracoval návrh pro první pojmenování ulic. Podílel se na natáčení filmu o píseckých památkách (studenti filmové školy), spolupracoval s rozhlasem i televizí. V Listech Písecka vedl pravidelnou rubriku psalo se před sto lety. V rámci muzejního cyklu zajistil sedm historických přednášek, sám ve městě a okolí proslovil 21 přednášku. Jako každý rok prováděl lektorskou činnost v muzejních expozicích a také působil jako průvodce po památkách města i celého Prácheňska. Odborné konzultace poskytl 75 badatelům.

Bibliografie za rok 2005

Články:

- *Historie Prácheňska a píseckých lesů, in: Procházka po píseckých lesích. Sborník z odborného semináře a pochůzky po trase vycházky lesníků před 70 lety. Vydala Česká lesnická společnost ve spolupráci s Lesy města Písku, s.r.o.*
- *Před sto lety se na Písecku konaly velké manévry za účasti císaře. Listy Písecka 2005, č. 206.*
- *Vznik a vývoj píseckého muzea (ke 120. výročí jeho založení), Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 2004. Písek 2005, s. 41-73. [ISBN 80-86193-16-0]*
- *120 let píseckého muzea, Výběr 41, s. 320-341. [ISSN 1212-0596]*

Recenze:

- *Kniha o píseckém mostě, jeho bohaté historii i současnosti, Listy Písecka 2005, č. 177.*
- *Procházka po píseckých kostelech s odborníkem, Listy Písecka 2005, č. 210*

Pracoviště dějin středověku

Mgr. Jan Adámek

V průběhu roku J. Adámek vykonával funkci správce Centrální evidence sbírek (referováno na příslušném místě této tiskoviny), kterou je, podobně jako v minulých letech, pověřen. Je také správcem numismatické podsbírky a vedoucím knihovny (referováno na příslušném místě).

V rámci periodických revizí zkontroloval 2000 položek numismatické podsbírky a 4000 položek podsbírky knih.

Jako historik středověkých dějin pokračoval v práci na dlouhodobých úkolech. Zde především provedl podrobnou excerpci nejstarší městské knihy města Písku uložené ve Státním okresním archivu Písek. Záznamy do r. 1500 byly vypsány in extenso a předběžně edičně zpracovány jako podklad pro budoucí písecký listinář. Ostatní záznamy pak byly zpracovány ve formě podrobných náhradních registů. Vznikl tak 88 stran čítající rukopis nazvaný „Nejstarší písecká městská kniha; edice a registář (pracovní text)“.

V rámci kurzu pro kandidáty lektorátu proslovil (12. 2.) v řeholním domě na Lomci u Vodňan přednášku „Vývoj služby lektora od počátků do vrcholného středověku“. Na obecním úřadu v Putimi měl (2. 4.) přednášku „Tři kapitoly z dějin husitství na Písecku“. Dne 21. 6. se účastnil sympozia „Václav II. Dvorské rituály a zbožná nadání“ konaného v prostorách Anežského kláštera v Praze při příležitosti sedmistého výročí úmrtí tohoto panovníka.

Spolupracoval také na muzejních výstavách „Lochmanové - pět generací malířské rodiny v Písku“ a „Svět dítěte - výstava hraček“.

S výtvarnou spoluprací Františka Doubka navrhl obecní znaky a prapory pro obce Mačkov a Předotice - návrhy byly postoupeny k projednání v heraldické podkomisi Parlamentu ČR.

Průběhu roku přijal asi čtyři desítky badatelských návštěv - konzultovány byly především problémy z oblasti regionálních a církevních dějin a pomocných věd.

Bibliografie za rok 2005

Knižně:

- *Písecké katolické kostely. Stručný průvodce, Písek 2005, 56 s. [ISBN 80-86566-26-9]*

Články:

- *Řeholníci a úřad korektora kléru na počátku 15. století, Historia monastica I - Sborník z kolokvií a konferencí pořádaných v letech 2002-2003 v cyklu „Život ve středověkém klášteře“, ed. D. Foltýn. Colloquia mediaevalia Pragensia 3, Praha 2005, s. 97-102. [ISBN 80-7007-217-2]*
- *Farní kostel v Krči u Protivína ve středověku, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 2004, Písek 2005, s. 31-40 (s J. Fröhlichem a J. Jiříkem). [ISBN 80-86193-16-0]*

- *Výstava fotografií Jiřího Škocha, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 2004, Písek 2005, s. 92-95. [ISBN 80-86193-16-0]*
- *Nový znak obce Kestřany, okres Písek, Jihočeský herold. Časopis o historii a pomocných vědách historických, 1/2005, s. 38.*
- *Pamětní spisy z věže farního kostela v Písku, Jihočeský sborník historický 74/2005, v tisku.*

Pracoviště fondu militárií

Jindřich Kurz

Během roku bylo předáno ke konzervaci 14 předmětů - demontáž zbraní byla využita k pokračování v evidenci různých značek na nepřístupných místech. Zjištěné údaje pomáhají doplnit dokumentaci jednotlivých předmětů. Žádný nový sbírkový předmět nebyl v tomto roce získán. Celkem bylo na kartách systematické evince zpracováno 13 předmětů. Částečná inventarizace fondu nezjistila žádné rozdíly vůči evidenci.

J. Kurz pokračoval v dlouhodobém projektu doplňování databáze legionářů Písecka k již vydané knize „Českoslovenští legionáři - rodáci a občané okresu Písek“ a k problematice 1. světové války a účasti občanů Písecka v rakousko - uherské armádě. V rámci tohoto úkolu byla excerpováno šest školních kronik.

Pracovník zajišťoval také provoz trvalé expozice „Ryby a rybářství“, kde jsou prezentovány živé ryby naší fauny: zastoupeny jsou sumec, úhoř, štika, okoun, kapr, karas, cejn, plotice, perlín, amur, slunečnice pestrá. Kromě zajišťování krmení provedl celkem čtyřiapadesát zdravotních zákroků. V průběhu roku bylo opakovaně čištěno deset akvárií, takže byla vyměněna voda v celkovém objemu jedenatřicet tisíc litrů. V expozici též zajišťoval průvodcovskou činnost.

Poděkování za podporu a spolupráci patří opět rybářům z Prvního českého rybářského spolku, především Janu Kunžvartovi, dále Václavu Kocovi, pracovníku Školního rybářství Vodňany se sídlem v Protivíně, středisko Čejetice a Výzkumnému ústavu rybářskému a hydrobiologickému ve Vodňanech.

Během roku J. Kurz zajišťoval také běžnou údržbu muzea a provoz služebního automobilu.

Podílel se také na instalaci a technickém zabezpečení pěti výstav v prostorách Galerie, tří výstav v Malých výstavních síních a dvou výstav v Chodbě knihovny.

ARCHEOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

Vedoucí: Jiří Fröhlich

Pracoviště archeologie

Jiří Fröhlich, Mgr. Jaroslav Jiřík (0,7 úvazku), Mgr. Eva Koppová (0,3 úvazku)

Hlavním úkolem oddělení byly archeologické výzkumy na staveništích, dokumentace odkrytých objektů a záchrana nálezů. Fakturováno bylo celkem 65 akcí, při kte-

rych bylo najeto 2380 km. Větší výzkumy proběhly na staveništi mimoúrovňového křížení silnic na Nové Hospodě (halštatské sídliště a zaniklá středověká ves Bastrčice), na staveništi firmy Faurecia v průmyslové zóně Písek (rozsáhlé sídliště mohylové kultury střední doby bronzové), u rodinného domku v Oseku (pozdně halštatské sídlištní objekty), na staveništi rodinného domku v Čížově (sídliště z pozdní doby bronzové) a při rekonstrukci mostu u Putimské brány v Písku (upřesněna podoba mostu, předbrání, příkopu ad.). Na ostrově v Ostrovském rybníku u Okrouhlé byla ve spolupráci s Mgr. J. Kypitou z Národního památkového ústavu (Územní odborné pracoviště pro střední Čechy) a V. Sládkem z Braníc provedena sondáž, při které byl získán početný soubor nálezů z konce 14. a počátku 15. století, zejména reliéfně zdobených kamnových komorových i prořezávaných kachlů. Na Alšově náměstí v Písku byla dokumentována historická dlažba a v Nevězicích (za usedlostí MUDr. V. Matušky) registrován narušený laténský sídlištní objekt. Kromě toho proběhly desítky dohledů na staveništích a byly registrovány náhodné nálezy od dárců a dokumentována místa nálezů.

V I. stupni evidence bylo zapsáno 16 položek (některé větší soubory získané koncem roku budou zaevidovány po zpracování až v r. 2006). Ve II. stupni bylo odevzdáno do centrální evidence 1707 karet. Zejména byla zkatalogizována kolekce 1058 ks paleolitické a mezolitické kamenné industrie z průzkumů J. Fröhliche na konci padesátých a v šedesátých letech minulého století v okolí rybníka Řezabince na katastrech Putimi a Lhoty u Kestřan. Tým spolupracoval s doc. PhDr. Slavomilem Venclem, DrSc. na katalogu předneolitických industrií z jižních Čech, který vyjde tiskem v r. 2006. Nově objevil štípanou kamennou industrii v dosud archeologicky sterilní oblasti u Nýrska v západních Čechách.

Pokračovalo se v revizi sbírkového fondu. Revize se týkala 2000 inventárních čísel archeologické sbírky, 50 sbírky Protivín a 200 sbírky uměleckého průmyslu. Státní archeologický seznam evidovaný v Národním památkovém ústavu v Praze byl aktualizován o nově objevené lokality.

Oddělením bylo organizačně zajištěno plenární zasedání jihočeské pobočky České archeologické společnosti v přednáškovém sále muzea a na něm přednesena informace o archeologických výzkumech muzea v roce 2004. Archeologický sbírkový fond byl bohatě využíván archeology a studenty.

Proveden byl výběr 44 ks nejvíce korozi ohrožených bronzových předmětů a jejich konzervace uskutečněna v Archeologickém ústavu AV ČR v Praze. Drobné lepení keramiky bylo zajišťováno na vlastním pracovišti, větší celky byly zpracovány Leonou Törökovou v Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích. Kresebnou dokumentaci prováděli Jaroslav Jiřík a Tomáš Kolegar. Výzkumy v Oseku, na rybníčním ostrově u Okrouhlé a na Nové Hospodě zaměřil Antonín Majer z Volyně, na staveništi firmy Faurecia Geodetická kancelář Plavec - Michalec.

Jiří Fröhlich pracoval v redakčních radách některých muzejních časopisů a sborníků. Pro Správu Národního parku CHKO Šumava vedl vycházku mezi Horskou Kvildou a Klášterským Mlýnem (Zlatá stezka, rýžoviště a zlatodoly, sklárny ad.). Na

mezinárodním semináři „Montánna archeológia na Slovensku“, konaném ve dnech 7. - 9. září v Banské Štiavnici, přednesl referát „Archeologické doklady rudných mlýnů a stoup“. V rámci semináře dokumentoval mlýnské kameny z rudných mlýnů v okolí Kremnice a Banské Štiavnice a provedl jejich srovnání se stejnými exempláři z Čech (výsledky publikovány ve sborníku ze semináře). Dále se ve dnech 18.-20. října zúčastnil mezinárodní konference v Novém Boru a Jablonci nad Nisou, věnované historii sklářské a bižuterní výroby v českých zemích. Fotograficky dokumentoval odhalení pamětních desek šumavskému spisovateli Karlu Klostermanovi v rakouském Haagu (12. února) a archeologovi Janu Karlu Hrašemu v Ratajích na Táborsku (4. června).

Jaroslav Jiřík pokračoval v doktorandském studiu na Filosofické fakultě University Karlovy v Praze. Na „První protohistorické konferenci“ s tématem „Pozdně keltské, germánské a časně slovanské osídlení“, která proběhla ve dnech 20. - 22. září v Kounicích, přednesl referát Sídlištní a hrobové nálezy ze starší doby římské z Prahy-Křeslic.

Bibliografie za rok 2005

Jiří Fröhlich

Kromě přehledu výzkumů za rok 2003 (sborník Výzkumy v Čechách 2003), bibliografie článků o průzkumech památek v jižních Čechách za r. 2004 (časopis Průzkumy památek), dvou novinových článků (Listy Písecka) a anotace Jindřichohradeckých vlastivědných sborníků 2002-2004 (sborník Archeologické výzkumy v jižních Čechách) mu byly otištěny následující příspěvky.

Články:

- *Archeologické doklady rudných mlýnů a stoup - Archeological Evidence of Ore Mills and Crushers. Bude otištěno ve sborníku ze semináře Montánna archeológia na Slovensku, v tisku.*
- *Nové nálezy bronzových předmětů z doby bronzové v jižních Čechách - Neu entdeckte Metallgegenstände der früher bis jüngeren Bronzezeit in Südböhmen, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 18, s. 5-20 (s O. Chvojkou, J. Jiříkem, J. Michálkem a M. Parkmanem). [ISBN 80-86260-48-8; ISSN 0231-8237]*
- *Halštatské sídliště v Letech u Mirovic - Eine hallstattzeitliche Siedlung in Lety bei Mirovice, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 18. s. 21-33. [ISBN 80-86260-48-8; ISSN 0231-8237]*
- *Časně laténský „knížecí“ hrob s vozem z Nevězic, okr. Písek - Frühlatènezeitliche „Fürstengrab“ mit Wagen aus Nevězice, Kr. Písek, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 18, s. 35-40 (s J. Jiříkem). [ISBN 80-86260-48-8; ISSN 0231-8237]*
- *Nález mince Marka Aurelia z Topělce u Písku - Fund einer Münze der Kaiser Marcus Aurelius in Topělec, bei Písek, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 18, s. 87-89 (s J. Jiříkem). [ISBN 80-86260-48-8; ISSN 0231-8237]*

- *Nález fragmentu importovaného (?) halštatského melounovitého náramku z Prachovských skal v severních Čechách - Ein Fund des Bruchstückes eines importieren (?), hallstattzeitlichen, Melonenarmbandes aus den Felsen Prachovské skály in Nordböhmen, Archeologie ve středních Čechách 9, s. 289-297 (s J. Waldhauserem). [ISSN 1214-3553, ISBN 80-86756-10-6]*
- *Dvě jihočeská gotická kamnová akroteria s kalichem, Muzejní a vlastivědná práce/Časopis Společnosti přátel starožitností 43/113, s. 221-224 (s V. Simotou). [ISSN 0027-5255]*
- *Předneolitické osídlení okolí Nýrska, Sborník Západočeského muzea v Plzni - Historie, v tisku.*
- *Neolitické a eneolitické nálezy v krajině pod Čertovým břemenem, Výběr 42, s. 276-279. [ISSN 1212-0596]*
- *Raně středověké pohřebiště na Lomci, 300 let poutního kostela Jména Panny Marie na Lomci. Vodňany, s. 9-12. [ISBN 80-239-5085-1]*
- *Archeologický výzkum hradebního příkopu u Putimské brány v Písku, Jihočeský sborník historický 74, v tisku (s J. Jiřkem).*
- *Archeologický výzkum píseckého gotického mostu, in: Jiří Hladký, Kamenný most v Písku. Písek, s. 12-13.*
- *Farní kostel v Krči u Protivína ve středověku, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 2004, s. 31-40 (s J. Adámkem a J. Jiřkem). [ISBN 80-86193-16-0]*
- *Šumavské salaše, Šumava 10, léto 2005, s. 28. [ISSN 0862-5166]*
- *Životní jubileum Bořivoje Nechvátala, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 18, s. 289. [ISBN 80-86260-48-8; ISSN 0231-8237]*
- *Sedmdesát let Bořivoje Nechvátala, Výběr 42, s. 56-57. [ISSN 1212-0596]*
- *Pamětní deska Jana Karla Hrašeho v Ratajích, Výběr 42, s. 222-223 [ISSN 1212-0596]*
- *Za MUDr. Zdeňkem Hazlbauerem, Výběr 42, s. 313. [ISSN 1212-0596]*

Jaroslav Jiřík

Kromě recenze knihy Eduarda Droberjara Věk barbarů (časopis Dějiny a současnost) zveřejnil následující příspěvky.

Články:

- *Nové nálezy bronzových předmětů z doby bronzové v jižních Čechách - Neuentdeckte Bronzegegenstände aus der frühen bis jüngeren Bronzezeit in Südböhmen, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 18, s. 5-20 (s J. Fröhlichem, O. Chvojkou, J. Michálkem a M. Parkmanem). [ISBN 80-86260-48-8; ISSN 0231-8237]*
- *Časně laténský „knížecí“ hrob s vozem z Nevězic, okr. Písek - Frühlatènezeitliche „Fürstengrab“ mit Wagen aus Nevězice, Kr. Písek, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 18, s. 35-40 (s J. Fröhlichem). [ISBN 80-86260-48-8; ISSN 0231-8237]*

- *Nález mince Marka Aurelia z Topělce u Písku - Neuer Funde einer Münze des Kaisers Marcus Aurelius bei Písek, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 18, s. 87-89 (s J. Fröhlichem). [ISBN 80-86260-48-8; ISSN 0231-8237]*
- *Farní kostel v Krči u Protivína ve středověku, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 2004, s. 31-40 (s J. Adámkem a J. Fröhlichem). [ISBN 80-86193-16-0]*
- *Archeologický výzkum hradebního příkopu u Putimské brány v Písku, Jihočeský sborník historický 74, v tisku (s J. Fröhlichem).*

Fotodokumentační pracoviště

Václava Komarová

V roce 2005 bylo na pracovišti zhotoveno 3131 snímků (z toho 660 klasických a 2471 digitálních) a 757 fotografií.

Pro publikaci Lochmanové, kterou vydalo muzeum, bylo fotografováno více než sto obrazů a kreseb. Další snímky byly pořizovány pro evidenci sbírek (grafika, výtvarné umění, etnografie, novodobé dějiny, archeologie, zbraně). Pro potřeby knihovny byla zdokumentována Pamětní kniha putimské fary a výběrově z řady nejstarších městských knih ze Státního okresního archivu (tzv. Zelená kniha privilegií, Nejstarší písecká městská kniha a Pamětní kniha skořicové barvy). Dokumentovány byly archeologické výzkumy v Oseku, u Putimské brány v Písku, v Čížově, na Nové Hospodě a na staveništi firmy Faurecia. Pro potřeby článku byly fotografovány archeologické nálezy v muzeích v Plzni a Týně nad Vltavou. Pro etnografa byly pořízeny snímky Popeleční středy, Křížové cesty, Vítání jara ad.

Průběžně byly dokumentovány všechny vernisáže a výstavy Prácheňského muzea, seminář geologů a prosincová mineralogická burza. V Protivíně byla podchycena nově otevřená expozice Pod mořskou hladinou a výstava koláží Jiřího Koláře. Fotograficky byla zachycena nová výstavba v Písku a okolí, např. Průmyslová zóna, Pivovar, Gregorova ulice, Žižkova třída, Palackého sady a Alšovo náměstí. Dokumentovaly se významné události ve městě: Městská slavnost, Mezinárodní folklórní festival, návštěva lyžařky Kateřiny Neumannové a prohlídka muzea velvyslancem USA W. J. Cabanissem. Dále pořízeny fotografie pro městskou kroniku.

Pro potřebu odborných pracovníků pořízeny kopie starých fotografií (osvobození 1945, letci RAF, Písek aj.). V závěru roku fotografa navrhla a vytiskla šest druhů novoročenek propagujících muzeum.

Konzervátorské pracoviště

Jiří Kloboučník

V průběhu roku Jiří Kloboučník konzervoval nové přírůstky a poškozené předměty ze sbírek muzea. Před zahájením sezóny ošetřil část vystavených předmětů

v expozicích a v Městské elektrárně. Překonzervování předmětů, rámování a čištění obrazů probíhalo před všemi výstavami. Ke konzervaci v Soukromé střední uměleckopřemyslové škole ve Smrkovicích předal dvě barokní plastiky v životní velikosti, pocházející z kostela Nejsvětější Trojice v Písku. Provedl částečnou revizi fondu mobiliáře ze sv. Trojice a hudebních nástrojů. Po celý rok zastupoval jihočeské konzervátory v Oborové komisi konzervátorů, restaurátorů a preparátorů.

Konzervoval následující předměty:

14 ks - chladné zbraně

48 ks - hudební nástroje

52 ks - Památník M. Alše a M. Kopeckého v Miroticích

82 ks - expozice v Městské elektrárně

63 ks - Památník města Protivína

87 ks - výstava Svět dítěte

22 ks - výstava Lochmanové

Restaurátorské pracoviště

Jan Vondrášek

V prvním čtvrtletí roku byla práce restaurátora zaměřena na drobné opravy a překonzervování vystavených exponátů v expozicích v Písku a Protivíně.

V dalším průběhu roku se pokračovalo v restaurování předmětů z Památníku Adolfa Heyduka: knihovna, sekretář, stolek, květinový stolek, křeslo, zrcadlo a 18 regálů. Pro výstavu Staročeský medový perník bylo vyrobeno 18 klipů, na výstavu Svět dítěte a Betlémy Vladimíra Müllera se restaurovala postel, 6 kolébek, 2 chodítka, 2 kárky, dřevěná vanička, 3 selské židle, školní lavice, autíčko a selská skříň se stolem. V průběhu instalací výstav byly vyrobeny různé sokly a podstavce.

Z nových přírůstků etnografické sbírky byly opraveny tři kravské postroje a psí bouda.

KNIHOVNA A STUDOVNA

Vedoucí: Mgr. Jan Adámek

Zdena Kvasničková, Zora Mauleová (0,2 úvazku)

Knihovnice Z. Kvasničková v průběhu roku obsloužila při 231 návštěvách 46 badatelů; do tohoto souhrnu nejsou započítány badatelské návštěvy pracovníků muzea. Jako obvykle se věnovala katalogizaci nových přírůstků - do fondu Příruční knihovny přibýlo 216 položek, do fondu Regionální knihovny 60 položek. Byly také kompletovány a katalogizovány řady novin a dalších periodik, které muzeum v současnosti odebírá v počtu 35 titulů. Na podzim se knihovnice zúčastnila školení „Anglo-American cataloguing Rules 2“ ve Vědecké knihovně v Českých Budějovicích pod vedením dr. Hájkové.

Za účinné pomoci ze strany Z. Mauleové probíhaly v průběhu roku obvyklé periodické revize všech sbírkových knihovních fondů: Knihovny Jaromíra Malého, Knihovny Ivo Beneše a Knihovny Adolfa Heyduka. Byla také dokončena celková revize fondu Regionální knihovny čítajícího 9290 položek a započata revize fondu Regionální knihovny. Pokračovaly též práce na označování knih čárovým kódem.

V roce 2005 byla ukončena jednání o připojení muzea do počítačové sítě národního výzkumu a vzdělávání realizovaného prostřednictvím „Akademické metropolitní internetové sítě“ a to na základě smlouvy se Střední průmyslovou školou a vyšší odbornou školou Písek, která byla podepsána 8. 12. 2005. V té souvislosti bude v roce 2006 vytvořena celomuzejní síť, do níž bude logicky začleněna také Knihovna s již existující sítí lokální.

Aby mohla knihovna vykonávat co nejefektivnější služby, k nimž se zavázala zápisem celostátní sítě knihoven, uzavřelo muzeum na základě „Projektu internetizace knihoven v Jihočeském kraji“ smlouvu s Jihočeským krajem (27.7. 2005). Na základě této smlouvy bude Jihočeský kraj žádat o dotaci ze strukturálních fondů Evropské unie v rámci „Společného regionálního operačního programu“.

ODDĚLENÍ PŘÍRODNÍCH VĚD

Vedoucí: RNDr. Karel Pecl

Pracoviště zoologie

RNDr. Karel Pecl

V rámci práce se sbírkami byla provedena periodická revize čtyř zoologických podsbírek (bezobratlí, bezobratlí exotičtí, obratlovci, obratlovci exotičtí). Při této revizi bylo fyzicky zkontrolováno 200 inventárních čísel systematické evidence, pod kterými bylo zapsáno 566 sbírkových objektů. V rámci revize byly ošetřeny depozitární prostory proti hmyzu.

Do zoologických sbírek muzea byl nově získán uhynulý čáp černý a extrémně velké hnízdo sršně obecné.

Dne 1. června 2005 byla v naší protivínské pobožce otevřena druhá etapa trvalé expozice představující exotickou přírodu. Tentokrát se jednalo o „Exotický svět pod mořskou hladinou“. V návaznosti na představení podmořského světa v Protivíně zajistil zoolog muzea na červen a červenec doplnění programu místního muzea o výstavu fotografií a mořských přírodnin českobudějovického potápěče Jaroslava Hrušky, nazvanou „Pestrý a bohatý je život pod mořskou hladinou“.

Díky finanční podpoře zřizovatele mohl zoolog muzea zahájit práce na budování další, třetí etapy této expozice. Jedná se o „Exotický svět hor, savan, pouští a pobřeží jezer a řek“, který bude otevřen 1. června 2006.

I v roce 2005 pokračoval výzkum ptačího společenstva národní přírodní rezervace „Řežabinec, Řežabinecké tůně“ metodou pravidelného sčítání v měsíčních intervalech, který je realizován již od roku 1980. Zjištěné údaje jsou jednak archivovány pro další odborné zpracování a jsou také předávány Agentuře ochrany přírody a krajiny v Českých Budějovicích a Správě chráněných území v Třeboni, kde slouží jako podklady pro zpracování plánů péče k obhospodařování rezervace.

V národní přírodní rezervaci „Řežabinec, Řežabinecké tůně“ proběhla již 29. odchytová a kroužkovací akce „Acrocephalus“, kterou po zoologovi muzea převzal odborný pracovník Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, RNDr. Jiří Šebestian. Prácheňské muzeum v Písku se na akci opět podílelo materiální podporou a i částečnou osobní účastí zoologa muzea. Výsledky letošní akce jsou prezentovány v této výroční zprávě v samostatném příspěvku.

Zoolog muzea spolupracoval na výzkumu mokřiny „Rybníčky“ u Kadešic (nedaleko od Horažďovic), jehož podklady by měly vést k vyhlášení ochrany tohoto území. Zoolog zde ve dvou termínech, v květnu a červnu, zjišťoval faunu obratlovců a tím doplňoval současně probíhající inventarizaci bezobratlých a rostlin. Protože výzkum bude pokračovat ještě v roce 2006, budou výsledky inventarizačního průzkumu obratlovců publikovány po skončení výzkumu, tj. ve výroční zprávě za rok 2006.

K. Pecl se od roku 1980 pravidelně účastní mezinárodního sčítání vodních ptáků (The International Waterbirds Census). Jeho koordinátorem je v Británii sídlící organizace Wetlands International. Sčítání probíhá vždy ve třech termínech v roce - v lednu, dubnu a říjnu. V ČR probíhá sčítání na 567 lokalitách a provádí ho dvě stovky ornitologů. Zoolog K. Pecl sčítá na rybnících Řežabinci a Markovci u Žižky. Podrobnější informace lze najít na adrese: <http://www.iwccz.wz.cz>

Odborné podklady o přírodě byly poskytnuty jednomu badateli. Jednalo se o studentku Vysoké školy lesnické v Praze Suchdole, která zpracovávala seminární práci o rezervaci „Řežabinec, Řežabinecké tůně“.

Protože je zoolog členem výborů Zoologické komise Asociace muzeí a galerií, Společnosti pro výzkum a ochranu fauny - ZOOGEOS Bohemia a Jihočeského ornitologického klubu České společnosti ornitologické, probíhala úzká spolupráce s těmito organizacemi i v roce 2005. Kromě účasti na jednání výborů, spolupracoval K. Pecl na přípravě zahraniční expedice zoologů muzeí společnosti Zoogeos do Venezuely, která je naplánována na listopad a prosinec 2006.

Zatím poslední expedice výše jmenované společnosti byla v roce 2005 představena v lednu a únoru 2005 premiérově v Muzeu Českého lesa v Tachově a poté v březnu a dubnu v Prácheňském muzeu v Písku. Do konce roku byla výstava ještě v muzeích v Mělníku a Pardubicích.

I v roce 2005 pokračovalo vystavování sběrů expedice zoologů muzeí na Srí Lanku z roku 2002. Putovní výstava byla instalována na 6 místech republiky, z toho třikrát v jižních Čechách (Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, Městské muzeum a galerie Vodňany a Městské muzeum Dačice).

Osvětově výchovné aktivity byly poměrně rozsáhlé. V rámci přírodovědecko-cestovatelského cyklu našeho muzea zajistil 8 přednášek, z toho jednu, o poslední expedici na Sumatru a Jávě, proslovil sám. Přehled muzejních přednášek je uveden v jiné části této zprávy.

K. Pecl přednášel celkem 20x na různých místech nejen okresu Písek, ale prakticky po celé republice. Většinou to byly přednášky o přírodě Srí Lanky a Indonésie, kterou navštívily poslední dvě zoologické expedice (18 x), ale dvakrát se uskutečnily přednášky i o přírodě Bulharska a řeckého ostrova Korfu. Těchto přednášek doplněných diapositivy a originálními zvukovými nahrávkami se zúčastnilo celkem 738 posluchačů.

Zoolog muzea i letos pokračoval v prezentaci přírody prostřednictvím Českého rozhlasu. V listopadu byl na ČT 2 promítnut jeho medailon v rámci cyklu „Přidej se“.

Již tradičně v dubnu spolupůřádal K. Pecl s ČSOP Písek a Záchranou stanicí Makov „Den Země“, kterého se zúčastnilo 137 školáků a 4 učitelé.

Každoročně pořádanou akci našeho muzea je „Světový festival ptactva“, který proběhl v rezervaci „Řeřabinec, Řeřabinecké tůně“. Této akce, při které spolupracovali i další ornitologové Jihočeské ornitologické společnosti, se zúčastnilo 23 zájemců z řad veřejnosti, z toho 8 bylo mladých. Při akci bylo pozorováno 1 486 ptáků patřících ke 48 druhům.

Velký význam je v současné době společností přikládán osvětově výchovnému využití chráněných území. V rámci tohoto trendu spolupracoval zoolog s městem Protivín na informační tabuli o přírodní památce Zelendárky a se Správou chráněných území na přípravě šesti tabulí naučné stezky v NPR Řeřabinec, Řeřabinecké tůně.

V prosinci se zoolog zúčastnil semináře, zorganizovaného k této problematice Krajským úřadem v Českých Budějovicích.

Pracoviště geologie

Ing. Jaroslav Cícha

Sbírkotvorná činnost pracoviště byla zaměřena na průběžné zpracovávání přírůstků v chronologické a systematické evidenci. V minulém roce byl nově uskutečněn přechod ve vedení evidence do geologického modulu počítačového systému pro dokumentaci muzejních sbírek Demus, kde je sbírkový fond zpracováván moderní datábázovou formou, včetně vlastními silami prováděné digitální fotodokumentace. Podle časových možností je do programu Demus dále převáděna i stávající „papírová“ evidence. V závěru roku proběhla pravidelná periodická inventarizace v rozsahu 10% v každé z geologických podsbírek.

Bylo pokračováno ve shromažďování nových poznatků k topografické mineralogii oblasti Prácheňska, prováděna geologicko-mineralogická dokumentace a odběry vzorků u zemních prací, těžebních odkryvů apod. Z terénních činností byly nejvýznamnější průzkumné práce na několika pegmatitových tělesech na Kovářovsku, prováděné

v rámci dlouhodobého výzkumu pegmatitů komplexu hornin typu Čertovo břemeno, které přinesly řadu esteticky hodnotných ukázek krystalů živců a záhnědy.

Již tradičně každým rokem pořádaná letní expedice za mineralogickými lokalitami Alp, jejíž účastníky tvoří spolupracovníci muzea z řad sběratelů minerálů, směřovala v uplynulém roce do oblasti Mörchnerkaru v Zillertálských Alpách v Rakousku. Expedice však byla poznamenána srpnovou kalamitní situací v alpské oblasti - vlivem dlouhodobých intenzivních srážek, které měly v nižších polohách za následek rozsáhlé záplavy, došlo pod návaly sněhu k uvěznění expedice v základním táboře ve výšce 2.700 m a znemožnění jakékoli činnosti.

Významnou akcí byl seminář geologů muzeí ČR a SR „Živec 2005“, uspořádaný geologem muzea (blíže viz samostatný příspěvek), ke kterému byl rovněž vydán tištěný průvodce. V průběhu celého roku bylo prováděno určování vzorků minerálů a hornin pro veřejnost, byly poskytovány konzultace zejména pro studenty vysokých škol k jejich diplomovým a seminárním pracím, na požádání byly uskutečňovány odborné výklady v geologické expozici. Pro potřeby archeologického oddělení byla geologem muzea prováděna některá petrografická posouzení. Již jubilejním desátým rokem se konala tradiční „Předvánoční burza minerálů“ (viz samostatný příspěvek).

Bibliografie za rok 2005

Knižně:

- *Exkurzní průvodce po mineralogických a geologických lokalitách. Živec 2005 - Seminář geologů muzeí ČR a SR. Prácheňské muzeum v Písku, Písek 2005, 52 s. [ISBN 80-86193-18-7]*

ODDĚLENÍ MUZEJNÍ PREZENTACE - VÝSTAVNÍ ODDĚLENÍ

Vedoucí: Mgr. Jan Kotalík

Pokladna a informační centrum muzea

Dana Kozáková, Petra Hodoušová

Obsluha pokladny - informačního centra muzea - Dana Kozáková a Petra Hodoušová zajišťovaly jako každoročně prodej vstupenek, publikací a suvenýrů. Vedly též statistiku návštěvnosti a kromě toho poskytovaly základní informace českým i zahraničním návštěvníkům, obsluhovaly telefonní centrálu, fax, připravovaly hromadnou poštu k odeslání, pomáhaly při vernisážích i mineralogické burze. Pro potřeby některých oddělení muzea zpracovávaly texty na PC (např. příprava vydání účelové muzejní publikace „Lochmanové“).

Pracoviště kulturních dějin

Mgr. Jan Kotalík

Vedoucí oddělení Mgr. Jan Kotalík v roce 2005 prováděl katalogizaci nových přírůstků do podsbírky Historické fotografie, dále také revidoval plánovanou část této podsbírky. Sám či v součinnosti s dalšími spolupracovníky realizoval výstavy i jiné akce dle připraveného plánu ať již samostatnou adjustací či pouhou připomocí („Biennale kresleného humoru“, „Svět piva“, „Otakar Ševčík“, „Svět dítěte“, „PhDr. Jaromír Malý“ aj.). Samotný plán výstav na další období připravuje společně s I. Mašíkovou či dle požadavků a potřeb ostatních oddělení muzea.

Samozřejmostí - tak jako v jiných letech - byla služba samostatným badatelům či institucím.

O prázdninách roku 2005 byl J. Kotalík zvolen do dozorčí rady „Centrum kultury“ o.p.s. při MÚ Písek, na jejíž schůzi dochází společně s ostatními volenými zástupci.

Kromě jiných akcí v roce 2005 se J. Kotalík aktivně zúčastnil prosincových několikaletých oslav dvousetého výročí bitvy u Slavkova.

Pro propagaci písecké fotografie pomáhal realizovat mimopíseckou autorskou výstavu, připravil také výběrovou kolekci historických fotografií Písku a Písecka ze sbírkového fondu muzea pro autora publikace „Otava“, kterou vydalo nakladatelství „Paseka“.

Studentům SVOFŠ pomáhal při výběru historického fotografického materiálu pro školní filmovou tvorbu.

Výstavy konané v roce 2005 byly připravovány opět s pomocí provozních pracovníků - Jindřicha Kurze a Leoše Bolardta.

Pracoviště výtvarných sbírek a výstavní činnosti

Irena Mašíková

Pravidelné každoroční revize výtvarného sbírkového fondu tento rok byly provedeny v rozsahu 10% části každé podsbírky: výtvarného umění - malba, umělecká kresba, umělecká grafika a umělecká plastika.

Do výtvarných sbírek přibýly tři malby na porcelánu od J. Z. Quasta, jedna kolorovaná kresba a jedna kresba tužkou. Dále uhlová kresba malíře Jaroslava Gebra - portrét Františka Romana Dragouna v mladých letech. Od téhož autora byl zakoupen obraz - olej na plátně s pohledem na město Písek.

V rámci každoročního restaurování obrazů vybrala kurátorka I. Mašíková obrazy z Lochmanovské pozůstalosti, které byly určeny pro výstavu z této rozsáhlé sbírky. Obrazy byly restaurovány v ateliéru Ivany Petrové v Písku a rozměrná plátna z důvodů obtížného transportu přímo v prostorách galerie.

I nadále pokračovalo doplňování fotografické dokumentace výtvarných sbírek v řadě umělecké grafiky ve spolupráci s fotografkou muzea Václavou Komarovou.

Probíhalo pravidelné zajišťování pozvánek a plakátů na výstavní akce muzea, jejich rozesílání, spolupráce s regionálním tiskem, rozhlasem a televizí.

I. Mašíková zajistila a uvedla celkem sedm přednášek v přednáškovém sále muzea: dvě z oboru astronomie, které proslovil dlouholetý příznivec píseckého muzea ředitel Hvězdárny a planetária v Praze Ing. Marcel Grün, dvě přednášky prof. Dr. Ivo Kořána, CSc. k příležitosti Lochmanovské výstavy a českého baroka a dále tři přednášky společenskovední, z nichž si zaslouží vzpomenout zajímavou přednášku prof. PhDr. Ladislava Hejdánka - „Pravda na trhu myšlenek“.

U příležitosti desátého výročí znovuotevření galerie po generální rekonstrukci muzea, připravila I. Mašíková na zahájení výstavní sezóny dvouměsíční výstavu písecké malířské rodiny Lochmanů. Kurátorství a koncepce se ujal prof. PhDr. Ivo Kořán, CSc. Navrátil se k tomuto tématu téměř po čtyřiceti letech a připravil k tisku půvabnou knížku o unikátním, rozsáhlém a ojedinělém díle pěti generací Lochmanů. Publikace obsahuje 57 barevných a 54 černobílých reprodukcí a je zajímavým dokladem o působení malířské rodiny, která po léta kultivovala písecký měšťanský život.

V následujícím měsíci květnu uvedla I. Mašíková ve spolupráci s Akademií výtvarných umění v Praze výstavu prací studentů malířského ateliéru Michaela Rittsteina. Výstava ukázala svým návštěvníkům zajímavý vhled do tvorby nastupující mladé malířské generace. Následovala výstava Soukromé střední výtvarné školy v Písku - společně s partnerskou uměleckou školou z Belgie, doprovázená oblíbenou módní přehlídkou textilního oděvního atelieru na nádvoří muzea.

V červnu připravila výstavu obrazů, kreseb a ilustrací malíře Antonína Sládka, která doznala značného ohlasu v médiích. Kromě regionálního tisku také v časopise Xantypa, Atelier, České televizi a Českém rozhlase.

V letním měsíci srpnu uvedla výstavu obrazů, kreseb, fotografií, asambláží a koláží skupiny autorů s názvem „Cesty jinam“, jejíž koncepce se ujali Stanislav Dvorský a Prokop Voskovec. Zároveň připravili k výstavě zdařile graficky vypracovaný katalog. Výstava, respektive část výstavy (dílo Karla Šebka), o kterou projevil zájem Akademie věd České republiky, byla následně v prostorách AVČR instalována.

Podzimní říjnová výstava, věnovaná osmdesátinám malíře Oldřicha Smutného, prezentovala v kurátorské koncepci rozsáhlý soubor především kreseb, ale i olejů na téma „Žena“. Zároveň k výstavě připravil její kurátor PhDr. Jaromír Zemina velmi zdařilou publikaci o autorovi.

V rámci derniéry výstavy se uskutečnil v prostorách galerie muzea koncert, který slovem uvedli O. Smutný a J. Zemina. Zazpívaly zpěvačky přední české operní scény Livia Aghová a Sylvie Houda-Šaturová, na klavír je doprovázela Soňa Kresáková - manželka malíře Oldřicha Smutného. Zcela zaplněná galerie, neformální úvodní slova vystavujícího umělce a jeho dlouholetého přítele PhDr. J. Zeminy, krásná hudba a zpěv vytvořily pro návštěvníky večera v muzeu neopakovatelnou atmosféru.

V závěru roku se podílela Irena Mašíková drobnou výpomocí a doplňováním obrazů z vlastních sbírek muzea při instalaci výstavy hraček - „Svět dítěte“.

V Malých výstavních síních PM uvedla výstavu obrazů Sandry Jírovcové, ve spolupráci s muzeem hudby v Praze převzatou výstavu „Otakar Ševčík a česká houslová škola“, výstavu „Fotografie v projevu pěti generací rodiny Šechtlů“, která obsahovala historii tábořského fotografického atelieru, fotografie dalších generací, tvorbu grafických listů i nejmladší generaci rodiny, jejíž členové zpracovávají elektronicky celý archiv a vytvářejí počítačovou grafiku.

V listopadu měli možnost shlédnout návštěvníci muzea obrazy malířky Sylvie Študentové-Jezkové, která v minulosti několik let žila v Písku, malovala často písecké motivy a jejíž několik pláten je ve sbírkách muzea. Výstava byla zapůjčena z rodinné sbírky.

V závěru roku se Irena Mašíková podílela na instalaci výstavy betlémů píseckého řezbáře Vladimíra Müllera.

V chodbě knihovny PM připravila malé výstavy obrazů písečáků Tomáše Majdla, papírové obrazy Františka Trávníčka a fotografie Jaroslava Žižky a ve spolupráci s kolegy muzea výroční výstavu regionalisty Jaromíra Malého.

Všechny výstavy instalovala kurátorka za osvědčené spolupráce svých kolegů Jindřicha Kurze a Leoše Bolardta.

SEKRETARIÁT

Lenka Nádějová

Pracoviště v roce 2005 rozšířilo prezentaci muzea a služeb. Kromě pravidelné aktualizace webových stránek byly tyto rozšířeny i o kompletní výroční zprávy muzea. Cílená propagace a inzerce byla zajištěna dobrou spoluprací s IC Písek, (manuál cestovního ruchu pro rok 2006), s Domem dětí a mládeže - účast ve znalostní soutěži o Písku a jeho historii.

Dále bylo muzeum prezentováno v nabídkovém katalogu Arelax a také na jeho webových stránkách, časopisem „21. století“, dále v cyklomapě Písecka, automapě ČR a dalších. Za zmínku stojí i spolupráce na přípravě Mezinárodního mineralogického semináře, který pořádalo Prácheňské muzeum. Pro potřeby muzea a návštěvníků byl vydán nový propagační materiál muzea - lepoporelo a malovaný průvodce expozicemi muzea.

Další činnost L. Nádějové spočívá ve spisové a poštovní službě, sekretářských pracích a spoluprací se zřizovatelem, médii, Asociací muzeí a galerií a dalšími subjekty. Náleží sem též shromažďování podkladů pro statistické údaje, vedení agendy ISBN, příprava smlouvy s Intergram atd. Pokračuje spolupráce s provozně-ekonomickým a výstavním oddělením muzea.

ODDĚLENÍ PROVOZNÍ

Vedoucí: Jitka Čuková

Eva Stellnerová, Zdeňka Kubišová, Jindřich Kurz, Leoš Bolardt

Provozní oddělení v roce 2005 pracovalo ve stejném personálním složení a tak jako v minulých letech byla jeho činnost soustředěna na služby návštěvníkům, ale i zaměstnancům muzea.

V průběhu roku byla zpracována veškerá předepsaná ekonomická a personální agenda, pravidelně byl prováděn úklid i drobná údržba budovy muzea a jeho poboček. Navíc byly začátkem roku vymalovány vybrané prostory muzea. Kompletně byly přestěhovány všechny sbírkové předměty z Památníku A. Heyduka do budovy muzea z důvodu generální rekonstrukce památníku. Vyklizen byl také sklad pod Rytířským sálem v návaznosti na přípravu nové expozice. Do expozic muzea byla doplněna odpočinková křesla, odkoupená z vyřazeného inventáře MÚ Písek. V rámci projektu „internetizace knihoven“ byla do knihovny muzea zavedena linka ADSL pro rychlejší připojení k internetu, které je poskytováno badatelům ve studovně. Další etapou internetizace bylo připojení na „Akademickou metropolitní internetovou síť Písek“, realizované SPŠ a VOŠ Písek a financované EU.

Pracovníci oddělení zajistili dopravu a zásobování muzea. V loňském roce byla provedena výměna nákladních automobilů - v roce 1996 pořízená KIA byla prodána a koupen byl starší nákladní automobil s velkým přepravním prostorem Citroen Jumper.

Stejně jako v předchozích letech se zaměstnanci oddělení podíleli na přípravě výstav, na stěhování sbírkových předmětů, ale i dalších akcích pořádaných muzeem.

Hospodaření muzea v roce 2005

Náklady (v Kč)

Spotřeba materiálu	831 452,68
Spotřeba energie	441 600,20
Spotřeba plynu	190 253,60
Prodané zboží	166 259,40
Opravy a údržba	2 355 516,20
Cestovné	57 766,31
Náklady na reprezentaci	2 363,50
Ostatní služby	1 315 381,07
Mzdové náklady	5 018 941,00
Zákonné sociální pojištění	1 742 115,00
Zákonné sociální náklady	107 431,22
Ostatní pokuty a penále	229,00
Jiné ostatní náklady	20 602,71
Odpisy dlouhodobého majetku	239 682,00

Náklady celkem

12 489 593,89

Výnosy (v Kč)

Tržby z prodeje služeb	616 563,00
Tržby za prodané zboží	189 957,50
Úroky	333,40
Zúčtování fondů	50 000,00
Jiné ostatní výnosy	33 970,00
Tržby z prodeje dlouhodobého majetku	39 000,00
Příspěvky a dotace na provoz	11 627 600,00

Výnosy celkem	12 557 423,90
----------------------	----------------------

Hospodářský výsledek - zisk	67 830,01
------------------------------------	------------------

Jan Adámek

NEJSTARŠÍ DOCHOVANÝ PÍSECKÝ TESTAMENT A JEHO AKTÉŘI

Kniha do níž byly v Písku systematicky zapisovány testamentsy, byla založena až roku 1538. Třebaže do té doby nacházíme v jiných pramenech, zejména městských knihách, roztroušenu řadu zmínek o testamentech a jejich ustanoveních, je níže otištěný kšaft Václava Dokolenky tím nejstarším, který se, alespoň v opisu, dochoval v kompletním znění původní listinné formy.¹

Zdrojem všech našich informací o Václavu Dokolenkovi² je pouze testament sám. Jediným pevně stanovitelným datem v jeho životě je sepsání poslední vůle, k němuž došlo 16. února roku 1534, kdy tedy musel být naživu. Zemřel ještě na podzim téhož roku, neboť jeho testament byl vložen, na žádost sirotků a poručníků, do městské knihy mezi 5. listopadem a 10. prosincem 1534, z čehož také vyplývá terminus ante quem pro jeho úmrtí. O jeho rodinných poměrech víme jen málo. Václavova manželka byla v době sepsání testamentu již po smrti, protože zde o ní není žádná zmínka. Měl tři dcery; nejstarší byla zřejmě Apolonie (o níž bude ještě řeč), počátkem roku 1534 již provdaná, mladší se jmenovaly Anna a Dorota.

Bydlel v domě se zahradou stojícím na píseckém předměstí u svatého Václava, pravděpodobně nedaleko řeky poblíž mlýna, protože mlynáře Hamáka označuje jako „souseda svého tu u svatého Václava“. V každém případě se v blízkosti řeky musela nacházet alespoň část jeho pozemku, neboť ve své závěti odkazuje i slup a zejména „vazbu lodí“ - tedy pravděpodobně vaziště - prostor, kde byly jednotlivé klády svazovány do vorů.³

Všechen majetek Václava Dokolenky připadl jeho mladším dcerám Anně a Dorotě, s výjimkou osmi kop míšeňských grošů, které měly být z majetku vyplaceny nejstarší dceři Apolonii.⁴ Zatímco s Annou se v pramenech už nesetkáme a Dorota se v nich jen

1) SOkA Písek, fond Archiv města Písek, sig. Kn 1 (tzv. „Staré knihy pamětní“; dále jen SKP), fol. 82v. Edice testamentu je otištěna v příloze k tomuto článku.

2) Jeho příjímí je psáno též jako „Dokolenie“ (ibidem) nebo „Dokolinka“ (SOkA Písek, fond Archiv města Písek, sig. Kn 5 (Kniha trhová; dále jen KT), fol. I 5 r.

3) Za konzultaci pojmu „vazba lodí“ děkuji kolegovi Jiřímu Fröhlichovi.

4) Tato částka jí pak byla 17. března 1535 od poručníků prostřednictvím jejího manžela vyplacena - SKP, fol. 84v.

Opis testamentu Václava Dokolenky. SOKA Písek, Archiv města Písek, sign. Kn 1, fol. 82v.
Foto V. Komarová

po létech mihne⁵, o Apoleně, respektive o její širší rodině, toho můžeme říci o poznání více. Apolena byla provdána (před 16.2. 1534) za píseckého měšťana Mikuláše, syna Jiříka Vohánky, který převzal po otci bečvářské řemeslo. Měli spolu nejméně tři děti - syny Jana, Jiřího a nejmladšího Václava. Apolenin manžel zemřel zjevně předčasně, neboť jako zemřelý je zmiňován už 17. ledna 1541⁶; přežil tak o pouhých několik let svého tchána i svého otce, o němž stojí za to učinit samostatný exkurs.

Mikulášův otec Jiřík Vohánka se v pramenech objevuje poprvé 22. listopadu 1510.⁷ Tehdy byl řešen spor mezi ním a jeho manželkou Kateřinou, dcerou Kováňové, která si na něho stěžovala, že „*ji za manželku sobě pojav a statek po ní vzav, nechce s ní býti, i také statku jejího po ní vzatého jí zase navrátiti*“. O příčinách manželského rozkolu mezi Jiříkem a Kateřinou nevíme nic bližšího, nicméně se zjevně jednalo o důvody závažné, neboť městská rada vlastně potvrdila jejich rozluky. Po výsledku obou sporných stran je totiž nevybídla ke smíru, ale potvrdila stávající situaci s tím, že Jiřík měl Kateřině vyplatit 8 kop gr. míš. a převzít nazpět svůj majetek. Pravděpodobně z tohoto nezdařeného manželství se kromě výše zmíněného Mikuláše narodil ještě další syn jménem Jan.⁸ Přes neuspořádaný manželský život byl však Jiřík Vohánka jistě považován za počestného a bezúhonného měšťana⁹, který se aktivně podílel na správě písecké městské komunity, když vykonával nejprve úřad městského rychtáře a poté radního. Jako rychtář působil nejdéle snad do konce ledna 1518 (v úřadu doložen ještě 18. ledna 1518¹⁰); pokud odmítáme možnost, ne zcela vyloučenou, že by mohl být zároveň rychtářem i členem městské rady, kde je poprvé doložen 10. února 1518 ve funkci purkmistra.¹¹

Jako rychtáře jej asi někdy koncem roku 1517 nebo počátkem roku 1518 postihla nemilá věc. Z vězení totiž utekl blíže neznámý dlužník, kterého tam Jiřík coby rychtář vsadil. Dlužníkův věřitel zedník Vejrek z útěku činil odpovědným rychtáře Jiříka. Městská rada jeho odpovědnost uznala a rychtáři Jiříkovi nařídila, aby z celkové výše 80 grošů Vejrkovy pohledávky vyplatil poškozenému více než polovinu - 45 grošů. Konšelé zároveň stanovili, že o vydobytí dluhu na uprchlíkovi se mají starat oba dva. Pokud by Vejrek o něm získal nějaké informace a před Jiříkem by je zatajil, měl mu vrátit oněch 45 grošů. Konec celého případu neznáme - dlužníka se pravděpodobně dopadnout nepodařilo.

Počínaje rokem 1518, zasedal Jiřík Vohánka několik let nepřetržitě v městské radě, nejméně do roku 1523.¹² Pro následující dva roky doklady pro jeho členství v ra-

5) Když 18. června 1544 přijala 5 kop gr. míš., které jí dlužil Tomáš Moravec - KT, fol. I 5v.

6) KT, fol. G 5v. Můžeme spekulovat též o možnosti, že zemřel již před rokem 1538, tedy před založením knihy testamentů (srov. pozn. 20), kam by byla jeho závěť pravděpodobně vložena.

7) SKP, fol. 47v.

8) Srov. v SKP na fol. 84v.

9) Dne 5. března 1516 se zaručil za splnění závazků Martina Kubíkovice (SKP, fol. 52v).

10) SKP, fol. 54r.

11) SKP, fol. 53r a 54r.

12) Srov. řadu dokladů v SKP, fol. 53r, 54r, 54v, 55v, 56r, 57v, 58r, 58v, 59v, 60r, 61r.

dě nemáme;¹³ prokazatelně v ní však zasedal v roce 1526.¹⁴ Poté z pramenů definitivně mizí a s jistotou je možno říci jen tolik, že zemřel před 6. prosincem 1535, kdy je zmiňován jako zemřelý.¹⁵

Vraťme se ale nazpět k účastníkům testamentu. Jako jeho vykonavatelé byli určeni písecký měšťan Jakub Mikšovic a mlynář od sv. Václava Jan Hamák. O blízkých resp. přímo přátelských vazbách k Václavovi Dokolenkovi nelze pochybovat.

Se ševcem Jakubem (Koubou) Mikšovic se v pramenech setkáváme poprvé 25. května 1526, kdy se společně s dalšími zaručil za ševce Hronka.¹⁶ Nebožtík Dokolenka mu půjčil dvě kopy grošů, jak připomíná v testamentu, z nichž si však měl určitou část strhnout, protože mu dosud nebylo zaplacen „podšití“, které zhotovil pro Václava Dokolenku a jeho dceru Dorotu.¹⁷ Víme také, že v roce 1538 koupil od Markéty Matějkové za 84 kop míš. dvůr na píseckém předměstí.¹⁸ Dne 8. června 1551 pak za 18 kop míš. koupil dům od Zikmunda postřiháče a jeho manželky Reginy.¹⁹ Zemřel po nemoci, asi krátce po 23. srpnu 1554, kdy je datován jeho testament.²⁰

Mlynář Jan Hamák se objevuje v pramenech k roku 1526 ve věci sporu, který vedl s osadníky putimské farnosti ohledně starobylé dávky poukazované putimskému faráři.²¹ Roku 1538, dne 26. ledna, koupil Hamák od vdovy Kateřiny Kubíčkové dědinu za nemalou částku 119 kop míš. Musel být finančně dosti dobře situován, neboť celou nemalou sumu uhradil najednou. Mlynář Jan Hamák zemřel asi nedlouho po 19. září 1539, kdy je při zapisování testamentu do městské knihy zmíněno, že je těžce nemocen.²² Jako zemřelý je zmiňován 11. září 1542.²³ Smrt jej zastihla zjevně dosti mladého, neboť ještě ani jedno z pěti dětí - syn Václav a dcery Marta, Dorota, Běta a Kateřina -, které měl s manželkou Dorotou, nedosáhlo v čase jeho úmrtí dospělosti.

Zbývá ještě zmínit se o kněžích, kteří testament na žádost Václava Dokolenky sepsali a bezpochyby jej také stylizovali, což je dobře patrné v „theologické“ formulaci arengy a promulgate.

O tochovickém faráři Michalovi nemůžeme říci nic určitého.²⁴ Pokud se týče kněze Václava, ten je v textu samotného testamentu označen jako syn Jendlíkův. Je-

13) V tomto období je zmíněn ke 22. lednu 1524, bez uvedení jakékoliv funkce v městské správě, když od Jiříka Kučery na základě testamentu převzal 2 kopy a 10 gr., které mu za ryby dlužil nebožtík Jíra Moudrý (SKP, fol. 63r).

14) SKP, fol. 66r a 66v.

15) SKP, fol. 84v.

16) SKP, fol. 63v. V roli ručitele se pak objevuje také 24. 9. 1529 - SKP, fol. 71v.

17) Srov. testament.

18) KT, fol. D 3v.

19) KT, fol. Q 8

20) SOKA Písek, fond Archiv města Písek, sig. Kn 6 (tzv. Kniha barvy kaštanové; dále jen KBK), fol. 53r.

21) SKP, fol. 68r.

22) KBK, fol. 41r-v.

23) KT, fol. I 8.

24) S tou výjimkou, že téhož roku 1534 pohnal kvůli dluhu klatovského kaplana Václava (viz Klement Borový, Jednání a dopisy konsistoře katolické i utrakvistické, I. díl. Akta konsistoře utrakvistické, Praha 1868, s. 95, č. 138).

ho otcem byl zřejmě soukeník Jendlík, který je již jako zemřelý zmiňován 5. srpna 1513.²⁵ Podobně jako u vykonavatelů poslední vůle, lze také u obou kněží předpokládat osobní vazby na Václava Dokolenku. U tochovického faráře Michala pro to žádný doklad není; v případě kněze Václava to naznačuje skutečnost, že Jendlík (tedy zřejmě Václavův bratr) byl mezi Dokolenkovými dlužníky.²⁶

Oba duchovní zřejmě plnili zároveň roli svědků, protože se zdá - podle zápisů obsažených v Knize barvy kaštanové (srov. pozn. 20), že spíše bylo zvykem proslovovat poslední vůli před svědky z řad konšelů a následně tuto vůli do knihy zaznamenávat, aniž by byla vyhotovena v samostatném listinném vyhotovení.²⁷ Naproti tomu testament Václava Dokolenky, dodatečně in extenso vložený do městské knihy, nese, s výjimkou chybějící koroborační formule, všechny znaky listinné formy.

Příloha

Kšaft Václava Dokolenky [1534, 16. února]

[...] Ve jméno nerozdílné Trojice svaté. Amen. Já Václav Dokolenie, bytem při městě Písku u svatého Václava, vyznávám tímto listem obecně přede všemi, kdež čten nebo čtoucí slyšen bude, že znamenav způsob Pána Boha všemohoucího a moc jeho, že tak ráci jměti, aby všecko což se narodilo smrtí konec vzalo, kterážto smrt jest jistá každému člověku, ale hodina její nejistá. Znamenaje také, že nemalé soužení bývá při rozdělení duše s tělem a že ten čas hrozný každý s bolestmi a hříchy předšlými bude jměti dosti činiti. Já pak, dal-li by to Pán Bůh všemohoucí ze své svaté milosti, nechť zaneprázdněn býti při mé poslední hodině věcmi světskými, toto mé poručení a konečný úmysl vůle mé po mé smrti o statku mém, kterýž jest mi Pán Bůh všemohoucí ze své nezměrné dobroty půjčiti a nadělití ráčil, tímto listem kšaftovním řídím a způsobuji obyčejem takovým, tak že činím mocné a otcovské poručníky Jakuba Mikšovic, tu souseda Píseckého, a Jana Hamáka, mlynáře, souseda svého tu u svatého Václava, předkem dcer mých Anny a Doroty, i všeho statku mého movitého i nemovitého, i se všemi svrchky a nábytky, kterýmiž by jméno mohl jmenován býti, nic ovšem nevyjímajíc, ale všecko, což jest málo nebo mnoho, dům, zahradu, nivu, slup, vazbu lodí, tři prantiel[?] šaty, i peníze i dluhy všechny a to což jest již k tomu domu, aby podělili těchto dvou, totiž Anny a Doroty, a z toho ze všeho aby dali Apolonii, též dceři mé, VIII kop míšeňských, na to žádnému nejsem nic dlužen. Ale ti to jsou mně dlužni: Hamákovi dal jsem II kopy grošův širokých, z toho mi dal II kopy míšeňských; Jakub Mikšovic II kopy, udělal na to jedno podšítí mě a druhé Důře,

25) SKP, fol. 51v. Sestrou kněze Václava byla Anna, jež byla uvedeného roku již provdána, jeho bratrem pak pravděpodobně sladovník Šimon Jendlík, který zemřel někdy po 29. 4. 1541, kdy je datován jeho testament (viz KBK, fol. 8v).

26) Navíc je v testamentu stanoveno, aby mu byla polovina dluhu odpuštěna.

27) Samozřejmě nelze jednoznačně vyloučit i listinné vyhotovení, z něhož pak byly do knihy přepsány především dispoziční části.

dceři mé, nejsou zaplacené, ať sobě vyrazí; Tobiáš švec I kopu; Tomta I kopa míšeňských; Švehla půl kopy; Jendlík LXX gr., z toho jemu aby polovici odpustili; Záhuba sladovník za Štěpána I kopu za chalupu; poslední peníze Švanle XVIII gr. za cihly; Jan Vachulka II kopy; a Hamákovi věřím, že věrnou rukou otevře, a již věřím Jakubovi, a Jana Hamáka též prosím, aby již dcer svých neopouštěli a jim jich dluhův vyupomínati též pomohli. A pro lepší jistotu požádal sem duchovních lidí, že sou žádost mou naplnili a toto pořízení mě sepsali a vůli mou, kněze Michala, faráře Tochovského, a kněze Václava, Jendlíkova syna. A tím poručením aby napomenuli svrchupsaných poručníkův, aby k žádosti mé to učinili a pro Pána Boha. Stalo se léta božího M^o V^c XXXIII, v pondělí masopustní, den svatě Juliány.

Jiří Fröhlich - Jaroslav Jiřík

NOVÉ POZNATKY O MOSTU U PUTIMSKÉ BRÁNY V PÍSKU

Unikátní písecký gotický most přes řeku Otavu oprávněně láká pozornost odborníků i laické veřejnosti. Na druhou stranu dosud opomíjenou a odborně nezhodnocenou technickou památkou je most přes hradební příkop u Putimské brány v jihozápadním nároží středověkého města. Jeho stavební úprava koncem roku 2005 byla proto příležitostí k získání nových poznatků o jeho stáří a podobě.¹ Průzkum mostu navázal na archeologický výzkum sousedního hradebního příkopu, uskutečněný archeologickým oddělením Prácheňského muzea v loňském roce.²

Z mostů přes příkop před třemi městskými branami - Budějovickou, Pražskou a Putimskou - se dochoval pouze jediný u Putimské brány. Jeho původní gotickou podobu neznáme. Mohl být kamenný nebo dřevěný a lze předpokládat, že jeho poslední část se zvedala do vpadliny lemující portál brány.³ Součástí tohoto padacího mostu, anebo zbytky starší fáze gotického předbraní, se podařilo zjistit ve výkopu těsně za mostem směrem k městu. Odkryté nároží zdi středověkého charakteru, stavěné z lomového kamene pojeného maltou, bylo v úzkém výkopu možno sledovat jen do hloubky 163 cm. Z kamenného závalu při spodní části zdi byly vyzdvihnuty fragmenty renesančních nádob. Jižní líc zdíva se nenacházel v linii

- 1) Jaroslav Jiřík - Jiří Fröhlich, Archeologický výzkum Prácheňského muzea u Putimské brány v Písku v říjnu až prosinci 2005, Zpráva o výzkumu pro investora ze dne 7.12.2005, rkp. uložený v Prácheňském muzeu v Písku.
- 2) Jiří Fröhlich - Jaroslav Jiřík, Archeologický výzkum hradebního příkopu u Putimské brány v Písku, Jihočeský sborník historický 74, 2005, v tisku.
- 3) Patrně jediný dochovaný funkční padací most v České republice je před zámek ve Frýdlantu na Liberecku. Pochází ze 17. století. Blíže o něm Dušan Josef, Encyklopedie mostů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha 1999, s. 107-108.

Odhalená východní strana mostu u Putimské brány. Foto V. Komarová

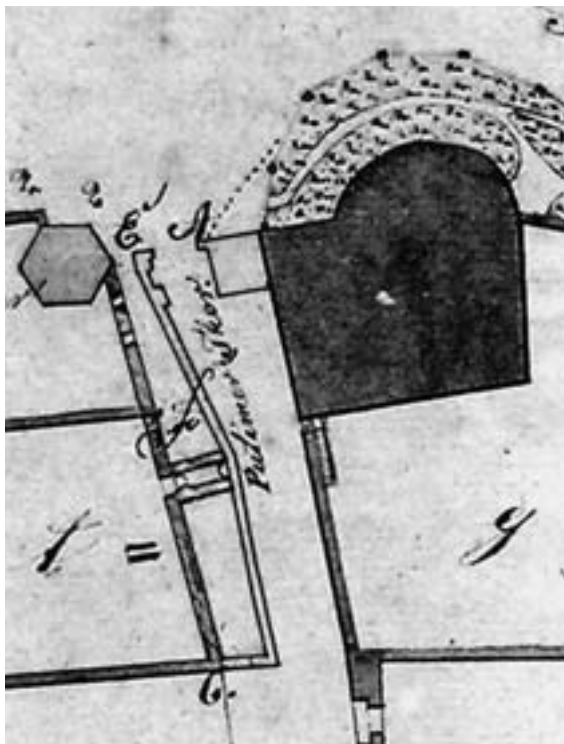

Jižní stěna mostu pokračující ke kontreskarpové hradbě v příkopu. Foto V. Komarová

parkánové hradby, ale byl o 140 cm posunut k severu. Východní líc byl 150 cm od dochované zdi předbraní.

V pohusitském období bylo opevnění Putimské brány rozšířeno před příkop.⁴ Význam padacího mostu, který se ocitl uvnitř opevnění začal upadat a proto mohl vzniknout kvalitní kamenný most o dvou půlkruhových obloucích, který se dochoval do dnešní doby.

Most překračoval celý příkop o šířce 12 metrů. Široký byl 506 cm (měřeno uvnitř

Plán rozšíření mostu z roku 1842. SOA Písek, Ab 41, kart. 51

jižního oblouku) a rozpětí oblouků měl 3,5 metru. Jeho nejstarší vyobrazení najdeme na vedutě Písku z počátku 19. století od neznámého autora.⁵ Je otázka, zda schematicky znázorněné sochy na zábradlí jsou skutečností nebo spíše fikcí autora. Fotografie z druhé čtvrtiny 20. století dokládají na východním zábradlí litinový plot.⁶

Po zbourání Putimské brány v letech 1834 - 1836⁷ došlo v roce 1842 z komunikačních důvodů k rozšíření mostu východním směrem.⁸ Východní ukončení oblouků bylo zazděno kameny v šířce 105 cm a most byl rozšířen o plný blok široký 3,35 m. Z důvodu plánovaného

4) Vladislav Razím, Raně gotické opevnění města Písku, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 5, 1988, s. 159.

5) August Sedláček, Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou, díl II, Písek 1912, s. 121.

6) Prácheňské muzeum v Písku, č. neg. 15 834 a archiv Fotoateliéru Zdeňka Javůrka.

7) August Sedláček, Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou, díl II, Písek 1912, s. 120.

8) Plán přestavby uložen ve SOA Písek, Archiv města Písku, sign. Ab 41, kart. 51.

zpřístupnění příkopu došlo v roce 2005 k odbagrování jižní strany výše zmíněného bloku, aby bylo v těchto místech dostavěno pokračování oblouku a umožnilo se tím propojení příkopů na obou stranách mostu. Tento zásah přinesl několik nových poznatků.

Blok postavený roku 1842 vznikl tak, že v příkopu východně od mostu byla postavena do výšky vozovky 70 - 90 cm široká kamenná zeď a prostor mezi ní a mostem byl vyplněn zeminou a kameny. Základová spára této boční zdi se nacházela ve vrstvě nad dnem příkopu. Odvodnění východního příkopu umožňoval 120 cm široký kanálek s kamennými stěnami a cihlovou klenbou, zakreslený na plánu přestavby a později zazděný.

Na odhaleném východním čele mostu se převážně dochovala původní omítka. Jižní stěna oblouku mostu pokračovala v příkopu směrem k východu a dále se šikmo stáčela ke kontreskarpové zdi. Místo napojení zůstalo ukryto pod recentním schodištěm a tak vzájemnou vazbu bude možné ověřit až po jeho plánovaném odstranění. V komunikaci před dostavěným blokem byla v prostoru u vchodu ke zmíněnému schodišti ověřena podzemní část kontreskarpové zdi.

Významné zjištění, které přispělo k objasnění postupu stavby mostu a jeho stáří, umožnila 50 cm široká a necelý metr hluboká rýha, vybagrovaná v jeho ose. Je zřejmé, že nejdříve se vyzdily mostní oblouky, dále se postavily boční stěny a vnitřní prostor se vyplnil hlinitopísčítým materiálem. Ten obsahoval ojedinělé zlomky vrcholně středověké keramiky, ale zejména zlomky renesančních nádob a kachle.⁹ Nejmladší nálezy tímto datují stavbu nejdříve do 16. století. Renesančnímu, případně raně baroknímu stáří neodporuje ani podoba mostu. Podobný most se dvěma oblouky je vyobrazen na vedutě Českých Budějovic od Daniela Wussina z roku 1665. Překlenuje zavodněný příkop před Pražskou (původně Píseckou) branou.¹⁰

Jaromír Stach

DALŠÍ PÍSECKÝ NÁHROBNÍK IDENTIFIKOVÁN ?

Ve Zprávě o činnosti Prácheňského muzea v Písku za rok 2002 publikovali Jan Adámek a Jiří Fröhlich¹ zlomek náhrobního kamene nalezený při úpravě sladovny Měšťanského pivovaru, který datují do 18. století, pocházející pravděpodobně z píseckého děkanského kostela. Z německého textu je zřejmé, že jde o ženu jménem Marie Anna St... (dále nezřetelné), která byla buď narozená v Písku či zde činná.

9) Nálezy jsou uloženy v archeologické sbírce Prácheňského muzea v Písku, přír. č. 134/05.

10) Podle názoru českobudějovického archiváře Mgr. Daniela Kováře byl most postaven pravděpodobně ve čtyřicátých letech 16. století.

1) V článku „Další písecký náhrobník“, s. 33.

Rozpomněl jsem se proto na genealogická zjištění prováděná v roce 1983 o rodu Stachů z Hrádku genealogem ing. Jaromírem Vránou z Tábora po jihočeských matrikách.² Ten ve farnosti Týn nad Vltavou našel zápis o svatbě dne 11. 2. 1721: „*Martin Stach et Anna, ex Týna ... honestus juvenis Martinus Joanni Stach Civi Pisiticensis filius cum wirgine Anna Domini Wenceslai Macků civi Tynensis ...*“³ Čili: „... počestný mládenec Martin, syn Jana Stacha měšťana píseckého, [byl oddán] s pannou Annou, [dcerou] pana Václava Macků, měšťana týnského ...“ (v indexu psáno Mašků). Z toho sňatku se měla dle dalšího zápisu narodit dne 30. 10. 1721 dcera Kateřina otci Martinovi Stachovi (*civi Týnecký*, tedy měšťanu Týna) a Anně Stachové.

Jelikož další záznamy o narození apod. v této matrice o rodu Stachů chybí, domnívá se genealog důvodně, že z se Týna odstěhoval - nejpravděpodobněji ke svému otci Janovi do Písku, či v rámci Bechyňského kraje, kde byli Stachové od 2. poloviny 16. století osedlí.

I když začínající příjmení na „St“ je v češtině velmi časté (zmiňme - Staněk, Stárek, Starý, Stehlík, Stejskal, Straka, Strnad, Strouhal, Studnička, Stýblo aj.), je jisté, že aby se dalo nějaké jméno začínající „St“ spojit s nákladným náhrobníkem v kostele, je zapotřebí splnění jistých kritérií. Objednavatelem musel být zámožný měšťan Písku či dobře situovaný šlechtic, který takto representoval - v Polsku byly nákladné pohřby šlechty neopominutelnou tradicí a mnohdy i rody ruinovaly. Jak z výše uvedeného vyplývá Jan Stach byl v Písku osedlý (jako majitel domu - tedy měšťan, příp. šlechtic), tak jeho syn Martin Stach se k Písku hlásil.

To, že Marie Anna bylo kráceno na Anna, je časté. Při křtu se za víc jmen muselo platit a proto dvě a více jmen bylo typické pro šlechtu, která na tom nešetřila. Navíc v křesťanské víře je jméno P. Marie spojováno se jménem její matky Anny i do jednotlivého tvaru Mariana. Šlechtictví Stachů však nevyšlo z povědomí rodu.⁴

Nabízí se proto hypotéza, že tato Anna Stachová provdaná 11. 2. 1721 může být onou hledanou, jejíž hrob překrýval objevený náhrobek. Kontakty mezi Stachy z Bechyňské větve a osedlými na Prácheňsku jsou doloženy i v 19. století, kdy má prababička v polovině 19. století, Marie Stachová rozená Průšová, byla z bohatého statku z Oslova a její matka Anna z královského svobodnického rodu Mářů z Jamného u Písku.

Rodina Josefů Stachů, kvetoucích v Písku již ve čtvrté generaci, pochází z větve strážovské (města Strážova u Klatov) zmiňované historiky - Augustem Sedláčkem, J. Jánským a dalšími, je zde v Písku teprve od poloviny 20. století.

2) Rytířský rod Stachů z Hrádku - Červeného u Plzně - pochází z rozvětveného sourodí Drslaviců a mají shodný erb poloutrojičící se Švihovskými z Rýzemberka a Černíny z Chudenic jen odlišný v tinkturách

3) Matrika Týn n. Vl. č. 2, 1685 - 1723, str. 159.

4) Stachy z Hrádku se zabývali genealogové jako Martin Kolář, August Sedláček a v neposlední řadě Emanuel Poche, který na počátku 18. století uvádí šlechtičnu Stachovou jako choť barona Kagera ze Štampachu, hraběte z Globenu, jíž charakterizuje jako českou šlechtickou vlastenku.

DVĚ SIGNOVANÁ DÍLA MIKOLÁŠE SYCHROVSKÉHO Z MIROTIC

V listopadu roku 2005 jsem měl možnost prohlédnout si dosti zašlou štítovou dřevořezbu, pocházející z jednoho statku v katastru obce Boudy u Mirotic. Představuje sv. Jana Nepomuckého¹ v klasickém, ale zrcadlově obráceném², Rauchmillerově, potažmo Brokoffově, zobrazení na Karlově mostě z roku 1683. Překvapením bylo zjištění, že na zadní řezbou nepojednané straně je výrazná, dlátem do hloubky řezaná signatura: *M. Sichrowský - 1856* - tedy autentický podpis Mikoláše Sychrovského (kmotra Mikoláše Alše), narozeného roku 1802³ a zemřelého roku 1881 v Miroticích.

Jeho mirotický původ se nezapře ani v oné řezbičce sv. Jana, která je rustikalizovanou odezvou kamenné barokní plastiky stojící od r. 1782 před panským dvorem na mirotickém „Pátku“.⁴ Datování mi připomnělo stále opakovanou legendu, že Sychrovský vyřezal pimprlata loutkáři Kopeckému po požáru, který zničil v dubnu 1811 celou severní stranu mirotického náměstí a jej připravil o veškerý majetek.⁵ V době Sychrovského narození, již nejméně od sňatku v roce 1795, provozoval Matěj Kopecký se svojí ženou Rosalií vedle kramářství i „komedie“⁶ a loutky určitě vlastnil.⁷ Je však velmi pravděpodobné, že jako dalším jihočeským loutkářům,⁸ řezal pimprlata i Matějovým synům Janovi (1804-52), Josefovi (1807-56), Václavovi (1815-79) a Antonínovi (1821-85), jež všechny osobně

- 1) Řezána z lipového dřeva, výška 66,5 cm, se zpráškovatělou, místy opadanou polychromií. Na soklíku je odspodu dřevo zachváčeno postupující drobovou hnilobou.
- 2) Tak je například zobrazen roku 1700 na soše Františka Preisse na pilíři křížení v katedrále sv. Víta v Praze.
- 3) Jako „syn poctivého provaznického mistra Václava Sychrovského z domu č. 19 na náměstí v Miroticích“ (Jan Toman, Matěj Kopecký a jeho rod, K.N.Č.B. 1960, s. 53). Vyučený provazník, ale jinak všestranný výtvarný talent, malíř kulis mirotického ochotnického divadla, který krátký čas studoval i na pražské akademii výtvarných umění, hlavně však znamenitý řezbář figurální, jenž své řezbářské výtvary vystavoval i v Praze, a nakonec vyhlášený výrobce loutek - marionet. (Jan Toman, Rod píseckých a mirotických Alšů, Č. Budějovice 1974, s. 188).
- 4) Na dřevořezbě je adorovaný kříž s Kristem dosti necitlivě a nelogicky vysoko přibit několika hřebíčky, ač původně ležel na předloktí levé ruky.
- 5) Tuto „literární fikci“ se snaží uvést na pravou míru J. Toman, Matěj Kopecký, s. 53 a 58n.
- 6) Tento druh obživy mu nebyl cizí, protože podobně v matričním zápisu o jeho narození ze dne 24. 2. 1775 je uváděn jako dítě svobodného potulného kejklíře (herce) z Prahy (J. Toman, Matěj Kopecký, s. 16n).
- 7) Mimo to, v době požáru bydlela rodina v domě č. p. 70, který nebyl poškozen, a jméno Kopeckých se ani neobjevuje v seznamu pohorělých (J. Toman, Matěj Kopecký, s. 60).
- 8) Třískům, Lagronům, Kočkům, Dubským a Kludským.

Mikoláš Sychrovský, Sv. Jan Nepomucký. Ze statku v Boudech u Mirotic z roku 1856; celek a signatura. Foto V. Vlček

znal od mládí a později byl dokonce poručíkem Janových dětí.⁹ Také víme, že „všeuměl Sychrovský“ byl 16. ledna 1843 zvolen na schůzi mirotických ochotníků „malířem divadla“.¹⁰

Pro Mikoláše Sychrovského bylo zřejmě řezbářství, zvláště zhotovování loutek, podstatným zdrojem obživy. Sychrovského tvorba přitahovala jeho kmotřence Mikoláše Alše, který rád vzpomínal na sklad marionet na půdě mirotického domku.¹¹ Vzpomínky pak byly inspirací mnohých známých Alšových obrázků.¹² Aleš se ve svém rozsáhlém kreslířském díle také mnohokrát zabýval tématem „českých betlémů a jeslíček“. I tady cítíme vzájemné ovlivňování obou Mikolášů¹³ od Alšových

9) K této „legendě“ mohlo zavdat příčinu vyprávění Václava Alše z doby, kdy pro nakladatele Vilímka v letech 1860-62 sepišoval v Miroticích všechny otcovy hry (J. Toman, Matěj Kopecký, s. 167). Přitom vzpomínal na jeho časté porady s Mikolášem Sychrovským o řešení mnohých technických problémů loutek. (J. Toman, Matěj Kopecký, s. 167).

10) J. Toman, Matěj Kopecký s. 162.

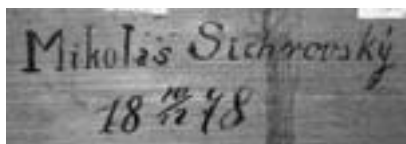
11) M. Míčko, Malíř svého lidu; články Dr. E. Svobody a Dr. Jana Malíka v Kopeckého sborníku z roku 1947.

12) Například Alšův karton „Matěj Kopecký“ z roku 1890, nebo kresby pro nakladatele Štorcha z roku 1887.

13) Doložena je např. Alšova návštěva kmotra Sychrovského v srpnu 1878 (J. Toman : Rod Píseckých a Mirotických Alšů, s. 248).

Mikoláš Sychrovský, Betlém. Ze soukromého majetku v Miroticích; detail a signatura. Foto V. Vlček

dětských kreseb z roku 1858 až po známý, jako vystřihovánky opakovaně vydávaný, Český betlém z roku 1902.¹⁴

V předvánočním čase vystavil Městský úřad v Miroticích jesličky ze soukromého majetku v biedermayerovské prosklené skříni¹⁵ signované: *Mikoláš Sychrovský 18 10/12 78*,¹⁶ které tak jsou jeho dalším, o 22 roků mladším, podepsaným řezbářským dílem (vyznačení konkrétního data je zřejmě dnem ukončení práce). A v nich právě vidíme postavičky téměř totožné s již zmíněnou Alšovou dětskou kresbou, rustikálně barevně i plasticky pojaté, přicházející se poklonit Ježíškovi narozenému ve chlévě stojícím na svahu pod hradbami městečka Betléma. Také panoráma Betléma v pozadí je nápadně podobné tomu, které Aleš zachytil na obrazku z roku 1882 s obvyklými palmami. Scenerie na pozdějších kresbách se mě-

14) Podrobnosti viz - Kalendář Mikoláše Alše (se studií Fr. Kovárny), Praha 1947.

15) Výška 73 cm, šířka 75 cm a hloubka 50 cm.

16) Děkuji PhDr. Jiřímu Práškoví za upozornění a současné poukázání na nápadnou shodu malých jesliček (inv. č. HE 4719) v depositáři Prácheňského musea s jesličkami z Mírotic; viz níže.

Mikoláš Sychrovský, Betlém v Prácheňském muzeu v Písku - detail. Foto V. Vlček

ní v krajinu s borovicemi i smrky, vrбами a dokonce i štíhlými topoly tak častými v 19. století v okolí Mirotic.

Podobné, ale malé jsou jesličky v Prácheňském muzeu v Písku.¹⁷ Ty jsou podstatně skromnější, ale prostou zkratkou zachycují pastorále Svaté noci - pod skalním převisem se s údivem probouzí odpočívající pastuchové u svých stádeček a první přispěchavší se přicházejí poklonit narozenému Ježíškovi. Až zarážející je podobnost způsobu jednoduché a zhuštěné řezby i polychromování figurek. Zvláště frapantní je podobnost postavičky sv. Josefa v černě opásaném okrovém šatě s modrým pláštěm, kde barvy jsou naprosto totožné.¹⁸ Analogické je to u Panny Marie a dalších figur, zvláště zvířátek. Je proto opodstatněné považovat také tyto jesličky za dílko Mikoláše Sychrovského, jemuž výroba betlémů¹⁹ i v pozdním věku 75 let byla určitě milým vylepšením skromného živobytí.

Jiří Prášek

POMNÍK PADLÝM LEGIONÁŘŮM V PÍSKU (K OSMDESÁTÉMU VÝROČÍ ODHALENÍ)

Neuplynul ještě ani půlrok od vyhlášení Československé republiky a již psal v písecké revui Otavan Dr. Emanuel Siblík o přejmenování ulic v Písku. Zmínil se také o Žižkově náměstí: „*Až tato čtvrť bude regulována, bude to jistě nejkrásnější náměstí písecké pro slunnou svou polohu, pro překrásný rozhled a pro parkové řešení. A uprostřed něho postavíme jistě pomník našim hochům, kteří v tak četném počtu z města i z okolí vstoupili v řady legionářů. Bude to jistě krásná, symbolická socha, jež architektonicky vyroste z parkového prostředí, na jejím podstavci zvěčněna budou jména těch, kteří v psanském šatě legionářském prolili svou krev. Socha zdaleka patrná, připomínající na věky svaté cítění národní, železnou kázeň občanskou a vznešenou obětavost hrdinů! Až bude přikročeno k uskutečnění tohoto vel významného pomníku, přimlouval bych se, aby ideově byl řešen v těsném spojení s husitstvím. Jaká zajisté jedinečná možnost na tomto místě, jež po tom volá, spojit v jediném sousoší bojovníka husitského s bojovníkem legionářským.*“¹ Jakoby autor článku tušil, co se stane - či snad byl ideovým vůdcem budoucí stavby pomníku?

Sdružení legionářů oznámilo obci 21. dubna 1921, že hodlá v Písku postavit pomník padlým bratřím z celého okresu a požádalo městskou radu, aby svolila s jeho

17) Srov. pozn. 16.

18) Naprostou jistotu o shodě barev by bylo možné získat expertisou mikrovzorků.

19) Výraz výroba je nadsázka, ale jak řezba, tak zvláště „vymalování“ figurek svědčí o zdánlivém chvatu při práci. Domnívám se však, že tyto „nedostatky“ je nutno přičíst spíše ubývajícímu zraku a třesoucí se ruce stárnoucího umělce.

1) Emanuel Siblík, Přejmenování ulic a pomník legionářů v Písku, Otavan III., s. 104.

umístěním v hořejší části Palackého sadů. Předložili i návrh: vypracoval ho architekt prof. Bureš z Prahy a nazval jej „Z boje ke svobodě“. Zpodobňoval legionáře v životní velikosti s praporem v ruce, vytesaného z opuky, na podstavci tři metry vysokém. Vzadu na pomníku měla být usazena černá mramorová deska se jmény padlých legionářů. Návrh se dostal do osvětové komise, jejíž předseda prof. Havelka sdělil, že se do budoucna na toto čestné místo počítá s pomníkem Adolfa Heyduka (a opravdu se tak po čtrnácti letech stane!) a komise proto navrhuje náměstí Žižkovo či Husovo (ale zde by se případně hodil pomník Husův). Podobně se vyjádřila i zahradnická komise a komise pro vzhled a vývoj města. Písecká odbočka Československé obce legionářské vzala návrh v úvahu a hodlala 28. října 1921 uskutečnit slavnost položení základního kamene k monumentu, jehož konečné umístění určil městský zahradník Karel Morava. Vše již bylo připraveno, ale plány překazila částečná mobilizace, vyhlášená 23. října proti novému pokusu sesazeného císaře Karla zmocnit se vlády v Maďarsku.

Mezitím se situace změnila a legionáři požádali o návrh na pomník sochaře a malíře Antonína Bílka z Královských Vinohrad (1881 - 1937), rodáka z Chýnova, bratra známějšího umělce Františka Bílka.

Antonín Bílek vytvořil pro Písek pomník zcela v duchu sepětí legionářů s husitstvím: z kamenného čtyřbokého bloku vyrůstá mohutná postava Žižkova s odhodlaným pohledem, opřená o meč. Ze stran slavného vojevůdce následují francouzský legionář s granátův v ruce, ruský s puškou s bodákem v jedné a čapkou v druhé ruce a konečně zezadu stojí italský legionář se zvednutou puškou. Pod jeho pravou nohou vytvořil umělec československý státní znak. Socha je téměř tři metry vysoká a spočívá na mohutném 3,5 metrovém podstavci včetně tří schodů. Na spodní části soklu jsou umístěny mramorové desky se jmény padlých legionářů z Písecka, v čele se nachází bronzový reliéf poprsí T.G. Masaryka a faksimile jeho podpisu. Podstavec je od horní rozšiřující se části oddělen pásem s rostlinným motivem a v kvádru nad ním je zasazeno celkem sedm bronzových terčíků s názvy významných bojišť legionářů: PIAVE, DOSSO ALTO, VOUZIERES, TERRON, ZBOROV, BACHMAČ a DOBRUDŽA. Pomník je signován ANT. BÍLEK 1925.

Legionáři si nechali zhotovit dvacet malých odlitků modelu pomníku, kus po 120 korunách, a tyto modely dávali významným dárcům. Z korespondence vyplývá, že takový model dostal např. básník a generální inspektor Československé armády Josef Svatopluk Machar a také francouzský generál Eugene Mittelhauser, náčelník hlavního štábu Československé armády, který na pomník věnoval tisíc korun. Z významných mecenášů uvedme ještě město Písek, které přispělo pěti tisíci a po tisíci korunách zaslaly zdejší měšťanský pivovar, spořitelna a záložna. Drobných dárců byla ovšem celá řada, a pak se peníze také získávaly výnosy z koncertů, zejména v parku, z divadelních představení, prodejem tisíce kusů pohlednic s modelem pomníku od fotografa Javůrka, do příjmu se zahrnul i prodej látky z kalika, dar zdejší firmy Erhart, jež se použila při odhalení.

Samozřejmě výlohy také nebyly zanedbatelné. Z dochovaných neúplných účtů nezjistíme přesně, kolik se platilo za návrh sochařů Bílkovi, neboť úhrada šla v několika různě velikých splátkách. Zdá se, že honorář pro umělce přesáhl o něco 20 tisíc korun. Sochař, který pomník podle návrhu vysekal z hořického pískovce byl legionář František Bílek z Podhorního Újezda (nebyl rodinným příslušníkem autora návrhu - jedná se pouze o shodu jmen) a ten si účtoval 10 424, 40 Kč, mramorové desky, pořizené v Plzni, stály téměř dva tisíce korun, za vyrytí nápisů a osazení desek účtoval písecký kameník Vojtěch Uher tisíc korun, odlití bronzových reliéfů Masarykových

firmou B. Matějček z Vršovic přišlo na 5 676,30 Kč, základy pomníku stály 3 500 korun, a to ještě obec darovala 40 povozů písku a 3 povozy kamene z lomu na Logrech, dovoz pomníku po železnici (dráhy poskytl poloviční slevu) přišel na 1 618, 90 Kč a přeprava pomníku z táboreské zastávky na 315 korun. A to jsou hlavní výdaje - těch drobných bylo velké množství. Celkem přišlo zbudování pomníku na více než 65 tisíc korun. Od počátku ovšem legionáři hlásali, že pokud se jim podaří sehnat dostatek peněz, skutečné dílo v bronzu a bude tak mít trvalou hodnotu, zatímco pomník vytvořený v pískovci vydrží jen několik desetiletí. Naštěstí dostatek prostředků nesehnali - bronzová skulptura by jistě lákala nacistické úřady k rozliti na kov pro válečné účely.

Jak již bylo výše uvedeno, zamýšleli legionáři slavnostně položit základní kamen ke stavbě 28. října roku 1921. Vzhledem k vyhlášené mobilizaci a následné změně autora byl základní kámen položen při slavnosti až v neděli 27. července 1924.

Pomník padlým legionářům na Mírovém náměstí - stav kolem r. 1970. Ze sbírek Prácheňského muzea

Podobně problematický byl i termín odhalení. To naplánovali pořadatelé na 5. července 1925, avšak termín musel být o půl druhého měsíce posunut, a to na 23. srpen. Tentokrát byla důvodem odkladu květnová stávka kamenického dělnictva z Podbrdsk, které bylo zaměstnáno na stavbě pomníku.

Jak bylo v Písku dobrým zvykem, zahájila odhalení v předvečer slavnostní akademie v městském divadle. V neděli ráno se před devátou hodinou formoval před hotelem U Tří lip v Pražské ulici průvod četných spolků. Ten, srdečně pozdravován davy občanů, prošel městem - přes starý most na Velké náměstí, Heydukovou, Nerudovou a Žižkovou ulicí až na místo odhalení na Žižkově, nyní Mírovém náměstí. Zde, za nevlídného počasí, přednesl slavnostní řeč zemský školní inspektor Vojta Beneš. Za zvuků státní hymny v podání písecké plukovní hudby spadla rouška z pomníku a bývalý poručík ruské legie Jan Mayer za organizátory předal dílo do ochrany obce přímo přítomnému starostovi Metoději Brandejsovi. Slavnost zakončila legionářská hudba husitským chorálem.

Přítomní lidé s účastí četli jména padlých, vytesaná Vojtěchem Uhrem na postranních deskách z černé leštěné žuly. Pozůstali po padlých či zemřelých legionářích byli totiž vybídnuti, aby jména těchto vojáků do 10. června 1925 ohlásili na městském popisném úřadě. Požadováno jméno a příjmení, příslušná obec, rok narození, zaměstnání, u kterého pluku naposledy sloužil, v jaké hodnosti a kde a kdy padl či zemřel. Tyto údaje pak byly porovnány se záznamy Československé obce legionářské, aby se snad na někoho nezapomnělo. A přesto se tak stalo. 14. března 1930 požádali legionáři městskou radu, zda by povolila dodatečně vtesání jména Františka Pekárka z Pamětic, který padl 7. července 1918 na Sibiři. Rada vyhověla pod podmínkou, že písmo bude jednotné s ostatním písmem na desce, což se také stalo. Pekárkovo jméno však již nemohlo být vloženo do podstavce do schránky s prsty od Zborova a pamětními listinami včetně seznamu legionářů.

Čelo soklu pomníku zdobí bronzová kruhová deska o průměru 70 cm s plastickým reliéfem prvního prezidenta T. G. Masaryka, po obvodu opatřená nýty, signovaná „Antonín Bílek 1925 lil: B. Matejíček, Vršovice“ a bronzová deska o rozměrech 77x18 cm s plastickým faksimile Masarykova podpisu.

U pomníku se v průběhu první republiky konala vždy 28. října vzpomínka na vznik Československa. Bylo tomu tak každý rok, naposledy však v roce 1938. Pak přišla okupace. 28. října 1939 se již oslava konat nesměla a dokonce 19. listopadu toho roku musel být pomník připomínající Československou republiku a jejího prvního prezidenta odstraněn. (O dva roky později ho následoval pomník Františka Palackého v městských sadech). Legionářský pomník byl opatrně rozebrán a uschován ve Švantlově dvoře, který se nacházel v těsné blízkosti Měšťanského pivovaru.

Znovuodhalen na původním místě byl po nezbytných opravách, které za deset tisíc korun provedl Václav Zborník, ve čtvrtek 9. května 1946.

V květnu 1960 však totalitní režim nařídil bronzové plastiky z pomníku odstranit a na jejich místo zasadit desku na paměť odboje proti fašismu. Podle dochované úřední dokumentace byla na desce řada gramatických chyb, některé byly odstra-

něny, jiné zůstaly. Redakce satirického časopisu Dikobraz dokonce písemně sdělila městskému národnímu výboru, že dostala fotografii pamětní desky z pomníku, na níž je v textu pravopisná chyba: „kteří zahynuly ...“ MěNV odpověděl, že chyba byla zjištěna ihned po zasazení nové desky a neprodleně ji opravili, čímž naznačil, že je zbytečné toto faux pas veřejně pranýřovat a navíc v celostátním časopise.

Přichází však Pražské jaro, doba jistého politického uvolnění a 23. září 1968 je bronzový Masarykův reliéf vyzvednut z depozitáře píseckého muzea, kam byl v roce 1960 uložen, a opět umístěn na pomník. Bohužel se kamsi ztratila bronzová deska s Masarykovým podpisem. Město proto požádalo akademického sochaře Jana Jiříkovského, aby podle fotografií vytvořil kopii. Nová deska upomínající na protifašistický odboj uvolnila místo původním Masarykovým plaketám a byla přesunuta na zadní volné pole soklu. Přišla však normalizace a „Masaryk“ musel opět dolů. Kdy se tak stalo, nevíme přesně, jisté je, že obě bronzové plakety zapisují v dubnu 1974 pracovníci Okresního muzea v Písku opět do svých sbírek. Odtud, z depozitáře etnografie, byly na počátku roku 1990 znovu umístěny na pomník, opět na místo desky II. odboje, která se na podstavec již nevrátila.

Znovuodhalení Masarykových pamětních desek se konalo 6. března 1990 a provedl ho patrně poslední žijící legionář na okrese 93letý Jan Gotfríd ze Smetanovy Lhoty. Projev přednesla Jana Kučerová, dcera ruského legionáře Vojtěcha Moravce.

Václav Bartoš

KVĚTNOVÉ DNY ROKU 1945 NA PÍSECKU VE SVĚTLE DOSUD OPOMÍJENÝCH PRAMENŮ

Úvod

Atmosféra v relativně klidném zázemí Protektorátu Čechy a Morava je poznamenána protichůdnými akty hlavních protagonistů předvídaného a nastávajícího vývoje. Vrcholí nouzová opatření a mobilizace pracovních sil v souvislosti s vystupňováním totální války. Již i středoškolská studenta jsou nasazeni na kopání zákopů. Německé represivní složky likvidují skutečně nebezpečnou část odboje a dokonce i potenciální mstitelé z řad rodinných příslušníků svých předchozích obětí. Státní ministr K. H. Frank energicky čistí prostor pro příští obranu před Rudou armádou a činí nevybíravý nátlak na protektorátní vládu. Alternativně pak hledá kontakty vedoucí k eventuální kontinuitě předání moci s cílem chránit mimo jiné zejména německé obyvatelstvo Protektorátu a Sudet před revolučními excesy. Méně zkompromitovaní protektorátní ministři hledají napojení na představitele prozápadního odboje vedení snahou o nenásilné předání moci. Oficiálně se protektorátní vláda ve své výzvě k národu ze 3.3. 1945 snaží pacifikovat obyvatelstvo poukazem na výhody plynou-

cí z jeho osvobození od branné povinnosti a zároveň ještě groteskně operovat „podílem“ na vítězství Říše.¹

Odboj naopak konstituuje Ústřední národní výbor (dále jen ÚNV) a jeho vojenský odbor připravuje vojenskou organizaci pro pacifikaci značných německých sil a pro eventuální ozbrojené povstání.²

V Písku v ilegálně paralelně vznikají dva revoluční Národní výbory z asi pěti odbojových skupin různého zaměření. Jejich konspirativní činnost byla omezena na občasné letákové akce, na podporu rodinám zatčených, na opatrné administrativní a výrobní sabotáže a na organizaci budoucích RNV. Je jí však nutno hodnotit se zřetelem na obrovská rizika, kterým byli zapojení vystaveni. Neustálé vlny řetězových zatýkání, iniciované i několika místními konfidenty Gestapa a odrodilci, vystavovaly účastníky, včetně jejich rodin, riziku smrti. Teprve 2. 5. po dohodě se zástupci KSČ, Soc. dem., Nár. soc. a mládeže vzniká revoluční ONV, předseda mjr. Ladislav Komorád, MNV, předseda Vojtěch Moravec. Vedením vojenského odboru ONV je pověřen pozdější první poválečný velitel 11. pěšího pluku plk. K. J. Osvald. Ten na veřejnost vystupuje 5. 5. ve 12.30 v souvislosti pražskou rozhlasovou výzvou k povstání.

Rámec vojenské organizace

Pověřenec ilegální organizace „Hnutí za svobodu“ na Písecku, profesor zdejší Obchodní akademie Jaroslav Javůrek (soc. dem.) pověřil plk. Osvalda (nar. 10. 2. 1892 v Mirošově, okres Rokycany, bydlištěm Husova třída 4114/31, Písek), jednoho z reprezentantů legionářů, vedením vojenské organizace. Ten pod pláštěm své činnosti „vedoucího průvodců PO (protiletecké ochrany)“ zaujímal důvěryhodné důstojníky již koncem roku 1944. Podařilo se propojit tyto tzv. „*svěpomocné roje proti násilnostem a rabování za bombardování*“ s představiteli legionářů, učitelstva, tělovýchovných organizací, hasičů, železničářů a s kontakty ve vládním vojsku. To umožnilo rychle ustavit:

- A) Posádkové velitelství v Písku pod vedením plk. Josefa Poklopa. To mělo k dispozici nejagilnější síly - tři pěší roty, jednu pomocnou a motorizovaný pomocný oddíl spolu se strážním praporem Bernard pod vedením šrtm. A. Hubeného, sestávající z příslušníků vládního vojska z Písku a Týna nad Vltavou. Ten byl posílen ruskou partyzánskou skupinou vedenou poručíky R. A. Kiričenkem a Babuškinem, která měla k 21. 5. 1945 již 85 mužů.
- B) Ostatní části okresu.
 - voj. obvod I. Mirovice (neaktivnější a nejdůležitější v počátečních dnech), velitel mjr. Ladislav Olšbaur, podporovaný partyzánskou skupinou Čimelice vedenou poručíkem jezdeckta Karlem Schwarzenbergem
 - voj. obvod II. Mirovice, velitel mjr. Stanislav Kopačka

1) Text viz fotopříloha.

2) Text viz fotopříloha „*Pokyny pro velitele ČSL armády od vojenského odboru ÚNV*“.

DRAŽÍ SPOLUOBČANÉ!

Vedemí nejprve zodpovězení a nejlépeší odpověď občanů se k vám. S bezstrannou prosbou k jednání, s vášnivou radou druhým a s bezpodmínečným příkazem vám, jímž sama přikazovat.

Rada stála se mýšlených emigrantských podnikatelů vyvala vás tyto dny již po několikáté, abyste uměli své vedoucí české osobnosti a pověsti proti Říši. Samozřejmě nelegitimovaní emigranti naléhají na vás, abyste obstarali svou krev a svůj majetek, náhodou a zájmu své vlastní budoucnosti, ať už jenom proto, aby oni se mohli co nejdříve na svých místech. Hrají si na osvoboditele, osobují si dokonce právo na vaše životy.

Vímte, že uzavíráte politiku svého státního prezidenta dr. Háchy a jeho vlády a že za němi stojíte. Připomenejte si však při této příležitosti ještě jednou tyto skutečnosti:

Vám všem je známo, že Říše nedotáhla zbraní, dokud nebyla náležitě holštetnická a kapitalistická nebespělá.

Všichni víte, že je Říše rozhodnuta a připravena beztím vojensky české země převést tak tvrdě, jako kteroukoli jinou část Říše.

Emigranti nás stále strážili, že Říše anebo vláda Protektorátu zamýšlí zavést co nejdříve pro Čechy hraniční povinnost. Pravda však je: Vláda Čech a Moravy takový záměr nikdy neměla, neboť Vláda prohlásila, že ani v budoucnosti od nás hraniční povinnost nebude požadována. Naproti tomu všem četní emigranti vás volají do zbraní, jako by na vás záleželo rozhodnutí největší vlády všech dob. Jisto však je, že v zemích obsazených nepřítel: Říše došla okamžitě k bezohledné vojenské mobilizaci svého obyvatelstva, které nemá jiného práva, nežli křivčit v nejprudších liniích.

Přiblížením se fronty staly se části našich země vojenským územím, kde nutno počítati s nejpříznivějšími předpoklady válečného práva v případě, že by bylo k sebevražednému podpoření nepřítel. Uposlechnutí výzvy k odporu proti Říši nepřineslo by tudíž nejmenší vyhlídky na konec války, ať už jen zpusobením vlastní katastrofy národa vlastní vinnou.

Připomínáme všechny tyto věci v nejpříznivější starosti o vaše bláho. Jedněm na nás záleží, zda v rozhodujících chvílích dovedeme osvědčit své skutečné chování. Osud zrazených malých národů evropských jest nám živým odstrašujícím příkladem. Emigranti z Londýna a z Mnichova radí vám k sebevraždě. My, vaše národní vláda, vysvětlujeme vám, co činíte, abyste se již a dočkali se nového rozkvetu svých zemí.

Bude-li náš český národ jako dříve křiven v osvědčené vztahy svorné za svého státního prezidentem dr. Háchou a jeho vládou, přijde-li za svou práci, bude-li se snažit s nezměnnou chápavostí situace snášet utrpení války a zůstane-li předsedním postojem národních, dopře zas třeba, považuje se mu dostatek podílu na vítězství, které Říše přes všechny obtíže pro Evropu konečně končí vybojuje. Není dalšího dne, kdy všichni uznáte, že jsme vás vedli cestou čestnou a správnou!

V PRAZE dne 3. března 1944

Vláda Protektorátu Čechy a Moravy

RICHARD BIENERT,
předseda vlády a ministr vnitra

EMANUEL MORAVEC,
ministr školství a národního osvícení

ADOLF BRUBERT,
ministr zemědělství a lesnictví

DR. JAKOB V. KREJČÍ,
ministr průmyslu a těžby

DR. JINDŘICH KAMENICKÝ,
ministr zdravotnictví a sociální péče

DR. JOSEF KALFUS,
ministr financí

voj. obvod III. Horní Záhoří, velitel pplk. Ladislav Jaroš

voj. obvod IV. Ražice, velitel mjr. Vojtěch Hofman

Postupně vznikla při národních výborech ve 189 obcích politického okresu Písek Národní stráž fungující až do 6. 6. 1945, kdy byla velitelem vojenského odboru zrušena. V sídle každé četnické stanice byla mimo to postavena pěší četa o třech družstvech z mužstva odvodních ročníků 1936 - 1938, později pak i ročníků 1934 a 1935. Od 11. 5. byly podřízeny veliteli vojenského obvodu příslušné oblasti, nejprve opatřeny červeno-bílou páskou, od 15. 5. na základě nařízení velitelství amerických vojsk jednotnou bílou páskou s nápisem „Národní stráž - National guard“. Velmi platné služby povstání vykonali členové „Odboje čsl. mládeže“ s centrem v reálce (vedoucí Jar. Krejčí, Jiří Koudelka, Stanislav Zvoníček, a spojka RNV Tomáš Trávníček). Celkem pět skupin přeměněných k 5. 5. na revoluční SČM tvořilo 120 osob. Ti také de facto solidně vyzbrojili důstojnickou vojenskou organizaci díky dohodě z poloviny dubna a sice s velitelem maďarské vojenské jednotky mjr. Czizkem a MUDr. Kissem dislokovanými v reálce a v hotelu Dvořáček. RNV byly do té doby odkázány jen na lovecké zbraně a výzbroj od malých vojenských jednotek. Velké skupiny Němců přecházely do zajetí dle ujednání s Američany organizovaně a vyzbrojeny.

Činnost vojenské organizace

A) vojenská:

- 1) bojová:
 - a) vedení operací obvodů, NS s part. skupin
 - b) spolupráce s posilovými prostředky spojeneckých vojsk
 - c) čistky lesů
 - d) střežení životně důležitých vojenských objektů
- 2) nebojová
 - e) zřízení posádkového velitelství v Písku
 - f) zřízení DOV v Písku
 - g) evidence osob ročníků 1906 - 1915
 - h) souhrn přihlášek do čs. armády
 - ch) pátrání po nezvěstných osobách z bojů
- 3) zpravodajská
 - i) sledování situace a pohybů německých a spojeneckých vojsk
 - j) sledování rozhlasových zpráv a rozkazů
 - k) kontrola zajatců a uprchlíků
 - l) soustředění a odsun zajatců a uprchlíků
 - m) třídění a odsun občanů spojen. národů
- 4) materiální
 - n) vystrojování a vyzbrojování jednotek vojenských, četnických, partyzánských a civilních orgánů

O P I S I

Pokyny pro velitele čsl. armády.

Německo nakrátko padne, Československý stát opět bude svobodný. Celou dobu válkou neležel od Vá a stát a národ oběti, až všem přisase a vojenské oti, měl k tomu právo. Ime Vold naše drabí vlast,, do zhraně,, Váša škola i povinností jest chopiti se práce a organizovati znovu čsl.armádu. Víme, že nepřítel jest silnější a nebezpečný, proto nebudeme toho tolik. Buďte skryti, nevystupujte na veřejnost, není ještě vhodná doba, připravte si zatím toto:

Po válce bude čas, možná, že i dopravní prostředky nedostaně příslušníky armády dostaviti se do svých výstroj.stanic.S tohoto důvodu tvoříme novou organizaci.Každý okres bude mít svoji posádka, zatím pěší, neboť výstroje bude málo pro ostatní tělesa.Buďních zbraní však bude dosti, proto se spokojíme královnou zbraní.Ude šneška se řídte denními rozkazy, které budete dostávat. Připravte prezentaci, vyhládejte pomocné důstojníky, nalezněte vhodná budovy pro kasárny.

Podle okolností, které nastojdou, buďte poslušní spojeneckých velitelů a buďte jim nápomocni. Které obec vojensky patří do Vaší jednotky, naleznete v Schématisma učitelstva z roku 1940. Tato knížka Vám rda pátí každý učitel.

Poněvadž řada důstojníků a důstojů dala si předšlati stejnakroj na civilní oděv, jest dovoleno nositi zatím blazu a otevřenýa límec jako včas americký. K tomu se nosí košile khaki neb šedá s kravatou téže barvy neb modrou, ručně pletenou. U mužstva bude zatím akolititi stejno kroj pořízený a pracovního obleku/šortarek/Vypřtrejte salady a obchodníků a včas zajistěte. Učíte operační plán pro zahrnutí nepřátelských objektů a hledte včas materiál zajistiti. Jak si opatříte pistoli, Vám včas oznámíme. Zachráněných nepřátelských stejnakrojů lze opětku po ukáti pro mužstvo. Při prezentaci vyřaďte důstojníky, chovájief se k vlasti ohledně a šaběle. Očistěte armádu od lenochů šabělic. V případě utvoření fronty spojenecké, využijte příležitosti k okamité mobilizaci. Poněvadž není generálního štábu, jest nutno, aby každý velitel pracoval samostatně.

K okupaci Budet, bude vydán avšitěnf rozkaz a operační plánem.

Sdar nové armády, star naši drabí vlasti.

UNV

Vojenský odbor.

- o) soustředování a evidence výzbroje, výstroje, vozidel, pohonných hmot atd., odebraných německým jednotkám
- p) soustředování, roztřídování, evidence ukořistěných koní
- r) vymáhání vojenského národního majetku z držení civilních osob
- s) soustředování vojenského zdravotnického materiálu
- t) stravování vlastních a německých jednotek (zajatců)

B) vojsko - politická

- 1) styk se spojeneckými vojsky americkými a ruskými
- 2) intervence u spojeneckých vojsk v záležitosti dopravy, cestování, zásobování, lazaretů, uprchlíků, zajatců atd.
- 3) zprostředkování styku civilního občanstva se spojeneckým velením v nej-různějších záležitostech (stížnosti, prosby)
- 4) očišťování lazaretů od nežádoucích elementů
- 5) otázky materiální

C) civilní

- 1) obnova telegrafního a telefonního styku v okrese i mimo okres
- 2) obnova dodávky a udržování dodávek elektrických energií
- 3) předávání osvětlovacích linek zavedených německou brannou mocí do správy civilní
- 4) zásobovací službě civilní pomoc dopravními prostředky
- 5) silničně-dopravní otázky, obnova železničních spojů
- 6) potírání přivlastňování si vojenského materiálu civilním občanstvem, zatajování a zašantročování kořisti
- 7) poskytování pomoci státnímu hřebčinci při vyhledávání a zajišťování plemenných zvířat ušlechtilého chovu
- 8) poskytování pomoci při odstraňování trosk bombardovaných míst
- 9) poskytování pomoci při znovuvybudování bombardovaných míst
- 10) zajištění zásob pro civilní orgány (sklady obilnin, lihu, textilií atd.)
- 11) opatrování prostředků pro Červený kříž, poskytování pomoci materiálem, dopravními prostředky atd.
- 12) rozhlasová služba (vysílání pokynů, nařízení, výstrah).

Situace v Písku

V květnu 1945 byla tabáková továrna a všechny školy ve městě přeměněny na záložní lazarety. Údajně se v nich ukrývalo šestnáct německých generálů se svými štáby, dopravní situaci komplikovaly čtyři odstavené sanitní vlaky. Regulérní německá posádka cca 600 - 800 mužů v kasárnách byla již zralá na rozumnou dohodu o příměří. Celkový počet Němců a Maďarů ve městě byl odhadován na cca 6000 osob. V revolučních dnech procházelo Pískem odhadem na 50 tisíc lidí, včetně různých repatriantů. Organizátorsky vrcholně náročná činnost byla ještě ztížena omezeními danými demarkačními linií. Ta komplikovala dopravu a zásobování a i z epide-

miologického hlediska žádoucí rychlý odsun osob. V prvních dnech životně důležité bylo zabránit vyhození mostů přes Otavu a Vltavu. Určitou komplikací při schraňování vojenského materiálu byl i naprostý nezájem o německou výzbroj ze strany americké armády a naopak částečné uplatnění dohod československé a sovětské vlády o německém majetku ze strany RA. Přesto shromáždil vojenský odbor ONV celkem 90 vagonů vojenského materiálu a zásob. Nevděčného úkolu velitele sběrných táborů a centrální repatriační komise v Písku se ujal další legionář, pplk. J. Vituj. Tábory zřízeny na fotbalovém hřišti ČASK, na vodním cvičišti a výstavišti, v Sokolovně s přilehlým cvičištem. V realce se o příslušníky spřátelených národů staral ČK. Hlavními sběrnými tábory pro německé a maďarské uprchlíky se staly Hřebčinec a Ptáčkovna.

Jak ze zprávy patrně, byl celý okres na povstání dobře připraven a vlastní

průběh revoluce tuto skutečnost potvrdil. Nic nebylo ponecháno náhodě. Vojenská posádka v Písku kapitulovala bez střetnutí a krveprolití. Zde se nejlépe ukázala důležitost předchozí připravenosti a organizovanosti, neboť jinak nezodpovědné a horké hlavy mohly lehce způsobit obrovské škody a obrovské ztráty na životech.

Teprve dne 6. května večer, ve 20.30 hod., po předchozím navázání spojení a jednání s orgány voj. skupiny vjíždí do Písku několik tanků americké armády po státní silnici od křižovatky st. silnic Nová Hospoda, kam se však ještě týž večer po nadšeném uvítání vrací. Kritickým byl celý den 5. - 9. května, kdy městem se valily pod tlakem postupujících vojsk RA z východu do zajetí americké armády na západ obrovské masy nejružnějších jednotek německé poražené armády.³

O tom, že činnost vojenské organizace nebyla euforickou pookupační idylou svědčí to, že v květnové revoluci na okrese Písek v boji a v bezprostřední souvislosti s vojenskými operacemi padlo jen ve dnech mezi 5. - 11. 5. 29 občanů!

Plk. Karel Jiří Osvald. Ze sbírek Prácheňského muzea

3) Čerpáno ze Zprávy plk. K. J. Osvalda o ilegální organizaci „Za svobodu“ zaslané Památku osvobození v Praze 10.7. 1945 (Prácheňské muzeum v Písku, sign. S-a-11114) a identické Relace MNO hl. štáb (přijímací komise v Praze z 25.6. 1945). Doplněno hlášením Lad. Berky za skupinu bývalého vládního vojska a za četnictvo vrchním strážmistrem F. Raškem 5.7. 1947.

Paní Vlasta Kohoutová (první zleva v uniformě Červeného kříže) při uvítání osvoboditelů na Velkém náměstí v Písku. Ze sbírek Prácheňského muzea

Edice

Vydavatelská poznámka: Část strojopisu (průklepu) telefonátů průběžně zaznamenávaných službou na telefonní ústředně ČK v Písku. Ta měla být umístěna v podzemí budovy na Velkém náměstí dnes náležející České spořitelně. Jedná se o dar věnovaný v roce 2005 Prácheňskému muzeu ing. Václavem Kohoutem, CSc., ředitelem zdejších Lesnických škol. Pochází z pozůstalosti jeho maminky pí. Vlasty Kohoutové, nar. 24. 1. 1914, úřednice soc. pojištění a dobrovolné sestry ČK. Dokument je jedinečným dokladem atmosféry hektických dnů. Podává detailní a bezprostřední informace nezátížené znalostí ukončení války v regionu a jeho pozdějšími interpretacemi.

Transkripce: Zachován autentický text, opraveny pouze evidentní překlepy. Relace pravděpodobně ihned přepisovány, nejspíše z těsnopisných záznamů. Dochovaná část průklepů je doprovázena cyklostylovaným tiskopisem pro průběžný záznam služby PO, a to také vysvětluje umístění telefonu a neporušenost pojítka.

5. května 1945

[...] cestu práce pozitivní, tvrdé a cílevědomé. Dnešním dnem přejímá v městě Písku do svých rukou vešskou moc správný i výkonnou Národní výbor.

Občané, Národní výbor od vás žádá, abyste vstoupili do těchto pohnutých dějinných dnů s hrdým sebevědomím českých mužů a žen. Zachovejte klid, plňte každý na svém místě své denní povinnosti a závazky k obci a státu. Braňte bezpečnost osob, bděte nad soukromým i veřejným majetkem. Pomáhejte prováděti legální cestou očistu od živlů, které se odcizili národně nebo hospodářsky. Pomáhejte Národnímu výboru rozřešiti zdárně obtížný úkol zásobovací. Nechť není jediného občana, který by neuposlechl rozkazů Národního výboru, jež budou vydány.

Všichni do práce, ať nový život jest i lepší život nás všech a generace příštích.

Nechť žije a vzkvétá svobodná republika Československá.

Zkouška Svobody národa začíná.

Tu se rozkřikla zpráva, že se blíží německé tanky. Nastává krátké přerušení. Výzva, aby se lid rozešel domů a neztěžoval práci. Brzy se vše uklidnilo. Přicházejí představitelé druhého Národního výboru, který se ve městě vytvořil. Po krátkém vysvětlení uznali tito představitelé převahu Národního výboru, který se již ujal správy a nekomplikovali situaci, která nebyla záviděníhodná. Napětí, vzrušení, nejistota a velká zodpovědnost. V nejbližším okolí, zvláště v píseckých lesích bylo tisíce ozbrojených Němců, a to i s nejtěžšími zbraněmi; děly a tanky. A z nejbližšího okolí přijíždějí nové a nové svazy německých ozbrojených sil.

Městští zaměstnanci se od prvního okamžiku dali k dispozici Národnímu výboru a pracovali ve dne v noci. Byli to oni, kteří svými místními znalostmi lidí a prostředků s využitím celého zařízení městské správy pomohli Národnímu výboru překonat prvotní chaos.

K zajištění pořádkové služby v městě je kromě policie určena česká mládež, označená páskami, která vůbec v celém místním odboji prokázala neocenitelné služby. Obsazenstvo bylo vyzváno, aby byli mládeži při provádění pořádkové služby všestranně nápomocno.

18 hodin:

Civilní obyvatelstvo bylo vyzváno, aby národnímu výboru odevzdalo všechny zbraně a střelivo. Důvod k tomuto opatření byla jednak potřeba vyzbrojit tvořící se vojenské jednotky, jednak nepřijemný incident, který se strhl v Čížově mezi Čechy a německými uprchlíky. Se zřetelem k dohodě, uzavřené s místní posádkou, bylo důrazně vyzváno obyvatelstvo, aby se neshlukovalo v ulicích, odebralo se do svých domovů a tak předešlo zbytečným nepříjemnostem nebo krveprolitím. Z téhož důvodu byli vyzváni nezafazeni důstojníci, rotmistři a dělesloužící, aby až do dalšího pokynu nenosili vojenský stejnokroj.

18.15 hodin:

Obyvatelstvo upozorněno, aby neodstraňovalo a neporušovalo orientační směrové ukazatele cest. V ulicích, na křižovatkách a silnicích.

18.20 hodin:

Hasiči nastoupili do služby, aby pomohli městské policii.

18.30 hodin:

Oddíly mládeže nastupují před reálkou. Okresní národní výbor vyzval všechny příslušníky četnictva ve výslužbě, aby okamžitě nastoupili na přechodnou dobu čestnou službu u četnické stanice v Písku.

18.45 hodin:

Dochází k vážným zraněním i u dětí. Nalezené zbraně nebo granáty musí být ihned ohlášeny nejbližší hlídce, která zařídí další.

19. 00 hodin:

Den Národní Svobody bude uspořádán až později. Osazenstvu se důrazně ukládá, aby se rozešlo.

20.15 hodin:

Před budovou reálky provedeno rozdělení služeb mládeže.

23.45 hodin:

Praha bombardována. Nepomuk hlásí, že německá posádka ve městě složila zbraně. U Sušice asi 50 německých tanků.

24.00 hodin:

Strakonice hlásí: V Běšinách a Petrovicích u Klatov jsou americké tanky.

6. května 1945

1.15 hodin:

Američané v Klatovech. Důstojník americké armády oznámil, že přání, aby byli vysláni parlamentáři do Písku, nelze vyhovět, ježto mají jiné úkoly. Jsou však ochotni vyjednávat, přijde-li parlamentář písecké německé posádky se zástupci Národního výboru, event. je ochoten podepsat kapitulaci.

1.45 hodin:

Německá posádka vyzvána, aby poslala parlamentáře s členem Národního výboru do Klatov k americkému veliteli. Projednává se v kasárnách s pobočníkem Bergrem.

2.00 hodiny:

Putim hlásí: že asi v [vynecháno] hodiny vyjede silnější německá jednotka vyzbrojená těžkými zbraněmi na Písek.

3.50 hodin:

Vráž oznamuje, že podle hlášení Vlasovců je cesta do Prahy volná. Tábor hlásí vyjednávání s vojskem o složení zbraní.

6.05 hodin:

Telefonní montéři a dělníci opravují telefonní linky. Pomáhají jim někteří členové býv. technické nouzové služby.

4.23 hodin:

Zprostředkována zpráva pro americkou posádku v Klatovech, že kolona německých tanků a motorových vozidel ustoupila z Vołyně na Husinec a Prachatice.

6.45 hodin:

Opatřovány pohonné látky.

7.00 hodin:

Strakonice: V Klatovech nebyl dosud nikdo připuštěn k veliteli okupačních jednotek. Jakmile s ním bude navázáno spojení, podají ihned zprávu. V Borečnici vytvořen výbor.

7.20 hodin:

Německé pancěře odjíždějí na Český Krumlov.

7.40 hodin:

Zpráva z Č. Budějovic: Německý velitel vyhlásil stanné právo.

7.45 hodin:

Členové zdravotní služby stráže PO a členové hasičského sboru shromažďují se v hasičské strážnici. Ve Vrážci 24 esesáků složilo zbraně.

7.55 hodin:

Vojska od Hartmanic a Sušice změnila směr. Žádost, aby do Písku byly vyslány americké tanky, byla zamítnuta, ježto tyto tanky mají přesný směr: Plzeň - Praha.

8.00 hodin:

Výzva obyvatelstvu, aby proti německým vojskům a uprchlíkům bylo postupováno tak, aby nebyla zbytečně prolévána česká krev.

8.15 hodin:

Rožmitál: vše v pořádku.

8.20 hodin:

Bernartice slyší střelbu směrem na Písek.

8.45 hodin:

Zařízeno stravování hlídek mládeže polévkou.

9.00 hodin:

Benzin. Největší problém prvních dnů. 10 sudů přivezeme ze stanice Písek město na radnici.

9.02 hodin:

Policii uloženo, aby hlídkovala před bývalým německým domem, kde byly ubytovány sestry Červeného kříže.

9.13 hodin:

Odposlouchán rozhovor posádky. Říšský důstojník hlásí nepravdivou zprávu, že jsou civilistům rozdávány granáty.

9.15 hodin:

Předseda národního výboru poděkoval čsl. osazenstvu za vzorné chování v uplynulém dni a požádal, aby i tento den byl zachován naprostý klid a pořádek. Současně upozornil, že nejsou pravdivé zprávy o odzbrojování německé posádky na náměstí a oznámil radostnou zprávu, že americké pancěře osvobodily Plzeň a postupují směrem ku Praze.

Začíná úřadování Národního výboru. Kromě vojenských věcí, které jsou ihned předávány místní posádce, aby je vyřídila, je to hlavně starost o bezpečnost, t.j. ochranu života a jmění obyvatelstva. Zásobování, které provedeno bylo podle dosavadních předpisů a nikdy nevázlo, o pohonné látky a dopravu, pomoc Praze, repatriantům, odsun uprchlíků všech možných národností a mnoho jiných záležitostí. Přicházejí desítky a stovky lidí s nejrůznějšími dotazy a přáními a kdyby se všechny tyto osoby, které v prvních dnech osvobození přišly na Národní výbor, bylo by jich tisíce.

9.45 hodin:

Před průmyslovou školu, kde byla umístěna německá nemocnice, postavena vojenská hlídka.

10.00 hodin:

Presentace odvodních ročníků 1936 a 1937 v bývalých kasárnách lid. vojska z nařízení místního Národního výboru. Obecenstvu uloženo, aby se nezdržovalo v blízkosti kasáren a nepřekáželi tak provozu a volnému přístupu k budovám pro povolání.

10.07 hodin:

Strakonice informují o svém národním výboru.

10. 27 hodin:

Zpráva o Národním výboru v Chřešticích.

10.45 hodin:

Velící důstojník něm. oddílu v Čížově žádá, aby čížovští odevzdali zbraně.

10.50 hodin:

Chystáná divadelní představení, slavnosti atd. odloženy na dobu pozdější. Raněným vojínům maďarské národnosti vyhrazena za lazaret Masarykova škola. Německé hospodářské správě uloženo ponechat na místě lůžka a kuchyně se vším zařízením.

11.15 hodin:

Učiněna opatření proti některým nezodpovědným civilistům, kteří chtěli rabovati německý vlak.

11.20 hodin:

Vráž hlásí propuštění odzbrojených SSmanů.

11.30 hodin:

Bernartice hlásí vše v naprostém pořádku.

11.35 hodin:

Poštovnímu úřadu v Písku vydán kabel ke zřízení telefonní linky v úseku Mirovice.

11.37 hodin:

Národní výbor Dolní Ostrovec hlásí likvidování posádky SS v prostoru Zvíkov.

11.38 hodin:

Oddíly SS se stahují do Prahy a žádají spojení s americkým velitelstvím.

11.39 hodin:

Podolí I. Oddíl německého vojska s trenem ozbrojený pěchotními zbraněmi se blíží ke starému podolskému mostu.

11.45 hodin:

K Písku se blíží 2 partyzánské tanky.

11.50 hodin:

Oddíl SS asi 1000 mužů hledá spojení s americkým velitelstvím, od něhož se chce dáti odzbrojiti.

11.55 hodin:

Národní výbor Radobytce hlásí, že zpráva o přepadu jejich obce oddíly SS není pravdivá.

12.00 hodin:

100 ozbrojených mužů v doprovodu četnictva, zbraně byly odevzdány na četnické stanici v Bernarticích.

12.10 hodin:

Panceřová čela amerických oddílů překročila Vimperk, dosáhla Bohumilice a postupují na Strakonice. Za nimi postupují těžké pancéřové oddíly.

12.25 hodin:

Milevsko hlásí přjezd dresiny z Tábora směrem k Písku. Dva partyzánské tanky dosáhly Vrážky.

12.30 hodin:

V německém hřebčinci v Drhovli zabaveny koně.

13.00 hodin:

Tábor: 300 Vlasovců z Tábora žádá průchod Pískem do Prahy.

13.05 hodin:

Americké pancéře projíždějí Čkyní a jedou směrem k Volyni. Kestřany hlásí příchod 100 ozbrojených mužů něm. vojska.

13.15 hodin:

Národní výbor Strakonice vyjíždí naproti americkým pancéřům.

13.16 hodin:

Americké pancéře projíždějí Volyní.

13.32 hodin:

Příbram hlásí klid.

13.38 hodin:

Radobytce hlásí vytvoření bojeschopné vojenské jednotky s 2 tanky a strojnými puškami pod velením Schwarzenberga. Žádají, aby každý vojenský transport směrem na Prahu byl hlášen.

13.55 hodin:

Situace v Praze je kritická. Volání o pomoc. Tu organisuje i Písek, urychleně se organisuje výprava dárců krve a ošetřovatelek do Prahy. Vedoucí výpravy MUDr. Bronský a p. Malkus, který na zpáteční cestě byl ubit SSáky.

14.05 hodin:

Radobytce zřizují linku na Radobytce.

14.15 hodin:

Strakonice projela dle jejich hlášení motorisovaná americká jednotka 13 vozidel směr Praha.

14.20 hodin:

Američané ve Strakonících.

14.25 hodin:

Milevsko hlásí klid. Rovněž v Táboře je klid. Byla sjednána s německou posádkou obdobná dohoda jako v Písku.

14.30 hodin:

Americké tanky blíží se k Radobyčtům směr Praha.

15.00 hodin:

Spojky, které byly určeny k odposlouchávání zpráv na poště, byly odvolány.

15.05 hodin:

Spojenecké tanky se řadí u Řepice a Podsrpu.

15.15 hodin:

Četa spojeneckých tanků u Kbelnice.

15.25 hodin:

Zadrženo vojenské německé auto s desertéry.

15.45 hodin:

Ze Strakonice směrem k Písku vyjelo asi 120 amerických tanků.

15.45 hodin:

Německé vojsko z okolí Červené stahuje se k Písku.

16.00 hodin:

Američané zůstali ve Strakonících a nehodlají jít dále, neboť chtějí zde přenocovat. Ihned vyslání parlamentáři, aby požádali jejich velitele, aby do Písku vyslal oddíl Američanů nebo alespoň několik. Parlamentáře vedl Čech rodilý v Americe ing. [...; jméno vynecháno, pravděpodobně ing. Bůžek]

Současně za stejným účelem odjel do Strakonice předseda ONV major Komorád.

16.30 hodin:

Strakonice oznamují, že Američané přijedou do Písku až ráno v 7 hodin.

16.40 hodin:

Čížová žádá informace o svodu dobytka.

17.15 hodin:

Pražský rozhlas hlásí, že americké tanky postupují směrem ku Praze.

17.27 hodin:

Americké jednotky hlídkují směrem na Písek.

19.10 hodin:

Všechny hlídky vyzvány, aby neopouštěly svá stanoviště při eventuelním přjezdu amerických vojsk.

19.29 hodin:

Američané obsadili Štěkeň.

19.30 hodin:

Záhořím prochází asi 200 ozbrojených německých vojáků a žádají volný průchod.

19.35 hodin:

Německý major žádá o povolení k rozhovoru s německou hlídkou u nemocničních vlaků na nádraží Písek město. Povolen jen rozhovor s kasárny.

19.35 hodin:

Od Tábora přijely 4 ozbrojené německé spojky na motocyklech. Když jim bylo jedním civilem sděleno, že se do Písku blíží Američané, s velkou radostí se vrátily. Strážníkovi, který byl v blízkosti, nepodařilo se je zadržeti.

19.45 hodin:

Do Písku přijelo 20 aut asi s 200 ozbrojenými Němci. Do Záhoří přišli ubytovatelé a žádali nocleh pro 200 mužů.

19.50 hodin:

Vodňany hlásí, že slyší střelbu od Chrobol.

20.00 hodin:

Vojsko, které pochodovalo od Záhoří na Písek, vrací se po dostavení se důstojníka německé posádky zpět.

K podolskému mostu blíží se oddíl německých vojsk. Obava, aby most nebyl vyhozen.

20.05 hodin:

AMERICKÉ TANKY PŘED PÍSECKÝMI KASÁRNAMI. [zvýrazněno editorem]

20.20 hodin:

Schwarzenberg sděluje, že cesta k Příbrami je volná.

20.25 hodin:

K Vodňanům se blíží 2 obrněné německé vozy. Tábor hlásí, že z Bystřice do Heřmaníček jedou německé tanky. Je nutná pomoc.

20.25 hodin:

Němečtí vojáci u Ptáckovny zaujímají bojové postavení. Přesný počet neznám, pravděpodobně jsou vyzbrojeni jen pěchotními zbraněmi.

20.30 hodin:

Nově vytvořené čsl. vojsko, býv. vládní vojsko a četnictvo nastoupilo před kasárny a americký velitel provedl přehlídku.

20.30 hodiny:

Nádraží Písek město hlásí, že 8 aut s ozbrojenými německými vojáky přijíždí do Písku. Policie tuto kolonu u pošty zadržela a její směr stočila k realce a na budějovickou silnici.

20.45 hodin:

Milevsko: Němci odzbrojili české obyvatelstvo a odjeli z města.

20.50 hodin:

Američané se chystají odjetí na náměstí.

21.00 hodin:

AMERIKANÉ NA NÁMĚSTÍ. [zvýrazněno editorem]

Celý Písek je na náměstí a v přilehlých ulicích. Radost i pláč. Pláč a radost. Nepopsatelný jásos, je devět hodin večer. Hodina, která byla MNV stanovena jako hodina uzavírací.

22.55 hodin:

Nebezpečí v Kamýku. Telefonní hovor přerušen.

23.10 hodin:

Někdo vystřelil z domu vládního vojska, kde byli ubytováni němečtí důstojníci a uprchlíci.

23.15 hodin:

Po přestřelce u kasáren provedena prohlídka vládních domů a zatčen bývalý správce okres. úřadu z příkazu říše Kaemel.

24.00 hodin:

K Nové hospodě blíží se více tanků.

7. května 1945

1.00 hodin:

Došla šifrovaná depeše pro příbramské partyzány, která byla ihned předána.

2.00 hodin:

Bernartice hlásí, že rota německých vojáků u nich ubytovaná, je připravena k odjezdu. Směr dosud není znám. Bude-li na Písek, bude včas oznámeno.

3.00 hodin:

Do Sedlce přijelo 9 obrněných aut. Německá posádka od Tábora a Vrchotových Janovic v akci proti Sedleci. Nutná pomoc. Německá posádka v Táboře se dosud nevzdala. Bude dodána zpráva. Další zprávy o Sedleci, Táboru atd jsou nepřesné.

3.05 hodin:

Národní výbor Příbram: Americké tanky od Lnářů blíží se k Rožmitálu. Provádí se zatýkání místních Němců, zrádců a kolaborantů.

4.25 hodin:

Praha volá o pomoc. Vyslán spojovací důstojník Ing. Bůžek, aby poprosil amerického velitele u Nové Hospody, aby pokud možno rychle poslal Praze pomoc.

Mosty od Střekovic a Vraného podminovány. Míny jsou i na jiných různých místech.

5.00 hodin:

Americký velitel ve Strakonických požádán o pomoc Praze a informován o podminování a minách.

6.00 hodin:

Praha žádala zprávu o vojenské situaci. Sděleno: včera dne 6.5. 1945 přijely do Písku americké pancéře. S jejich pomocí byla odzbrojena německá posádka. Americké tanky jsou nyní u Nové Hospody. Ve Vlastci, Záhoří, Podolsku a v okolních lesích byly dne 6.5. večer početné německé ozbrojené jednotky. Jejich situace není dnes ráno přesně známa. Ve Strakonických jsou početné americké pancéřové svazy.

6.15 hodin:

Čet. stanice Záhoří: Na Karlově skupina partyzánů. Podolský most není podminován a jest střežen. Podolsko: 1 důstojník a 20 mužů.

Červený Újezd: 20 ozbrojených Němců.

6.30 hodin:

V Mirovicích jest klid. 700 maďarských a německých zajatců; spousta materiálu, který je hlídán.

6.45 hodin:

Z Bernartic vyjelo 50 mužů něm. SS. Směr dosud není znám.

7.20 hodin:

Četnická stanice ve Strakonících zatkla vedoucího německého oddělení okresního úřadu v Písku Kaemela, který byl v Písku na pokyn amerického velitele prozatím propuštěn.

7.30 hodin:

Čsl. červ. kříž dává se k dispozici pro Prahu. Písecký spolek dárců krve pokračuje v organisování pomoci Praze.

7.35 hodin:

Národnímu výboru v Č. Budějovicích podána zpráva o situaci v městě Písku.

7.40 hodin:

Opatření pro zajištění mlékárenských konví.

8.00 hodin:

Velitel německých lazaretů intervenuje ve věci ubytování německých příslušníků německého Červeného kříže a jejich bezpečnosti.

8.10 hodin:

Vráž: Českým hlídkám rozdány zbraně.

8.20 hodin:

Netolice. Klid.

8.20 hodin:

Pekaři nabízejí chleba pro Prahu.

8.25 hodin:

Milevsko. Klid ve městě.

Zaměstnanci Jihočeských elektráren scházejí se v budově Svazu.

8.30 hodin:

Z Bernartic jede k Písku 8 aut s něm. SS. Počet asi 50.

8.40 hodin:

200 až 250 mužů německých vojáků vyzbrojených pěchotními zbraněmi pochoduje po silnici od Stádlece k Bernarticům.

8.45 hodin:

Městské elektrárně uloženo, aby okamžitě zastavila dodávku elektrického proudu do Žižkovských kasáren a do německých lazaretů, pokud zde není nutný z důvodů lékařských.

8.50 hodin:

Opatření ve věci chudinských podpor.

9.00 hodin:

Zaměstnanci tiskárny Novotný povoláni do zaměstnání k tisku důležitých vyhlášek.

9.00 hodin:

Spolek dárců krve vyzval všechny členy, sestry čsl. kříže, mediky, medičky, aby se ihned hlásili v jeho kanceláři na cestu do Prahy.

9.10 hodin:

Čimelice se tážít, zda cesta do písecké nemocnice je volná, Schwarzenberg raněn.

9.11 hodin:

Bernartice hlásí, že směrem k Písku pochoduje asi 150 ozbrojených něm. vojáků v hloučkách po 10 mužích.

9.15 hodin:

K rozšíření a zesílení strážní služby povolán omezený počet členů Sokola a ostatních tělocvičných jednot.

9.20 hodin:

Bechyně žádá asistenci na odzbrojení 150 německých vojáků.

9.25 hodin:

Starosta obce Osek u Milevska podává nezaručenou zprávu o situaci a síle německé posádky v okolí.

9.30 hodin:

Provolání k zemědělcům o odvádění mléka.

10.00 hodin:

Zbrojů s vojenským výcvikem hlásí se u ONV v Písku. MNV v Protivíně žádá zprávu o situaci v Písku a okolí.

10.05 hodin:

Milevsko hlásí: mezi Jistebnicí a Nadějkovem 2 něm. auta se 60 muži byla napadena hloubkovými letci. Z Tábora ojedinelá auta směrem k Písku, kde se chtějí vzdát.

10.15 hodin:

Opařany se ptají, zda Američané pojedou z Písku k Táboru. Protivín žádá o ozbrojenou asistenci.

10.20 hodin:

Výzva k legionářům, Sokolům, členům Orla a DTJ, aby se dostavili do Sokolovny za účelem zařazení do pořádkové služby. Osoby, které si zadaly v minulých dobách jakýmkoli způsobem v národní cti, byly z těchto čestných úkolů vyloučeny.

10.30 hodin:

Rakovice se tážít, co mají dělat s německými zajatci.

10.45 hodin:

Posádkové velitelství vyzvalo motocyklisty, aby mu dali své motocykly k dispozici. Mnozí nastupují vojenskou službu se svými vozidly.

10.47 hodin:

Milevsko podává zprávu o situaci v Petrovicích, kde prý Němci zapálili několik domů a zavraždili několik osob. 50 Estonů jede na kolech do Písku. Od Tábora do Písku jede asi 200 mužů ozbrojených puškami a zastavili se v Podolí I. V Sepekově bylo odzbrojeno 20 německých vojáků.

10.50 hodin:

Okresní péče o mládež se dává k dispozici N.V.

10.55 hodin:

ONV vyzval české pomocnice v německých lazaretech, aby prozatím ještě neopouštěly svá místa.

11.00 hodin:

Čížová posílá do Písku prádlo, které bylo zabaveno Němcům. Akce na pomoc krvácející Praze pokračuje. U tiskárny Novotný fronta na papírové spojenecké vlajky.

11.30 hodin:

Milevsko hlásí, že v Sepekově stojí 500 až 600 něm. vojáků, kteří podle vlastních údajů chtějí jít do Písku, kde se chtějí vzdát Američanům.

12.00 hodin:

Písecká mládež hlásí se dobrovolně ve velkém počtu jako dárce krve pro krvácející Prahu.

12.50 hodin:

Národní výbor vyzval obyvatelstvo, aby se vyvarovalo jakýchkoli nepředložených činů. Nález vojenských zbraní, dopravních prostředků jako automobilů a veškerého jiného vojenského materiálu ihned hlásilo četnictvu. Jde o národní majetek, ze kterého nesmí býti nic odcizeno. Kdo by tohoto upozornění nedbal, bude proti němu přísně a bez ohledu zakročeno. Je na občanstvu, aby zachovalo přísnou kázeň.

13.15 hodin:

V Petrovicích přestřelka mezi hlídkami a SSáky. Na nádraží ve Vlastci 4 auta s ozbrojenými něm. vojáky. V Bechyni asi 150 Němců s obrněnými auty chce se vzdát spojencům. Mezi Zahrádkou a Milešovem uvázlo pro poruchu německé auto. Posádka ohrožovala střelbou obyvatelstvo. Po odstranění poruchy odjela neznámým směrem.

14.00 hodin:

V Prčici Sedlec, které Němci obklíčili, zatýkání českých mužů.

14.15 hodin:

Od Vočce na Sedlec jede 16 obrněných německých vozů. U Čimelic zajato 6 německých tanků, 500 Maďarů, 20 SSáků a ukořistěno větší množství zbraní a střeliva. Kořist byla uložena na Orlíce.

16.15 hodin:

Členové Sokola, DTJ, Orla a legionáři nastupují do služby.

16.20 hodin:

Tábor volá o pomoc.

16.50 hodin:

Dárci krve žádají o dopravu do Prahy.

17.10 hodin:

Mezi nádražím Vlastec a Červ. Újezdcem asi 200 Němců s vysílačkou.

17.15 hodin:

Londýnský rozhlas ohlásil, že admirál Dönitz nabídl všem spojencům kapitulaci.

18.00 hodin:

Další americké pancěře projíždějí Pískem za jásotu obyvatelstva.

18.15 hodin:

Městský rozhlas žádá písecké šoféry, aby se dva z nich přihlásili pro dopravu dárců krve a ošetřovatelek do Prahy. Jeden z přihlášených, šofér Václav Volf, padl na zpáteční cestě jako hrdina.

19.00 hodin:

Před radnicí shromažďují se dárci krve skupiny 0, ošetřovatelky a lékaři na cestu do Prahy. Výprava odjíždí. Zástupci obyvatelstva mávají výpravě na šťastnou porážku.

19.30 hodin:

V Sedlci jsou nepokoje. Němci zapálili školu.

20.00 hodin:

Dispozice o mléce pro děti a pro zásobování obyvatelstva. Obchody dodržují prodejní dobu a platí dosavadní předpisy.

20.05 hodin:

Husinec žádá o spojení s generálem partyzánů Suchardou.

21.00 hodin:

Obecenstvo, které dlelo na ulicích bylo v zájmu klidu a pořádku posláno domů, aby nepovolané živly nezneužily situaci.

21.45 hodin:

Tábor a Protivín se informují na situaci v městě Písku.

23.45 hodin:

Americké tanky se staví nad nádražím Písek město do palebného postavení.

8. května 1945

0.05 hodin:

Sedlčany v boji.

0.10 hodin:

Na Tábořské zastávce odzbrojují Američané Vlasovce.

0.35 hodin:

Protivín oznamuje, že prohledali okolí a našli vše v pořádku.

1.30 hodin:

Týn nad Vltavou žádá o zbraně.

6.10 hodin:

Posádkové velitelství v Písku upozorňuje, že všechny zdravotní vlaky, záložní nemocnice a skladiště vojenského materiálu označené červeným křížem jsou pod kontrolou americké armády a střeženy čsl. strážními oddíly. Přiblížení se k nim, pokusy o vstup nebo krádeže budou stíhány podle nařízení americké armády podle válečného práva.

7.00 hodin:

Hlídky mládeže zadržely tři podezřelé Němce v civilu.

8.00 hodin:

Výzva v místním rozhlasu: Zvrhlá morálka německého nacizmu porušila leckde i u nás slabé povahy. Někteří jedinci přisluhovali z národní vlašnosti nebo z vypočítavosti a prospěchářství cizáckým pánům proti zájmům národa, ba dopustili se i udavačství a zrady. Tito zločinci musí býti lidovými soudy, sestavenými podle vlastních směrnic souzeni a přísně potrestáni. Většinu jich má Národní výbor v evidenci a policejně je zajišťuje. Pomozte zákonným orgánům zadržet i ostatní. Jiný druh byli opatrníci a zbabělci. To jsou všichni ti, kteří čekali více než museli. To jsou ti, kdo po obsazení Němci kydali neoprávněně hanu na vlastní národ a svůj bývalý stát, ti, kdo se ochotně dobrovolně hlásili ke spolupráci s Němci a s protektorátními orgány jimi nastrčenými. Ti, kdo věřili ve vítězství říše a tím se stavěli do jejich služeb a konečně ti, kdo svým chováním ohrožovali sebevědomý postoj ostatních občanů. Také tyto lidé musí býti ne-li právně, tedy mravně odsouzeni. Příslušné sdělení číňte u Národního výboru do protokolu nebo písemně s vlastnoručním podpisem /občanskou legitimací sebou/, ani na válečné kořistníky a vyděrače nebudiž zapomenuto. Přísně rozlišujte spory osobní od věci národní.

8.15 hodin:

Okresní vedení mládeže vyzvalo mladé Čechy a Česky, od 10 do 24 let ke vstupu do hnutí čsl. mládeže. Dokažte, že chcete s námi budovat od základů mladou republiku. Všem bude ihned přidělena práce, kterou si získají zásluhy při budování republiky.

8.45 hodin:

Veškerý majetek bývalé německé armády nutno ihned odevzdat nebo hlásit.

9.15 hodin:

Z Tábora odjel bývalý něm. hejtman Dr. Burián směrem k Písku. Zadržet.

9.30 hodin:

Hlásí se tlumočníci z angličtiny a ruštiny.

10.00 hodin:

Místní rozhlas: Zbraně získané při odzbrojování německých jednotek patří do rukou těch, kteří opravdu chtějí svou vlast bránit. Nezapomínejte na naši Prahu a české lidi v ní, kteří se bijí i za Vaše blaho. Podporujte je všichni. Spoléhají se na Vás. Nesmíte je zklamat. Jednotlivci, kteří zbraně odcizí pro sebe a zatají jejich držení, budou po skončení boje souzeni.

10.15 hodin:

Proti osobám, které poškozují silniční a uliční ukazatele, bude bezohledně zakročeno.

10.50 hodin:

Osoby německé národnosti označené červeným křížem nesmí býti obtěžovány. Nutno s nimi zacházeti podle směrnic Mezinárodního červ. kříže. Nesmí dojít k sebemenšímu incidentu. Národní výbor vyzval občanstvo, aby záležitosti menší důležitosti a ty, které mohou býti vyřízeny později, odložilo na pozdější dobu, aby MNV nebyl zbytečně přetěžován a mohl se plně věnovati naléhavým a důležitým záležitostem.

11.00 hodin:

K vykonávání domovních prohlídek, zabavování věcí a zatýkání je oprávněna pouze uniformovaná policie a četnictvo.

12.00 hodin:

Řešení zásobování německých uprchlíků.

12.00 hodin:

Vojenské osoby odvodních ročníků 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, které ještě nenastoupily, jsou vyzvány, aby se ihned hlásily u presentační komise v kasárnách býv. vládního vojska.

12.45 hodin:

Podolím projela dvě obrněná německá auta. Z aut se střílelo.

12.46 hodin:

Bechyňe se táže, jak byli v Písku uvítáni Američané.

12.51 hodin:

U Sulanova odzbrojen menší oddíl něm. vojáků.

12.55 hodin:

Tábor hlásí přelet letadla typu Gigant s hákovým křížem ve směru Písek. Pozor.

13.30 hodin:

Řeší se ubytování německých uprchlíků.

14.15 hodin:

U Hlavního nádraží zneškodňovány nevybuchlé tříštivé pumy po náletech, které byly provedeny Američany o Květné neděli a dnech následujících.

15.00 hodin:

Z Tábora došly tyto informace: V Dlouhé Lhotě 20 mrtvých, v Leskovicích 20 mrtvých. V Sedlci a Prčicích zapálili Němci několik domů. Heřmaničky byly odstřelovány, ale ubránily se.

16.05 hodin:

Sedlčany žádají pomoc.

16.30 hodin:

Nedostatek konví na mléko. Čer. kříž provádí sbírku léčiv, prádla apod. ve prospěch postiženého obyvatelstva města Prahy.

16.45 hodin:

Milevsko žádá o sdělení, zda cesta na Prahu je volná.

18.00 hodin:

Přečteno provolání vrch. velitele spojeneckých sil na západě generála Eisenhauera.

18.30 hodin:

V Bechyni, kam byla z Písku vyslána posila, boj zastaven a vyslání parlamentáři.

18.50 hodin:

Železničáři vyzváni, aby v 7. hod. ráno se hlásili k opravě hlavního nádraží.

11.21 hodin:

Údraž žádá zbraně.

21.40 hodin:

Tábor se dotazuje, zda by přes Písek nešlo dopravit větší množství poživatin pro Prahu. Město je plné německých civilních uprchlíků. Počet obyvatelstva dosáhl s uprchlíky a vojskem přes 50 000. Ve dne i v noci přijíždějí tisíce německých oddílů, ze všech stran blízkého i vzdáleného okolí, aby se daly odzbrojit Američany, kterých jest velmi málo a nemohou tu strašnou záplavu zdolat, přesto, že jim všude, kde je možno, pomáhá naše revoluční čsl. vojsko. Po celou dobu rachotí německá auta, tanky a obrněné vozy. Tisíce koňských kopyt dupe po píseckých ulicích, drnčí tisíce koňmi tažených vozů. Na 60 000 německých vojáků projíždí po jedné silnici za jediný den Pískem.

9. května 1945

Týž obraz jako minulý den, U hřebčince, u Ptáčkovny, Dobešic a i jinde jsou velké tábory uprchlíků a zajatců. Tisíce německých žen, stovky dětí s ranci sedí na chodnicích podél ulic města. Unavení, znavení lidé. Hle, národ, který chtěl ovládnout svět. Hle, národ, který způsobil milionům celého světa tolik hoře a utrpení.

7.00 hodin:

Mezi Záhořím a Pískem zneškodňovány pancéřové pěsti Němců, kteří se vzdali. Je slyšet časté detonace.

8.20 hodin:

Výzva, aby bylo upuštěno od černého obchodu. Pokračuje sběr léčiv a obuvářského materiálu pro Prahu. Také se sbírá včelí vosk, lůj, neslazené sádlo, vaselinový olej a jiné oleje k přípravě mastí. Žáci průmyslové školy pomáhají při odborných pracích na hlavním nádraží.

11.35 hodin:

50 píseckých repatriantů vrací se z trestaneckého tábora ve Waldheimu.

12.00 hodin:

Zákaz veškeré jízdy motorovými vozidly bez písemného povolení. Bez předchozího povolení lze konati pouze jízdy vojenské a jízdy nutné pro zásobování obyvatelstva.

15.00 hodin:

Američané předvádí pro civilní obyvatelstvo v bio Sokol americký dokumentární film.

16.00 hodin:

Místní rozhlas vyzval obyvatelstvo k nástupu do práce.

16.30 hodin:

Hlášení německých uprchlíků, ubytovaných dosud v českých domácnostech.

18.20 hodin:

Hlášení, že Rudá armáda vysvobodila České Budějovice a postupuje ulicemi nadšeně zdravena obyvatelstvem.

10. května 1945

Jako včera nekonečné proudy uprchlíků. Národní výbor přikročil k zajištění nepřátelského majetku a podniků pod německou správou. Písecké obyvatelstvo upozorněno, že republika potřebuje nyní práci. V nejbližší době bude uspořádána velká manifestace svobody a proto nelze pořádat dílčí slavnostní podniky. Stále ještě žijeme v době, kdy mnohé kraje čsl. ještě krvácí. Dále bylo upozorněno, že americké okupační marky platí.

13.10 hodin:

Rudá armáda v Protivíně.

15.00 hodin:

Tvoří se studentská legie.

15.30 hodin:

Rudá armáda bude v nejbližší době na náměstí. Přijďte všichni důstojně ji přivítat.

16.30 hodin.

Osvětový kroužek Američanů pořádá v bio Sokol kabaret pro místní obyvatelstvo.

16.30 hodin:

Mládež, která není ve službě, jde na okraj města uvítat Rudou armádu.

17.12 hodin:

Ruské jednotky vyjíždějí od hřebčince, aby v zápětí projely městem.

17.30 hodin:

RUDÁ ARMÁDA NA PÍSECKÉM NÁMĚSTÍ. [zvýrazněno editorem]

Irena Mašíková

HISTORIE A SOUČASNOST GALERIE PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA V PÍSKU

Po skončení druhé světové války se písecké muzeum znovu otevřelo pro veřejnost 6. září 1945. Bylo to stále 6 síní, ve kterých muzeum existovalo dosavadních 43 let, přestože se jeho pracovníci neustále snažili o zvětšení prostoru. O zásadní změnu se zasadil kulturní referent Jaroslav Šindelář, který působil na MNV. Muzeum získalo řadu místností ve druhém patře budovy, z nichž tři byly vyčleněny pro budoucí obrazovou galerii. Stalo se tak v letech 1950-1951.

V následujícím období se muzejní pracovníci začali více věnovat výstavní činnosti a v roce 1958, za tehdejšího vedení prom. historikem Ríšou Sukem, mělo muzeum za sebou instalaci již celkem 59 výstav. Vlastivědné muzeum v Písku navázalo velmi úzkou spoluprací s Alšovou jihočeskou galerií v Hluboké nad Vltavou a právě Alšova jihočeská galerie se zasadila v jednání o zřízení písecké galerie.

V dosavadních galerijních sálech se konaly krátkodobé výstavy výtvarné, ale i politicky zaměřené - ostatně psal se rok 1959. Kromě únorové výstavy o velkém vítězství pracujícího lidu (s železnou pravidelností se opakující) nabízely výstavní prostory i expozice čistě výtvarného charakteru - tvorbu současných českých umělců, jihočeské umělce, grafiku píseckého výtvarníka prof. Vladimíra Maisnera, Pootavský cyklus Svatopluka Jankeho, grafické listy Karla Šterka.

Bonbónkem sezóny se stala expozice „Obrazy Honoré Daumiera“. Výstavy se uskutečnily opět ve spolupráci a za vydatné odborné pomoci Alšovy jihočeské galerie. Je nutné zmínit, že s pořádáním výstav značně stoupla návštěvnost muzea.

Koncem roku 1959 v tehdejší Okresní vlastivědném muzeu v Písku došlo k zásadní rekonstrukci prostor ve druhém patře budovy a roku 1960 zahájila první výstavní sezónu Okresní galerie. Pracovníci muzea připravili pro návštěvníky celou řadu výstav z tvorby Karla Stehlíka, Bohumila Ulrycha, Jiřího Probošta, Josefa Holara. Kromě uměleckých prezentací dodejme, že pouze jedna výstava - 15 let osvobození a mírové výstavby Písecka - vybočovala z řady čistě výtvarného charakteru.

V roce 1961 byla uspořádána ve spolupráci s Alšovou jihočeskou galerií velká výstava obrazů a kreseb Františka Kupky. Tato zcela ojedinělá výstava, jež přesáhla svoji výjimečností místní region, napomohla vstoupit písecké galerii do obecného povědomí výtvarné veřejnosti.

V tehdejší kulturní tisku - konkrétně „Kultura 1961“ - napsal Miroslav Mičko:

„Chci hovořit o výstavě nemalého významu, kterou by venkovskému městu v Čechách mohla tak trochu závidět leckterá světová metropole. Doklad, že kulturní decentralizace má u nás pozoruhodné možnosti. Jde o píseckou výstavu jednoho z nejznámějších malířů dvacátého století, který před čtyřmi roky zemřel v Paříži; popud k ní dalo devadesáté výročí jeho narození. Světlé a prostorné, byť poněkud studené a odlehle muzejní sály staly se tak dějištěm nezvyklé kulturní události, jež k sobě láká zájemce z daleka. Třicet obrazů a kolem stovky kreseb a grafických listů dokládá zde Kupkovu uměleckou dráhu od přelomu obou století až k době druhé světové války: dráhu, již mezník roku 1911 dělí ve dva odlišné, a přece nikoli zcela nespojité úseky.“

Kromě výstavy Františka Kupky byly instalovány výstavy Jana Zrzavého, Vincence Beneše (kurátorsky připravila písecká historička umění PhDr. Věra Nosková), Otty Matouška, ale i kresby píseckých dětí. V roce 1962 jmenujme pro ilustraci například výstavy Václava Špály, Oldřicha Smutného, Cyrila Chramosty, Františka Romana Dragouna, Bohdana Kopeckého aj. V roce 1963 PhDr. Věra Nosková zahájila výstavu obrazů malíře Vojtěcha Preissiga.

Instalace výstavy v galerii v roce 1958. Foto z archivu Prácheňského muzea

V roce 1966 shlédli návštěvníci galerie výstavu ze sbírek muzea s názvem „Lochmanové - pět generací malířské rodiny a tradice českého malířství od baroka k obrození“. Konceptci výstavy a katalog připravil PhDr. Ivo Kořán a výstavu v červnu téhož roku zahájil (v roce 2005 po dlouhých letech PhDr. Ivo Kořán výstavu Lochmanů spolu s aktualizovaným katalogem znovu uvedl v muzejní galerii).

Následující období a celkové politické uvolnění příznivě ovlivnilo i oblast uměleckou a umožnilo zvláště od roku 1967 (kdy v muzeu pracoval jako výtvarník a kurátor grafik Miroslav Pechánek) pořádání výstav mimořádné úrovně, které zařadily píseckou galerii mezi takzvané prestižní. Jmenujme některé z nich, které ilustrativně přiblíží program galerie následujících let. V roce 1967 ve spolupráci s Alšovou jihočeskou galerií byla uspořádána výstava s názvem „Karel Teige - od poetismu k surrealismu“, kterou zahájil 24. 9. Stanislav Dvorský (po mnoha letech se vrací do Písku, aby zajistil výstavu surrealistického malíře Martina Stejskala „Zadem k nekonečnu“ v roce 2003 a skupinovou výstavu malířů z Francie a Čech s názvem „Cesty jinam“ v roce 2005; kurátorsky se rovněž podílel na výstavě „Přírodní známosti“ v roce 2000).

Historik umění PhDr. Jan Kříž připravil pro muzejní galerii koncepčně zajímavou výstavu s názvem „Jeden okruh volby“. Svá díla tehdy představili: Jiří Balcar, Hugo Demartini, Jiří Anderle, Bedřich Dlouhý, Zdena Fibichová, Karel Foltýn, Josef Istler, Čestmír Janošek, Eva Janošková, Josef Klimeš, Jan Koblasa, Jiří Kolář, Stanislav Kolíbal, Jan Kotík, Jan Kubíček, Oldřich Kulháněk, Karel Malich, Mikuláš Medek, Václav Mergl, Karel Nepraš, Ladislav Novák, Naděžda Plíšková.

Výstavu doprovázel velmi zdařile graficky upravený plakát a katalog Miroslava Pechánka s textem Jana Kříže (návrat po letech do Písku a do muzea se uskutečnil i v případě PhDr. Jana Kříže, když v roce 2002 kurátorsky připravil rozsáhlou výstavu píseckého rodáka Radka Pilaře a zároveň s týmem dalších autorů vydal exkluzivní monografii).

V roce 1968 výstavní program pokračoval ve vzestupné tendenci. Další výstava, kterou připravil Jan Kříž, nesla název „Věčné dialogy“. Jmenujme několik vystavujících autorů: Otakar Slavík, František Ronovský, Stanislav Podhrázský, Jiří Načeradský, Jan Hendrych, Milan Ressel, Vlasta Prachatická, Eva Kmentová, Olbram Zoubek aj. Rovněž tuto výstavu doprovázel katalog, plakát i pozvánka grafika Miroslava Pechánka s textem Jana Kříže.

Výstavu s názvem „Proměna“ - skupiny pražských umělců, kteří vystavili v písecké galerii své fotografie, sochy a obrazy - připravila PhDr. Ludmila Kybalová.

Velkému zájmu se těšila výstava kreseb a grafiky Jiřího Suchého a Jiřího Šlitra (také v případě těchto autorů se uskutečnil pozdější návrat jejich výtvarného díla do píseckého muzea - stalo se tak u příležitosti 70. výročí narození Jiřího Suchého, který zahájil vlastní výstavu v roce 2001), „Jihočeská lidová plastika“, „100 let písecké tělovýchovy“, „Jihočeští výtvarníci“, „Dětský výtvarný projev“ - krajská přehlídka, „František Roman Dragoun - z cest po Itálii“, „První celostátní soutěž kresleného humoru“ (I. cenu získal Adolf Born). Úmysl pokračovat v příštích ročnících se díky následujícím politickým událostem již nekonal.

Mimořádná a zcela výjimečná výstava „Světové malířství 1900-1925“, připravená ve spolupráci s UNESCO, uvedla do písecké galerie světová jména: Pablo Picasso, Georges Braque, Paul Klee, Paul Cézanne, Auguste Renoir, Claude Monet, Henri Matisse, Marc Chagall, Vincent van Gogh, Joan Miró a jiní.

Ve spolupráci s Národní galerií uvedla muzejní galerie výstavu „Flámské a holandské zátiší 17. století“. Historické malířské skvosty a dobu jejich vzniku přiblížil návštěvníkům u příležitosti zahájení výstavy PhDr. Ivo Kořán.

Z důvodu srpnových událostí roku 1968 byla výstava píseckého malíře a fotografa Jana Zachariáše Quasta odložena. Quastovu výstavu ve spolupráci s Uměleckoprůmyslovým muzeem v Praze kurátorsky připravila PhDr. Věra Vokáčová.

I když v roce 1969 v programu nabídky galerie ještě doznívaly kvalitní výstavní tituly, začala se stahovat mračna nejen nad celým kulturním světem. V tomto roce mohli návštěvníci muzejní galerie ještě navštívit výstavy obrazů píseckého malíře Josefa Velenovského a kreseb Josefa Řeřichy, Vlastimila Beneše (zahajoval Ludvík Vaculík), výstavu celoživotního díla textilního umělce Antonína Kybala, která ukázala jeho originální tvorbu ovlivňující několik následujících generací české tapisérie a jež jí také vydobyla značného úspěchu ve světě. Výstavu připravila PhDr. Ludmila Kybalová. Výstavní prezentaci obrazů Evy Švankmajerové připravil a spolu s graficky upraveným katalogem Miroslava Pechánka uvedl PhDr. Jan Kříž a PhDr. Věra Nosková. Spolu s obrazy Evy Švankmajerové uvedla písecká galerie současně

i ukázkou výtvarné tvorby Josefa Hlinomaze. Hlinomazův plakát s textem „Manifest surroneaivismu“ přiváděl návštěvníky do zajetí smíchu, ze kterého nebylo úniku (stejně tak u příležitosti autorovy účasti při vernisáži).

Výstava starých mistrů s názvem „Flámské figurální malířství 17. století“ byla připravena ve spolupráci s pražskou Národní galerií a její zahájení uvedl již známý PhDr. Ivo Kořán.

Velké výstavy v galerii doplňovaly menší výstavy grafiky následujících autorů: Albín Brunovský, Adolf Born, Věroslav Bergr, František Doubek, Jiří John, Jiří Mocek, Otta Matoušek, Ctírad Stehlík, Kamil Lhoták.

V roce 1970 písecká galerie představila svým návštěvníkům celoživotní dílo píseckého malíře Václava Šebeleho, Jana Zachariáše Quasta (výstavu zahájil PhDr. Ivo Kořán), grafiku bratří Hegerů - „Praha XVIII.století“, „Lotyšské užité umění“, „Ruské umění z Karáskovy galerie“, obrazy Otty Matouška a výběr grafiky Jana Konůpka. Tuto výstavu kurátorsky připravil a zahájil PhDr. Antonín Hartmann (návrat PhDr. Antonína Hartmanna do píseckého muzea se konal u příležitosti výstavy grafiky Miroslava Pechánka v roce 2004, kdy spolu se svojí ženou PhDr. Ludmilou Kybalovou, Pechánkovu výstavu zahájili na přeplněném nádvoří muzea). Ke Konůpkově výstavě také připravil s Miroslavem Pechánkem zajímavý katalog.

Konůpkova výstava uzavřela zcela ojedinělou výstavní éru písecké muzejní galerie a byla také poslední výstavou, kterou pro galerii připravil Miroslav Pechánek. Konůpkovo dílo se vpravdě nesetkalo se zájmem nastupující normalizační doby.

V roce 1970, s nuceným odchodem Miroslava Pechánka a nastolením normalizace, započal nejen pro píseckou galerii neblahý čas. Následující roky - až do roku

Instalace výstavy „Věčné dialogy“ v roce 1968. Foto z archivu Prácheňského muzea

1985 - kdy bylo muzeum uzavřeno z důvodu generální rekonstrukce, upřednostňovala muzejní galerie v rámci možností prezentaci výtvarných výstav, ale byla to situace nelehká a nevyhnuła se samozřejmě ani řadě politicky zaměřených výstav. I výtvarné výstavy prezentovaly umělce nesoucí se na vlně tehdejšího angažovaného politického proudu a neobjevovaly se výstavy mnoha umělců, kteří díky své nechuti a morálnímu přesvědčení nekonvenovat s režimem, tvořili dlouhá léta v izolaci a v ústraní svých ateliérů a vystavovali sporadicky na privátních výstavách výtvarného undergroundu či nevystavovali vůbec. Často byly uváděny výstavy píseckých a jihočeských autorů, mezinárodní prezentace se odehrávaly pocho-pitelně pouze v rámci socialistického bloku, občas se objevila výstava muzejního charakteru. Ilustrativně jmenujme například zajímavou výstavu z roku 1977 malíře Williho Nowaka ve spolupráci s Národní galerií nebo poštovní výstavu ke 200. výročí trvání písecké pošty s názvem „De Písek 79“, kterou zorganizoval Klub píseckých filatelistů.

V roce 1984 vystavila galerie část obrazů ze sbírek zámku Orlík s názvem „Obrazy 17. a 18. století“ - výběr maleb z Maltézské sbírky. Výstavu připravil a zahájil prof. Dr. Jaromír Neumann ve spolupráci s Václavem Vlčkem z Čimelic, k výstavě byl vydán i obsažný katalog.

Koncem roku 1984 započala generální rekonstrukce tehdejšího Okresního muzea. V průběhu oprav došlo ke změně politického systému, což se zásadně projevilo ve zcela nové koncepci expozic a jejím celkovém architektonickém výrazu. Muzeum se znovu otevřelo svým návštěvníkům v roce 1993.

Galerie Prácheňského muzea (čili v již zažitě zkratce Galerie PM) byla slavnostně otevřena o dva roky později, v roce 1995, výstavou z vlastních sbírek s názvem „Obrazy z depozitáře“. Zahájena byla jejím bývalým kurátorem Miroslavem Pechánkem. Snahou výstavního oddělení bylo navázat na kvalitu dramaturgie 70. let a znovu navrátit galerii její tehdejší „renomé“ do povědomí výtvarně informované veřejnosti. Přestože je galerie muzejní a zároveň regionální, neosobuje si právo zaměřovat se pouze na daná časová vymezení ani na určité umělce, ale snaží se představovat píseckým návštěvníkům (a nejen jim) co nejpestřejší nabídku z oblasti výtvarného umění. Svůj prostor nacházejí v galerii umělci z Písku a blízkého okolí, přední výtvarné osobnosti české ale i zahraniční a galerie prezentuje zároveň i výstavy čistě muzejního charakteru.

V nepravidelném cyklu představuje české umělce žijící v cizině (většinou se jedná o bývalé emigranty) - nejčastěji z Francie. Rovněž tak v galerii vystavili svá díla čeští malíři žijící v Kanadě, z nichž dva jsou píseckými rodáky a další dva rovněž Jihočeši.

Každé dva roky pořádá město Písek ve výstavních sálech galerie „Mezinárodní binále kresleného humoru“, které navázalo na svůj první ročník z roku 1968.

Následující seznam výstav za deset let trvání galerie je stručným přehledem její dosavadní činnosti a její snahy nabídnout svým návštěvníkům mnoho různým pohledů do světa výtvarného umění.

Přehled výstav v Galerii Prácheňského muzea v Písku v letech 1995 - 2004

Rok 1995

kurátor výstavy

- Celoroční výstava
„Obrazy z depozitáře“ Irena Mašíková, Mgr. Jan Kotalík

Rok 1996

- březen, duben - „Jiří Prachař - Jiří Řeřicha (obrazy, sochy)“ Irena Mašíková
- květen, červen - „Jan Vávra (fotografie)“ - 3.místnost galerie Mgr. Jan Kotalík
- květen, červen - Soukromá střední uměleckoprůmyslová škola,
restaurátorský a textilní ateliér - 1. a 2. místnost galerie Irena Mašíková
- červen, červenec - „Paříž nad Otavou“
(čeští umělci žijící v Paříži), obrazy, kresby, objekty Irena Mašíková
- srpen - „Jaroslav Urbánek (obrazy, objekty)“ Mgr. Jan Kotalík
- září, říjen - „František Roman Dragoun (obrazy, kresby)“ Irena Mašíková
- listopad, prosinec - „Hrdelní soudnictví českých zemí
v 16.-18.stol.“ (převzatá muzejní putovní výstava) PhDr. Jiří Prášek

Rok 1997

- březen - „Jaroslav Papoušek (režisér, sochař, malíř)“ Irena Mašíková
- duben - „Karel Valter (papírotisky, obrazy)“ Irena Mašíková
- květen - „Květa a Libor Monhartovi (obrazy)“ Mgr. Jan Kotalík
- červen, červenec - „Rut Kohnová (malá retrospektiva - obrazy)“ Mgr. Jan Kotalík
- srpen - „Milan Blahout (restaurátorský ateliér, objekty)“ Irena Mašíková
- září - 2. ročník Mezinárodního bienále kresleného
humoru Písek 1997 Městský úřad v Písku,
Mgr. Jan Kotalík, Michal Jánský
- říjen - „Vladimír Komárek (obrazy)“ Mgr. Jan Kotalík
- listopad - „Stefan Milkov, Martin Němec (sochy, obrazy)“ Mgr. Jan Kotalík
- prosinec - „Bocian, Y. Tinayrová (obrazy, plastiky)“,
český malíř žijící v Paříži Irena Mašíková

Rok 1998

- březen, duben - „Václav Bláha, otec a syn (obrazy, grafika)“ Mgr. Jan Kotalík
- duben-červen - „Hrady českého jihu“ (obrazy, arch. nálezy) Jiří Fröhlich
- červen, červenec - SSUPŠ textilní Písek (práce studentů) Irena Mašíková
- srpen - „Roman Kubička (obrazy)“ Irena Mašíková

- září - „Hana Lendrová, Zdena Polenská art
- protis, manželé Moravcovi - plastiky“ Irena Mašíková
- říjen - „Jaroslav Hübl (fotografie)“
„Jan Novotný (plastiky)“ Mgr. Jan Kotalík
- listopad - „František Trávníček (volná výtvarná technika)“ Mgr. Jan Kotalík
- prosinec - „Jiří Karmazín (obrazy, malby na porcelánu)“ Mgr. Jan Kotalík

Rok 1999

- březen - „Adriena Šimotová (grafika 1965-1997)“ Mgr. Jan Kotalík
- duben - „Joska Skalník (obrazy, koláže, grafika, instalace)“ Mgr. Jan Kotalík
- květen - „Jiří Prachař, Roman Kubička, Jiří Ptáček,
Jiří Řeřicha, Zdeněk Javůrek (obrazy, sochy, fotografie)“ Irena Mašíková
- červen - „Dalibor Říháněk (obrazy, gobeliny, keramika)“ Mgr. Jan Kotalík
- červenec, srpen - Jiří Kolář, Běla Kolářová (koláže)“ Irena Mašíková
- září - 3. ročník Mezinárodního bienále
kresleného humoru Písek 1999 Městský úřad v Písku,
Mgr. Jan Kotalík, Michal Jánský
- říjen - „Bohuslav Lamač (obrazy, kresby, grafika)“ Irena Mašíková
- listopad - „Quido Boggiani (fotografie)“ Irena Mašíková
Mgr. Jan Kotalík
- prosinec - „Josef Istler (grafika)“ Mgr. Jan Kotalík

Rok 2000

- březen, duben - „Olbram Zoubek (sochy)“ Mgr. Jan Kotalík
- květen - „Vladimír Tesař (grafika, kresba, ilustrace)“ Irena Mašíková
- červen - „Josef Drapell (obrazy)“, český malíř žijící v Kanadě Irena Mašíková
- červenec - „Václav Vaca“, český malíř žijící v Kanadě Mgr. Jan Kotalík
- srpen - „Vlasta Voskovcová, Jitka Boková, Roman Erben,
Miloš Sýkora, Tomáš Frýbert, Ivo Medek“(obrazy, koláže,
sochy, grafika, objekty), čeští umělci žijící ve Francii,
Německu a Praze Irena Mašíková
- září, říjen - „Petr Velíšek (obrazy, kresby)“,
český malíř žijící v Kanadě Irena Mašíková
- listopad - „Jiří Kayser (obrazy, grafika, kresby)“,
český malíř žijící v Kanadě Irena Mašíková
- prosinec - „Betlémy Ústeckoorlicka“ Václav Bartoš

Rok 2001

- březen - „Ellen Jilemnická, Ivan Bukovský, Petr Císařovský,
Lubomír Pešek (kolektivní výstava - obrazy, plastiky)“ Irena Mašíková

- duben - „Miloslav Moucha (malba, grafika)“
český malíř žijící ve Francii Irena Mašíková
- květen - „Jánský Karel a Michal (obrazy, grafika, koláže)“ Mgr. Jan Kotalík
- červen - „Jiří Řeřicha, Jiří Prachař (obrazy, sochy)“ Irena Mašíková
- červenec, srpen - „Ze šatníku našich babiček“ (muzejní výstava) PhDr. Jiří Prášek
- září - 4. ročník Mezinárodního bienále
kresleného humoru Písek 2001 Městský úřad v Písku,
Mgr. Jan Kotalík, Michal Jánský
- říjen - „Jan Kristofori (obrazy, objekty)“ Irena Mašíková
- listopad - „Zdeněk Kirchner (obrazy, grafika)“
již nežijící český malíř ve Francii Irena Mašíková
- prosinec - Výstava výtvarného sdružení „BAABA“ (obrazy) Mgr. Jan Kotalík

Rok 2002

- březen - „Osm umělců z Walesu (obrazy, objekty)“ Iwan Bala,
Keith Bayliss, Wiliam Brown, Tony Goble, Clive Hicks
- Jenkins, Roger Moss, Jaroslav Mykisa, Bernard Mitchell Irena Mašíková
- duben - „Tři kolena - jedna nit (obrazy, kresby, šperky, ilustrace)“
Jindřich Krejča, Aleš Krejča, Zdenka Krejčová, Kryštof Krejča,
Lucie Krejčová, Jáchym Krejča Irena Mašíková
- květen, červen - „Radek Pilař (obrazy, grafika, kresby, koláže,
fotoasambláže, ilustrace, videoart, animovaný film)“
- pokračování výstavy v písecké galerii Portyč - současně Irena Mašíková
PhDr. Jan Kříž
- červenec - „Vlastimil Teska - Marek Teska (nábytkový design)“ Irena Mašíková
- srpen - „Jana Mašíková (obrazy, ilustrace z cest)“,
česká malířka žijící ve Francii Irena Mašíková
- září - „Richard Konvička (obrazy)“ Mgr. Jan Kotalík
- říjen, listopad, prosinec - „Povodně na Písecku 2002 (fotografie)“ Mgr. Jan Kotalík

Rok 2003

- březen - „Vladimír Holub (koláže, objekty, gobelíny)“ Irena Mašíková
- duben - „Pavel Besta (obrazy)“ Mgr. Jan Kotalík
- květen - „Dagmar Mezricky (litografie)“ Mgr. Jan Kotalík
- červen - „Václav Rožánek (obrazy, kresby, grafika, monotypy)“ Irena Mašíková
- červenec - „Jaroslav Hübl (fotografie)“
„Josef Zemek (ilustrace)“ Mgr. Jan Kotalík
- srpen - „Martin Stejskal (obrazy)“ Irena Mašíková

- září - 5. ročník Mezinárodního bienále
kresleného humoru Písek 2003 Městský úřad v Písku,
Mgr. Jan Kotalík, Michal Jánský
- říjen - „Matouš Vondrák (obrazy)“ Mgr. Jan Kotalík
- listopad - „Jan Sýkora (obrazy, kresby)“ Irena Mašíková
- prosinec - „Jiří Kolář sbíral ...“ (sbírka J. Koláře - obrazy,
grafika, sochy, objekty, koláže, fotografie) Irena Mašíková

Rok 2004

- březen-květen - „Dobrou chuť“ (muzejní výstava) PhDr. Jiří Prášek
- červen-září - „120 let píseckého muzea“ (muzejní výstava) Mgr. Jan Kotalík
- říjen - „Milan Knížák (výběr z díla)“, obrazy, objekty Mgr. Jan Kotalík
- listopad - „Mirek Kaufman - Opera Chemica (obrazy)“ Irena Mašíková
- prosinec - „Jiří Ptáček (obrazy)“ Irena Mašíková

Jiří Šebestian

VÝSLEDKY 29. KROUŽKOVACÍ AKCE „ACROCEPHALUS“ V NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACI „ŘEŽABINEC, ŘEŽABINECKÉ TUNĚ“

Dvacátá devátá odchytová kroužkovácí akce v mezinárodně významné ornitologické rezervaci „Řežabinec“ se uskutečnila ve dnech 23. 7. 2005 až 3. 8. 2005. Na louce v ochranném pásmu rezervace opět vznikl na deset dní stanový tábor plný kamarádství a zájmu o přírodu, ve kterém se vystřídalo více než 60 zájemců o získání ornitologických zkušeností, praktických dovedností a nových informací o ptácích v rezervaci i mimo ni. Protože se o to vše chceme podělit i s ostatními, velmi nás potěšilo, že v průběhu akce nás navštívilo dalších téměř 60 návštěvníků ve věku od jednoho do devadesáti let, od náhodných návštěvníků rezervace, přes občany a rekreanty z blízkého i vzdálenějšího okolí, až po známé ornitology. Letošní rok proběhl ve znamení informační kampaně o ptačích oblastech Natura 2000 a tak se v táboře vystřídali mnozí zástupci sdělovacích prostředků - od regionálních novin až po celostátní, od Českého rozhlasu až po Českou televizi. „Naštěstí“ se ptáci letos nechytali, takže nám zbývalo více času pro novináře.

Na začátku akce bylo již tradičně nataženo 222 metrů nárazových sítí na třinácti stálých stanovištích. O režimu odchytů na akci a „provozu“ v táboře podrobně informoval dr. Pecl ve Zprávě za rok 2002 a tak zde snad doplním jen tradiční stížnost na počasí, díky kterému jsme tento rok nejprve stahovali sítě, aby se náhodou nechyt-

tl nějaký pták v dešti a silném větru a další dny zase proto, aby se chycení opeřenci neupekli ve vedrech, která lámala jeden rekord za druhým. Vrcholným číslem letošního počasí byl 30. červenec, kdy nejprve byly sítě staženy od 10 do 16 hodin kvůli vedru a potom od 17:30 až do rána kvůli průtrži mračen.

A protože počasí bylo letos velmi nepříznivé pro ptáky i v hnízdní sezóně, nastal po loňském roce plném rekordů, rok rekordně chudý. Po loňském překonání dosavadního rekordu v počtu okroužkovaných ptáků hned o více než 100, bylo letos naopak „překonáno“ dosavadní minimum také hned o více než 100 ptáků, jak ukazuje přiložený graf. Zřejmě i ostatní rekordy jsme si vybrali již v minulém roce a tak nemohu posloužit ani žádným ptákem kroužkovaným v zahraničí, ani žádným rekordně dlouhověkým, ani žádným vzácně se vyskytujícím. I co do počtu odchycených druhů, bylo letos odchyceno nejméně druhů v celé devětatvacetileté historii. Také proto je letošní přehledová tabulka tak krátká.

Pro útěchu snad tedy jeden rekord z loňska, o kterém jsem v době psaní loňské zprávy ještě nevěděl - ukázalo se, že rákosník proužkovaný s litevským kroužkem, kterého jsme minulý rok kontrolovali na Řežabinci byl v Litvě okroužkován pouhých deset dní před naším kontrolním odchytom. Tento desetigramový pták tudíž uletěl 831 kilometrů za deset dní. To je více než 83 km každý den a to vše vzdušnou čarou, takže reálně to bude spíše 100 km každý den. Není proto divu, že na Řežabinci potom odpočíval, jak ukázal jeho druhý odchyt po dalších čtyřech dnech. I tento případ tedy dokládá velkou důležitost a celoevropský význam rozlohou nejmenší ptačí oblasti Natura 2000 - rezervace „Řežabinec“.

Letošní mládě sýkořice vousaté, odchycené v Národní přírodní rezervaci „Řežabinec, Řežabinecké tůň“ 24. 7. 2005 při odchytové kroužkovací akci „Acrocephalus 2005“. Foto J. Šebestian

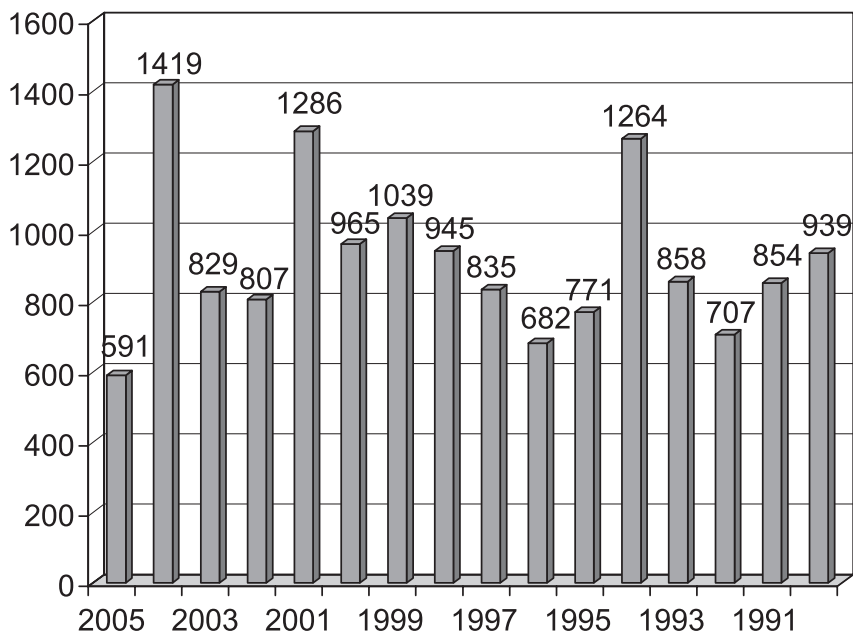
Přehled ptáků okroužkovaných při 29. akci „ACROCEPHALUS“ v Národní přírodní rezervaci „Řezabinec, Řezabinecké tůně“ ve dnech 23.7. až 3.8. 2005. Vzácnější druhy jsou vyznačeny tučně

Poř.č.	Druh	Celkem	Poř.č.	Druh	Celkem
1	Rákosník obecný	200	19	Brhlík lesní	5
2	Budníček menší	58	20	Střízlík obecný	4
3	Pěnice slavíková	48	21	Sýkora babka	4
4	Rákosník proužkovaný	46	22	Sýkořice vousatá	3
5	Rákosník zpěvný	45	23	Šoupálek dlouhoprstý	3
6	Pěnice černohlavá	37	24	Moudivláček lužní	2
7	Sýkora modřinka	21	25	Kos černý	2
8	Labuť velká	16	26	Pěvuška modrá	2
9	Budníček větší	12	27	Pěnice hnědokřídlá	1
10	Červenka obecná	11	28	Šoupálek krátkoprstý	1
11	Vlaštovka obecná	10	29	Strakapoud velký	1
12	Rákosník velký	9	30	Mlynařík dlouhoocasý	1
13	Strnad obecný	9	31	Slavík modráček	1
14	Strnad rákosní	9	32	Pěnice pokřovní	1
15	Špaček obecný	9	33	Pěnice vlašská	1
16	Sýkora koňadra	7	34	Cvrčilka slavíková	1
17	Sýkora lužní	5	35	Chřástal vodní	1
18	Drozd zpěvný	5	36		
Celkem při akci „ACROCEPHALUS“ 2005 okroužkováno				591	

Ale jak o tom přemýšlím, najde se i letos jedna vzácnost a jedna radostná událost dokumentovaná výsledky kroužkování na Řezabinci. Po pěti letech na Řezabinci opět hnízdily sýkořice vousaté, a že úspěšně, to dokládá náš odchyt páru dospělců i jejich mláďat. V příložené tabulce jsou sýkořice jen tři, ale další 3 mláďata byla odchycena při dalších kroužkovacích akcích na Řezabinci v rámci projektu CES (Constant Effort Sites). A ta vzácnost je, jak jste si již určitě povšimli v sumární tabulce, pěnice vlašská, která byla odchycena po 11 letech. A i zde mám další příznivou zprávu z projektu CES - bylo jich letos na Řezabinci více a i v hnízdní sezóně.

Zorganizování a řízení „Akce ACROCEPHALUS“ není jednoduché. Proto se neobejde bez pomoci mnoha organizací a také jednotlivců. A jim všem bych chtěl na závěr velmi poděkovat. Jako první musím poděkovat dobré duši celého tábora, mojí manželce, Štěpánce Šebestianové. S řešením všech dopravních problémů a s celým odpadovým hospodářstvím nám velice pomohl pan Jaroslav Závora. Díky největší patří letos Městskému úřadu v Písku, který pořídil vojenský stan pro Záchranou stanici živočichů v Makově a pro kroužkovací akci Acrocephalus na Řezabinci. Velkou pomocí je možnost bezplatného a bezproblémového táboření na soukromé louce manželů Souhradových z rybářské bažty u Řezabince. Další podporu nám poskytuje i Agentura ochrany přírody a krajiny v Českých Budějovicích. Velkého pochopení se nám stále dostává i u Školního rybářství v Protivíně, které na rybníku Řezabinec hospodaří, u okolních Obecních úřadů - v Ražicích, Starých Kestřanech a v Putimi a také u Policie ČR - obvodního oddělení Protivín. Všem jmenovaným patří velký dík nejen ode mne, jako or-

Přehled celkových počtů ptáků okroužkovaných na akcích „Acrocephalus“ od roku 1989

ganizátora akce, ale i od účastníků odchytné kroužkovací akce. Můj osobní dík patří samozřejmě samotným těmto účastníkům, zejména Radku P. Všečekovi. Je jich mnoho a nelze je všechny teď vyjmenovat, některé si musím schovat na příště. Ale všichni, jedni více a druhí méně, přispěli k získání cenných podkladů důležitých nejen pro budoucí hospodaření rybářů i ochranářů a povinné hodnocení vývoje v nové Ptačí oblasti Natura 2000, ale i pro zvýšení úrovně poznání o jednotlivých druzích ptáků a také o jejich funkci v rámci celého ptačího společenství. Děkuji proto všem, ať už se osobně zúčastnili nebo jen napomohli zorganizování akce. A nakonec všichni moc děkujeme dr. Karlu Peclovi z Prácheňského muzea, který akci ACROCEPHALUS založil.

Ivo Kořán

VÝSTAVA MALÍŘSKÉHO RODU LOCHMANŮ

K desátému výročí znovuotevření obrazové galerie uspořádalo písecké muzeum výstavu pěti generací malířské rodiny Lochmanů. Její zachovaná pozůstalost, čítající tisíce kreseb i grafik, je souborem u nás naprosto ojedinělým, reprezentujícím téměř celá dvě století vývoje českého umění.

Zakladatele rodu Wolfganga Friedricha poznáváme jen ze skvělé skicy oltářního obrazu Nanebevzetí Panny Marie z roku 1687 a z archivních dokladů o jeho práci v okolí Vimperka. Ty jistě bude možno rozhojnit rešeršemi ve schwarzenberských

Zahájení výstavy „Lochmanové - pět generací malířské rodiny v Písku“. Foto V. Komasová

archivech na Třeboni a v Českém Krumlově a nalézt tak i další zachovaná a dosud neznámá díla. Jeho syn Jan Adam I. se usadil roku 1713 ve Starém Kníně u Dobříše a pracoval tam v kontaktu se známou malířskou rodinou Molitorů. Z jeho tvorby se zachovalo pár výtečných olejových skic, v nichž shledáváme ohlasy tehdejších předních pražských umělců, zejména P. Brandla.

Město Písek oslavil svými obrazy jeho syn Bernard Augustin, který se sem přistěhoval před polovinou 18. století. Radnici vyzdobil cyklem českých panovníků od bájně Libuše až po Marii Terezií a jako symbol městské spravedlnosti

Bernard Lochman, Dětské námluvy. Kresba perem, ručně kolorovaná, 70. léta 18. století. Foto V. Komarová

provedl velký obraz Judity s utatou hlavou Holofernovou. Podobné cykly byly dosud výsadou sídel králů a nejbohatší šlechty a Písek se díky jim reprezentoval jako mocné kulturní centrum Prácheňského kraje. Bernardova schopnost i pílě byla mimořádná: prováděl pro kostely oltářní obrazy i Křížové cesty, maloval mythologické alegorie i portréty měšťanů a posléze ilustroval žánrovými scénami i sám život města. Ke všem těmto pracím se zachovala dlouhá řada kreseb, svědčících o nadání, ale zejména - líbezným podáním dětských her - i o dobrém srdci malíře.

Jeho syn Jan Adam II. měl v době josefinských reforem po roce 1780 už

reforem po roce 1780 už

(už kolem r. 1830) jeho syn Antonín Leo, jehož vzdušné kvaše ukazují, že by v něm byl vyrostl tvůrce, duchovně sourodý s Josefem Navrátillem.

Souběžně s posledními třemi generacemi Lochmanů pracovali v Písku malíři Špeldové, původem z Březnice. Z nich Matěj dodnes doslova okouzluje drobnými kresbičkami perem i rudkou. Jsou tu miniaturní ilustrace k Bibli i k českým písničkám, ke společenským událostem i dětským hrátkám - vše provedeno s takovou rozkoší, bravurou a invencí, že takřka trneme nad geniem v podstatě neznámého malíře, jenž si svou dobou nemohl vydělat ani na denní chléb.

K pozůstalosti Lochmanů a Špeldů je v muzeu připojena i část památek zlatníků Albertů a malířské rodiny Skalů v souboru - jak pověděno - převzácném a ojedinělém.

Výstava ukázala nejkrásnější jeho části a dovolila tak narýsovat schéma tradice, vedoucí od nejstaršího Lochmana vlastně až k Mikoláši Alšovi. Její průvodní katalog pak sedmdesáti ilustracemi připomíná soubor i těm, kteří jej nemohli shlédnout.

Rád připomínám, že na výstavě se podílela celá řada pracovníků muzea ať radou či pomocí a dokonce i jeho externí spolupracovníci. Expozici navštěvovaly místní umělecké školy, uvítaly ji všechny písecké noviny i pražský Ateliér, krásnou recenzi katalogu napsal L. Sršeň z Národního muzea pro Časopis společnosti přátel starožitností a další pro Umění chystá M. Šroněk. Posléze myslím, že výstava přispěla i sebevědomí města, když je ukázala jako svébytné umělecké centrum bohaté výtvarné tradice, jež zůstává vzorem i výzvou pro jeho umělce dnešní.

Irena Mašíková

VÝBĚR Z VÝSTAV PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA V ROCE 2005

Jak je zmiňováno v textu o historii galerie muzea, není tato vyprofilována na určitá období nebo osobnosti výtvarného světa. Respektuje svůj charakter galerie regionální, ale nabízí návštěvníkovi i výstavy s daleko větším přesahem. Ostatně v jejím prvopočátku se tak stalo v roce 1961 - kdy galerie hostila ve svých prostorách nádherná díla českého umělce žijícího ve Francii - malíře Františka Kupky. Jako by tehdejší výstava byla určující.

Po znovuotevření galerie po rekonstrukci muzea v roce 1995 se v jejím výstavním programu v nepravidelných intervalech objevují výstavy českých umělců žijících a nebo nejruznějším způsobem se dotknuvších Francie, té země, která již v minulosti sehrála v souvislosti s naší kulturou tak důležitou a významnou roli. Je naprosto přirozené, že s novou svobodou se v nejruznějších oblastech kultury navázalo na to dobré a fungující, co se odehrávalo, dnes již musíme říct, v první polovině minulého století.

Galerie představila již řadu jmen českých umělců, kteří ve Francii žijí a pracují či se opět vrátili nebo se jen částečně vrací zpět do Čech.

V následujícím textu uvádím tři výstavy, které se svým obsahem k Francii úzce vážou. Můžeme však zmínit i výstavu malíře Oldřicha Smutného, který celoživotně Francii navštěvuje a velmi často ve francouzských galeriích i vystavuje.

Antonín Sládek, Praha - Paříž - Písek

„Umění Antonína Sládka se dovolává malovaného obrazu, tradice, klasických hodnot malířství. Sládek miluje a obdivuje francouzské impresionisty, ale to ještě neznámá, že by je napodoboval. Sládkovi jde o malbu jako takovou, o malířství jako klasický způsob vidění a sdělení.

Avantgardní výtvarné umění 20. století je často „všechno možné a jiné“ než tvorba malovaných obrazů. Modernisté se snažili obraz překonat, rozbít, zničit, ale obraz se přece jen ukázal jako nezníčitelný princip výtvarného umění. Obraz je podstatou, malba je způsob, jak se k této podstatě dostat. Malíř se promalovává k podstatě věcí, které jsou dané. Teprve když malíř pochopí a přijme tuto osudovost, začíná skutečnost proměňovat v obraz.“

Josef Kroutvor

Malíř Antonín Sládek tuto osudovost přijal a je to velké štěstí pro nás diváky. Ostatně potvrdila to výstava Sládkových obrazů v Galerii PM v měsíci červenci. Navštěvníci se tak najednou ocitli v pařížských kavárnách a ulicích, navštívili rozličné ateliery, setkali se s krásnými ženami, měli možnost nahlédnout do mnoha zajímavých skicáků autora, které kromě svěžích kreseb obsahují i datum a jméno místa, kde byl onen okamžik malířem zachycen a mohou tak směle fungovat jako deníky.

Výstavu Antonína Sládka v muzejní galerii zahajoval jeho dobrý přítel z Paříže, žurnalista Jiří Slavíček (v minulých dobách jeho hlas zazníval z Rádía Svobodná Evropa pod jménem Adolf Bašta). Jiří Slavíček, dlouholetý pracovník Rádía France a byt ne rodák, téměř Písečák, ve své řeči, kterou měl připravenou na listu papíru, a který stejně záhy strčil do kapsy svého saka, řekl:

„Představovat tvorbu Antonína Sládka je opravdu radost umocněná tím, že se s ní můžeme pomazlit právě tady - v Galerii Prácheňského muzea v Písku - v místě vzdáleném jen pár kroků od zdejšího Starého mostu ... jednoho ze tří prakticky neoddělitelných částí starobylého evropského trojmostí kam samozřejmě patří pražský most Karlův a pařížský Pont Neuf, co má navíc jednu zvláštnost ... navzdory tomu, že je v hlavním městě Francie nejstarší, tak se pořád v originále i překladu jmenuje Pont Neuf, tedy Nový most. Samotný pohled na každý z těchto mostů nás může ujistit nejen o tom, že se nejedná pouze o užitečný prostředek umožňující suchou nohou vodu překročit, ale především o tom, že jde o umělecké dílo, které má jednu zvláštnost - že by prostě nevzniklo a nám nesloužilo bez poctivé a hluboké znalosti ne jednoho

Zahájení výstavy Antonína Sládka; zleva J. Slavíček, A. Sládek, I. Mašíková a J. Vlachová.
Foto Z. Javůrek

ale dokonce mnoha řemesel. Pro mnohé z nás, i kdybychom kterýkoliv z těchto mostů přecházeli každý den, tak nám tento zážitek nemůže zevšednět.

K dobrému řemeslu patří i radost z díla - mám nezřídka rád jeho skicák ukradených chvil z kaváren, ať už je to kdekoliv ... už proto, že ani zub času či přechodné módy se do jejich námětu prostě nedokázaly ničivě zakousnout - dobře zvládnuté řemeslo i zvědavý pohled se prostě mění v citlivé umělecké výrazy ...“.

S malířem Antonínem Sládkem mě seznámila na své autorské výstavě v písecké galerii v roce 2002 malířka Jana Mašíková, která žije a pracuje v jihozápadní Francii. Studovali společně v ateliéru prof. A. Fišárka a jejich přátelství, byť s velmi velkými časovými odmlkami, trvá. I ona se účastnila zahájení výstavy. Nemohla být lepší konstelace pro letní výstavu, než setkání s našimi společnými přáteli Jiřím Slavíčkem a píseckou Janou Klusákovou z Českého rozhlasu, která mne právě před lety s Janou Mašíkovou seznámila.

A to jsou ty krásné příběhy, které se dějí v galerii píseckého muzea s lidmi, o lidech a především pro lidi a kde prapůvodem a důvodem všeho jsou obrazy na jejich zdech. Tentokrát to byly obrazy Antonína Sládka.

Antonín Sládek se narodil 29. října 1942 v Huštěnovicích u Uherského Hradiště. Vystudoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze, v atelieru prof. Aloise Fišárka. Žil a pracoval několik let v Paříži, nyní tvoří v Praze. Zabývá se figurální tematikou a krajinou. Vedle malby se věnuje grafice, knižní ilustraci, v 70. letech vytvořil kolekci filmových plakátů.

Sládkova pozorovací schopnost se uplatňuje v zachycování jedinečnosti okamžiku denních situací, malířské a kreslířské dílo je svým charakterem komorní. Svým espretem jeho malba připomíná francouzskou modernu.

Zastoupen je ve sbírkách Národní galerie v Praze, Museum of Modern Art New York a v soukromých sbírkách doma i v zahraničí (Francie, USA, Kanada, Německo aj.). Vystavuje v Čechách i ve světě.

1993 - L' Association Pont Neuf, Paříž

1995 - Galerie Maecenas, Plzeň

1995 - Galerie Nový Svět, Praha

2001 - Galerie La Femme, Praha

2003 - zúčastnil se projektu České umění pro brazilské Lidice, Rio de Janeiro

2004 - České centrum, Paříž

a řada společných výstav doma i ve světě

Ilustrace knih:

Jiří Mucha, Podivné lásky

Arnošt Goldflam, Pořád o jednom a jiném, Osudy a jejich pán

Alexandr Tolčinský, Příliš brzy na snídani

Michael Pavlata, Pro dámy na balkonech

Ivan Wernisch, Zimohrádek

Cesty Jinam

Cesty „jinam“ - tak jak se pokouší zviditelnit tato výstava - znamenají většinou pohyb vnitřními krajinami, anebo prostě metafyzický rozměr skutečných cestovatelských prožitků „jinakosti“, ale k tématu patří nepochybně i osudová reálná přemístění a životní změny, například zkušenost exilu, kterou prošli, procházejí a trvale prožívají někteří z našich blízkých a přátel. Jednou z krajních forem cest jinam je pak cesta poslední, vedoucí do nicoty - dejme tomu „cesta nikam“.

Všechny tyto různé významy onoho zaklínadla „cesta“ i onoho mnohoznačného „jinam“ při koncipování výstavy neodbytně evokovaly jedno jméno, jednu bytost: **Irenu Dědičovou**. Dobrovolný odchod z tohoto světa uzavřel před lety v Paříži její osud exulantky, která vytvořila za svého krátkého života pozoruhodné malířské dílo, pozorné k vnitřním pohybům a úkazům blízkým snu, dílo, jemuž se v Paříži - a v zahraničí vůbec - dostalo uznání, ale zde je téměř úplně neznámé. Určitě by si zasloužilo, aby bylo nejen skromně připomenuto, jak se o to v rámci přípravy výstavy pokoušíme, ale konečně plně objeveno.

Několikery různý smysl představ o cestě jinam rozvádí expozice výtvarných projevů pěti zastoupených autorů vždy s nějakým individuálním akcentem, odpovídajícím příběhu jejich života či tvorby, jejich jedinečné osobnosti. Všem vystavujícím autorům je společné jedno východisko: na počátku své tvorby, nebo v nějakém okamžiku svého uměleckého vývoje, byli také (podobně jako zmíněná autorka) ovlivněni ohlasy surrealismu, byť třeba jen zprostředkovaně, transformovaně a vzdáleně, tím, že jim životní osudy daly projít v šedesátých letech kus cesty postsurrealistickým prostředím okruhu UDS, nebo je později sblížily s některými protagonisty tohoto uskupení. Jakkoli většinu z nich toto východisko mohlo předurčovat ke zcela vnitřním a imaginárním „cestám jinam“, čtyři zastoupené autory (Jaroslava Hrstku, Miloše Síkoru, Hanu Schiker a Vlastu Voskovcovou) charakterizuje navíc fakt zcela reálného vykořenění a přemístění, protože je spojuje především shodný úděl exulantů: všichni odešli „jinam“ v důsledku politických a hlavně kulturně politických změn nastolených ruskou okupací a nástupem husákovského normalizačního režimu.

Pro jednoho z těch, kteří od konce 60. let žijí v zahraničí, **Jaroslava Hrstku**, znamenal ovšem tento životní zvrat zároveň i proměnu v orientaci výtvarného výrazu. Ve své malbě se po surrealistických začátcích soustředil, poučen na „syrových“ strukturách soudobého informelu, k průzkumu možností magického emblému. Vyvinul k tomuto účelu zcela osobitou výtvarnou technologii, která ponechávala v určitém přesném okamžiku utvářejícího procesu jisté zaneadatelné místo aleatorního principu. Celý tento

Stanislav Dvorský při zahájení výstavy „Cesty jinam“. Foto V. Komasová

systém, připomínající v lecčems alchymii a dovedený těsně před odchodem do exilu do vysokého stupně propracovanosti, ve svém švýcarském období brzy opustil. Jako by jeho zaujetí pro výzkumy vztahů imaginativních a hmotných struktur potřebovalo nezbytně ke své realizaci určité přesné ovzduší, prostředí konkrétních přátel a inspiraci ze společných vzrušených diskusí. A asi i stav specifické emoční a existenciální tenze dané životem v nesvobodné společnosti. Také jedna z cest jinam: od charakteristických velkých a „hmotných“ formátů přechází Hrstka naopak ke zcela komorní grafice a posléze se věnuje už jen výtvarné činnosti v oblasti reklamy.

Pro **Hanu Schiker** odchod do exilu naproti tomu nebyl spojen s viditelnou proměnou tvůrčích činností: užité grafice i fotografii se věnovala od počátku. Přesto i v jejím případě lze zahlédnout příznaky změny a „jinakosti“, jako by právě fotografická tvorba nabývala pro ni stále více na významu a svědčila o prohlubujícím se vidění reality. Je zaujata světem věcí pro záhadné průhledy, které poskytuje nejen jejím očím, ale především jejímu zneklidněnému smyslu pro čistě metafyzické průniky napříč Bytím a časem. Nejvýmluvněji to může naznačit sám název vystaveného cyklu - „Světla stínů“ - a báseň, kterou k němu připojila: *„Škola Ch'an se sama definovala nezvratností svých replik. // Sen - Hsui napsal: / Tělo je Bodhiho strom / Duch je jako třpytivé nastavené zrcadlo / Nepřestaňte ho pozorně otírat / A zabraňte aby se na něm usadil prach // A Hui - Neng odpověděl: / Ani Bodhiho strom / Ani třpytivé zrcadlo nikdy nebyly / Žádná věc neexistuje podstatně / Na čem by se tak usadil prach?“* (přel. P. Král)

U dalších dvou autorů Cest jinam nezakotvenost mezi původní vlastní a novým do-
movem jen provokuje jejich touhu po nových objevech.

Malířská tvorba **Miloše Síkory** byla poté, co se usadil v Paříži, brzy ovlivněna následnými skutečnými cestami, především putování po Indii a Nepálu. Na rozdíl od jiných, kteří odešli do exilu, historie mu nedala příležitost vybudovat si komplex bezdomoví kolem „nemožnosti návratu“. Miloš není bytostně exulantem, nede u něho o fatální přemístění, jde spíše o zavrať z přemístování a nových vjemů, neoddělitelných od cest sebepoznání. Dřív putoval zpět v čase, do dětství a do hlubin svých prvotních úzkostí, teď podniká větší a složitější okliky po zemském povrchu, k čemuž mu „přesun“ do Paříže byl jen prvním vykročením. Nynější díla hned na první pohled budí dojem jakéhosi odhmotňování, transparentnosti a zniternění. To má s velkou pravděpodobností na svědomí i nedávná zkušenost s blízkostí nicoty, totiž tělesný i psychický souboj se závažným, často smrtí končícím onemocněním, souboj našťěstí nakonec vítězný. Do Síkorových obrazů inspirovaných pobytem v Marseille se promítá tento prožitek ohrožení nedobrovolnou „cestou jinam“ a jistě i úleva z následného uzdravení zřejmou kontrastní proměnou charakteristické barevné škály: dochází tu k jejímu zjasnění a jakémusi prozáření.

Do nových obrazů **Vlasty Voskocové** se promítají jen nedávné zkušenosti z cest po Africe. Její někdejší křehká a lehce somnambulní lineární kresba nejen že postupně začala - zároveň s přibývajícím barevností - ustupovat až k jednoduché grafické zkratce, ale celý ten vývoj jako by náhle v několika posledních obrazech našel

svou pointu: jednoduchý znak se proměnil v nesmlouvavé gesto, rozvrhující všech-
nu temnotu existence do záplavy černi a ztísňující hnědi; a teprve v mezerách mezi
těmito sebejistými a energickými potměnými tahy lze zahlédnout v náznaku snad
nějaké nové obzory, možná i svítání ve smyslu Jarryho nezapomenutelné věty: „*Sví-
tání přicházelo jako světlo z nějakého jiného světa.*“

Poslední z autorů této expozice - básník **Karel Šebek** - jako jediný nepatří k těm,
kteří emigrovali. Normalizační temno přežíval mezi undergroundovými komunami
a ústavy pro duševně choré, nakonec pak i v jakémisi existenčním vzduchoprázdnu dě-
sivého bezdomoví. Po řadě neúspěšných pokusů o sebevraždu opustil na jaře roku
1995 léčebnu v Dobřanech a zmizel; nikdy už o sobě nedal žádnou zprávu, nikdy ne-
bylo objeveno jeho mrtvé tělo. Je od té doby nezvěstný, později byl úředně prohlášen
za mrtvého. Jeho básnické dílo se již stalo pojmem, pozoruhodný soubor jeho kolá-
ží, jichž vytvořil bezpočet, zůstává dosud znám jen mezi několika nejbližšími přáteli.
I pro ně je však objevem soubor Šebkových kreseb z intoxikací LSD, které prodělal
v 70. letech v rámci psychoterapie v léčebně v Sadské. Soubor se zachoval v pozůsta-
losti primáře MUDr. Milana Hausnera a je dnes uložen v archivu Akademie věd ČR.

*Šebkův osud a tajemství jeho zmizení dodává nakonec názvu výstavy ten nejvyos-
třenější význam: evokuje úzkou souvislost či blízkost rozmanitých cest jinam a po-
slední fatální cesty nikam, jako by nám bylo dáno pohybovat se po světě a v nehlub-
ším nitru a hledat svůj závazek Bytí právě jen v úzkém prostoru mezi těmito póly
a možnostmi.* (Stanislav Dvorský)

Autor uvedeného textu **Stanislav Dvorský** se do píseckého muzea vrátil téměř po
třiceti letech. Již v roce 1967 zahajoval v Písku výstavu Karla Teigehe - od poetismu
k surrealismu ve spolupráci s Alšovou jihočeskou galerií a kurátorem výstavy Vra-
tislavem Effenbergrem. V roce 2000 připravil výstavu „Přirozené známosti“ ve spo-
lupráci s básníkem Petrem Králem a Prokopem Voskovcem z Paříže. V roce 2003
zahájil v písecké galerii výstavu surrealistického malíře, spisovatele a významného
znalce hermetismu - Martina Stejskala.

Stanislav Dvorský, básník, esejista, grafik, jazzmen, byl aktivně účasten téměř
všech kulturních aktivit šedesátých let. Koncem padesátých let spoluzaložil Tradi-
tional Jazz Studio. V letech 1960 - 1969 se účastnil aktivit okruhu UDS. Na přelo-
mu 70. a 80. let se podílel na bytových seminářích aplikované psychoanalýzy. Pub-
likoval převážně jen časopisecky. Zastoupen je v několika zahraničních antologiích.
Byl spoluautorem kolektivních publikací UDS („Surrealistické východisko 1938 -
1968“, ČS, 1969 a „Alternativní kultura - příběh české společnosti 1945 - 1989“, NLN, 2002). Byl také spoluiniciátorem literárních, hudebních a výtvarných aktivit
českých surrealistů, které časem dosáhly až do Francie. Po srpnu 1968 se na dlou-
hých 20 let odmlčel. Pracoval jako grafik v Supraphonu, věnoval se psychoanalý-
ze a ediční přípravě básní a esejí Zbyňka Havlíčka. Samostatně vydal výběr básní
„Zborcené plochy“ (Torst, 1995) a soubor básní z konce šedesátých a počátku se-
mdesátých let ve sbírce „Dobyvatelé a pařezy“ (KJD, 2005).

Stanislav Dvorský nejen že připravil výstavu „Cesty jinam“, ale i redakčně a graficky sestavil vydání katalogu a v konečném finále spolu s Prokopem Voskovcem přijali úlohu mecenášů a tisk katalogu zaštitili finančně. Pro dnešní dobu zcela mimořádný příklad úžasného zaujetí pro věc, stoprocentní profesionality, obětavosti, zodpovědnosti a velkorysosti.

V souvislosti s výstavou musím vzpomenout rovněž Naďu Dvorskou, jejíž pomoc při uskutečňování její realizace zaujímala v celém projektu výrazný podíl. Práce ve společnosti této krásné dvojice a dalších společných přátel je pro mne vždy velkou školou, velkou radostí a zároveň ctí.

Sandra (Míša) Jirovec

Narodila se 18. 10. 1971 v Paříži v rodině českých emigrantů. Studovala zprvu nevýtvarný obor na Sorbonně, od roku 1991 se následně věnovala pouze výtvarným studiím, která završila v letech 1994 - 2000 na prestižní Ecole Nationale Supérieure des Beaux - Arts de Paris. Již během studia několikrát vystavovala v Paříži, mimo jiné na Salónu Nezávislých.

Sandra Míša Jirovec se ve své tvorbě soustřeďuje zejména na portrét, autoportrét a přírodu. Tento svět odpovídá jejímu naturelu, v němž je smíšena česká citovost

Vernisáž výstavy Sandra Míša Jirovec; zleva M. Pesch, I. Mašíková, S. Jirovec. Foto V. Komasová

s pocity soudobého mladého člověka v současném světě. V současné době žije v Čechách, věnuje se především vlastní tvorbě a vyučuje malbu a kresbu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Jaroslav Cícha

DESET ROČNÍKŮ MINERALOGICKÝCH BURZ V PRÁCHEŇSKÉM MUZEU

Minulý rok se v Prácheňském muzeu v Písku uskutečnil již jubilejní 10. ročník „Předvánoční burzy minerálů“. To je příležitost k malému zhodnocení této akce, na které se scházejí amatérští sběratelé a profesionální prodejci z celé republiky, aby vystavovali a nabízeli k prodeji či na výměnu ukázky jak minerálů, drahých kamenů a fosilií, tak i šperků, bižuterie a dalších výrobků z přírodnin.

První ročník burzy se v píseckém muzeu konal 14. 12. 1996. Tehdy bylo v ČR každoročně pořádáno kolem dvacítky mineralogických burz, do té doby však žádná nebyla organizována na území jižních Čech. Když byla pro muzeum hledána vhodná vánoční akce jako náhrada za zrušené muzejní vánoční trhy, padlo proto poněkud netradiční rozhodnutí vyzkoušet právě mineralogickou burzu. Vzhledem k velmi kladnému přijetí prvního ročníku burzy u návštěvníků i vystavovatelů pak bylo přistoupeno k pořádání burzy každým rokem a byla tak vytvořena její tradice. Termín burzy byl stanoven vždy na druhou prosincovou sobotu a ukázal se jako velmi dobře zvolený. Předvánoční doba je pro účast návštěvníků i vystavovatelů výrazně motivační, burza si rovněž získala pevné postavení v rámci ostatních burz v ČR a SR a není tak v souběhu s jinou obdobnou akcí a je také poslední mineralogickou burzou v roce u nás, zakončující celou sběratelskou sezónu.

Na první ročník burzy se přihlásilo 25 vystavovatelů, mezi nimiž převažovali účastníci z jihočeského regionu, a burzu navštívilo na 250 návštěvníků. Od té doby zájem o burzu každým rokem stoupá. V posledních letech se jí účastní kolem 45 vystavovatelů, zahrnujících amatérské sběratele minerálů i specializované obchodní firmy, a přes 500 návštěvníků z celé republiky, v některých případech i ze zahraničí. Hlavní část burzy pravidelně probíhá v přednáškovém sále muzea a dále ve vestibulu muzea v prostoru kolem poklady; výstavní plochy burzy byly dříve umístovány i do Malých výstavních síní, odtud však v posledních letech došlo z provozních důvodů k jejich přesunutí do jinak nevyužívané chodby v přízemí muzea. Díky ochotě vedení obchodní akademie, sousedící s muzeem, je od roku 2004 burza rozšířena ještě o jednu ze tříd této školy.

S potěšitelným vzrůstajícím zájmem o píseckou mineralogickou burzu se ale objevují také některé problémy, které jsou pro vystavovatele určitou daní za možnost

Výstavní plochy mineralogické burzy v přednáškovém sále, rok 2005. Foto J. Cícha

Výstavní plochy mineralogické burzy ve třídě obchodní akademie, rok 2005. Foto V. Komasová

vystavovat v atraktivním historickém prostředí v centru města. Především kapacita výstavních ploch stále více nedostačuje a je překážkou v dalším rozvoji burzy. V důsledku omezených prostorových možností není vždy možné uspokojit všechny zájemce o účast (současný počet cca 45 vystavovatelů již nelze překročit), ne všechna výstavní místa mají optimální umístění a je nutno omezovat velikost výstavních ploch pro jednotlivé vystavovatele, což se nepříznivě dotýká zejména specializovaných firem s bohatou nabídkou zboží. Určitým problémem je i komplikovaný přístup k výstavním prostorům motorovými vozidly, který je pro vystavovatele při nutnosti přenášení značně hmotného materiálu citelný. Burza je rovněž značným zásahem do chodu muzea s velkými nároky na výpomoc celé řady pracovníků a i po organizační stránce je při současné koncepci již na hranicích daných možností.

Na mineralogické burze v Prácheňském muzeu se daří udržet rozumný poměr mezi nabídkou vlastních mineralogických ukázek a umělých výrobků, a zůstává tak přitažlivá pro sběratele i běžné návštěvníky. Pro veřejnost je burza vítaným zpestřením nabídky předvánočních akcí v Písku, pro sběratele příležitostí k vzájemnému setkávání se a výměně nových poznatků a zkušeností, a konečně samotnému muzeu poskytuje důležitý kontakt se sběratelskou veřejností, přehled o sběratelských aktivitách, zajímavých nálezech a podobně.

Jaroslav Cícha

SEMINÁŘ GEOLOGŮ MUZEÍ ČR A SR - ŽIVEC 2005

Ve dnech 16. - 20. května 2005 se v Písku uskutečnil seminář odborných pracovníků geologických oborů muzeí České a Slovenské republiky. Akce byla organizována geologem Prácheňského muzea v Písku pod hlavičkou geologické oborové komise Asociace muzeí a galerií ČR a navázala na řadu obdobných setkání v minulosti. Seminář se konal v turistické chatě Živec v Píseckých horách, která pro něj poskytla mimořádně vhodné zázemí díky možnosti pružného přizpůsobení provozu s ohledem na potřeby semináře, dostatečné ubytovací kapacity a vyhovujícím prostorům pro pracovní jednání. Atmosféru dokreslovala přítomnost významných mineralogických lokalit v bezprostředním okolí chaty, od kterých se ostatně odvozuje i její jméno a historie. K semináři vydalo Prácheňské muzeum tištěného exkurzního průvodce s podrobným popisem všech exkurzních lokalit. Akce se zúčastnilo celkem 34 geologických pracovníků z 20 institucí, z toho 4 účastníci byli ze Slovenska.

Po příjezdu a ubytování účastníků v pondělí 16. 5. byl program semináře zahájen odpolední pěší exkurzí po lokalitách v okolí chaty Živec. Největší zájem vzbudila prohlídka lomu U Obrázku, založeného v mocném tělese pegmatitu berylového typu. Lom je klasickou českou mineralogickou lokalitou; během těžby živce na konci 19.

Účastníci semináře při úvodních přednáškách na chatě Živec. Foto V. Komarová

století zde byla nalézána řada vzácných minerálů, díky nimž se lom stal proslulým v celém tehdejším mineralogickém světě a ukázky odtud jsou zastoupeny v mnoha světových sbírkách. Jmenovat je možno například zdejší nálezy drahokamových variet berylu - heliodoru, akvamarínu a morganitu, sekundární minerál po rozložení berylu bertrandit, zjištěný U Obrázku jako na druhém místě na světě, nebo podle města Písku pojmenovaný nerost písekit, popsáný v r. 1923 z píseckých pegmatitových lomů jako nový minerál. Účastníci semináře dále navštívili blízké menší pegmatitové lomy Obrázek II a Obrázek III. Zajímavá byla rovněž prohlídka starého vápencového lomu Obrázek IV s historickými nálezy mnoha zajímavých minerálů - při přípravě semináře došlo například ke zjištění, že lom je pravděpodobně první lokalitou minerálu clintonitu na území ČR. Některým účastníkům se zde podařilo nalézt pěkné ukázky vzácného minerálu chondroditu. Program pondělní exkurze doplňovala ještě návštěva historických zlatodolů a rozhledny na vrchu Jarník.

V úterý 17. 5. ráno proběhlo v prostorách chaty Živec oficiální zahájení semináře, kdy jeho účastníky přivítal ředitel Prácheňského muzea v Písku pan Václav Bartoš. Poté následoval blok úvodních referátů a přednášek. Jako první vystoupila RNDr. Petra Burdová (Národní muzeum v Praze), předsedkyně geologické komise AMG, která informovala o činnosti a situaci v asociaci i samotné komisi. Následoval referát RNDr. Jiřího Litochleba (Národní muzeum v Praze) o nepřehledné situaci v současné geologické legislativě a problémech s jejím uplatňováním v muzej-

ní práci. S aktuálním děním ve slovenských muzeích seznámili účastníky semináře Ing. Zuzana Krempaská (Múzeum Spiša ve Spišské Nové Vsi) a RNDr. Miroslav Hornáček (Západoslovenské múzeum v Trnave). Ing. Jaroslav Cícha (Prácheňské muzeum v Písku) podal přehled o geologii a mineralogii regionu. Dopolední část programu uzavřel RNDr. Stanislav Houzar, Ph.D., (Moravské zemské muzeum v Brně) přednáškou věnovanou vltavínům a současnému stavu jejich poznání.

Odpoledne byla na programu semináře návštěva Písku, kdy si účastníci prohlédli expozice Prácheňského muzea. Poté se uskutečnila exkurze do areálu zlatodolů Havírků u Semic. Na Havírkách měli geologové možnost seznámit se s nejrozsáhlejším systémem starých hornických prací na zlato u Písku a se způsobem jejich nedávného zabezpečení. Navštíveno zde bylo také mineralogicky zajímavé těleso pegmatitu fosfátového typu, kde se během exkurze účastníkům podařilo najít i několik pěkných ukázek turmalínu a apatitu.

Následující dva dny byly věnovány celodenním autobusovým exkurzím po dalších významných mineralogických a geologických lokalitách. Ve středu 18. 5., která bohužel byla poznamenána nepříznivým počasím s vytrvalým deštěm během celého dopoledne, směřovala trasa cesty nejdříve na Tábořsko. Zde byla napřed na programu národní přírodní památka Chýnovská jeskyně, jediná turisticky zpřístupněná jesky-

Sběr vzorků na lokalitě - pegmatit Ptáčkova u Písku. Foto J. Cícha

ně v jižních Čechách, která vyniká pozoruhodnými korozními tvary, bohatou historií i zajímavými výskyty minerálů. V jeskyni byl navštíven nejen turisticky zpřístupněný okruh, ale pro zájemce byla připravena rovněž exkurze do nepřístupných částí jeskynního systému a možnost prohlídky mineralogických sběrů z jeskyně a jejího okolí v budově správy jeskyně. Potom se účastníci semináře přesunuli do blízkého rozsáhlého opuštěného lomu Pacova hora, založeného v horninách pestré skupiny moldanubika. Lom vyniká výskytem mnoha zajímavých minerálních paragenezí (metamorfní parageneze v mramorech, hliníkem bohaté horniny s Cr-muskovitem, korundem, rutilem, dravitem a pargasitem, alpská parageneze aj.). Další exkurzní lokalitou byla přírodní památka Granátová skála v Táboře. Na tomto skalním výchozu v údolním svahu Lužnice si mohli geologové prohlédnout pěknou ukázkou migmatitů brekciového vzhledu s velkými porfyroblasty almandinu. Poté čekal na účastníky výstup na vrchol Chlumu u Sepekova. Cesta na něj byla zpeštěna právě probíhajícími asfaltováním jediné přístupové komunikace, které znemožnilo vjezd autobusu a neplánované prodloužilo pěší pochod o několik kilometrů. Vrch Chlum je pozoruhodný výskytem neobvyklých hornin bohatých hliníkem a železem - hercynititů složených s hercynitu a korundu, granátovců s hojnými granáty a pyroxenitů, jejichž rozkladem vznikly polohy s pěknými mléčnými opály. Všechny uvedené horniny a minerály si mohli účastníci exkurze v dostatečném množství nasbírat. Na závěr středních exkurzí bylo navštíveno malé historické ložisko polymetalických rud u Sv. Jana u Velké u Milevska. Zbytky haldy bývalého stříbrného dolu jsou nalezištěm některých rudních minerálů (galenit, sfalerit aj.), jejich přeměnou vzniklých minerálů druhotných (cerusit, pyromorfit aj.) a minerálů žiloviny (baryt, krystalovaný křemen).

Exkurze ve čtvrtek 19. 5. byly zahájeny prohlídkou velkého činného lomu Kamené doly u Písku, odkrývajícím komplex žulorul sdružených s tělesy durbachitů typu Čertova břemene. V lomu je těžbou zastižena řada nejrůznějších minerálních asociací (minerály mramorů, pegmatitové žíly, křemenné žíly s arzenopyritem a vzácnými produkty jeho přeměny aj.). Při exkurzi se zde účastníkům poštěstilo získat zajímavý mineralogický materiál z bloků skarnu zatlačujícího mramory, opadaných z lomové stěny (agregáty pyritu, pyrotinu a arzenopyritu se scheelitem). Po návštěvě Kamených dolů následoval pěší přesun k nedalekému pegmatitu Ptáčkovna. Jde o nepřilíhající mocnou pegmatitovou žílu odkrytou drobným lůmkem, která je nejvýznamnější ukázkou komplexního pegmatitu na Písecku, s výskytem elbaitu, s častými modrozelenými živci a s hojným topazem. Následující navštívenou lokalitou byl lom v Horních Novosedlech, další z významných píseckých berylových pegmatitů. Zdejší pegmatitové těleso je významné především výskytem velkých krystalů bertranditu a fenakitu; z historického hlediska je pegmatit v Horních Novosedlech důležitý jako první lokalita fenakitu a anatasu v Čechách. Poté se uskutečnil přejezd do Týna nad Vltavou, kde měli účastníci semináře možnost zhlédnout specializovanou expozici městského muzea Jihočeské vltaviny. Odtud exkurzní trasa pokračovala do Myšence u Protivína, kde byla na programu prohlídka přírodní památky Myšenecká slunce - obnaženého

výchozu pegmatitové žíly s rozměrným agregátem turmalínu. Poněkud překvapivý byl nález berylu v úlomku pegmatitu poblíž pegmatitového výchozu, učiněný jedním z účastníků exkurze. Ten potvrdil dosud neověřené nedávné nálezy berylu z této lokality, a pegmatit v Myšenci, dosud považovaný za typický příklad primitivního pegmatitu turmalinového podtypu, je třeba překlasifikovat na berylový pegmatit. Poslední exkurzní lokalitou byly ve čtvrtěk Smrkovice u Písku. Drobné lůmky na křemenné žíle jsou místem prvního českého nálezu jarositu, který zde lze stále v pěkných krystalovaných vzorcích sbírat. Své nálezy a váhu zavazadel si zde geologové mohli doplnit i ukázkami krystalů křemene, hojně se vyskytujících na okolních polích.

V pátek 20. 5. ráno se většina účastníků semináře rozjela do svých domovů, pro ty nejvytrvalejší však byla připravena ještě dopolední pěší exkurze na některé lokality Píseckých hor. Navštíven byl lom U Nového rybníka, kterým bylo v minulosti těženo velké pegmatitové těleso s mnoha minerály typickými pro písecké pegmatity (beryl, písekit, monazit, xenotim aj.). Nakonec účastníci exkurze zdolali i nejvyšší vrchol Píseckých hor Velký Mehelník, kde se seznámili se zajímavými tvary zvětvování a odnosu hornin v durbachitech, zejména četnými, dobře vyvinutými skalními misami a dutinami typu tafoni.

Zmínit je třeba i večerní program probíhající vždy po večeri během celého seminárního týdne, který sestával z přednášek, výměny zkušeností mezi jednotlivými geologickými pracovišti, diskusí a společenských posezení. Z nejzajímavějších referátů, které zde odezněly, lze uvést přednášku Mgr. Jana Cempírka (Moravské zemské muzeum v Brně) NYF pegmatity Kanady a Norska, ve které ukázal klasifikaci NYF

Na terénních exkurzích ne vždy přálo počasí - exkurze na Granátové skále v Táboře. Foto J. Cícha

pegmatitů a seznámil účastníky s některými lokalitami, představujícími ekvivalenty písecké pegmatitové oblasti nebo jiných pegmatitů v ČR. Bouřlivou, vesměs zamítavou diskusi vyvolal RNDr. Petr Rajlich, CSc. (Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích) prezentací své kontroverzní hypotézy o impaktovém původu Českého masívu. Mgr. Jaroslav Šmerda (Jihomoravské muzeum ve Znojmě) informoval o zkušenostech s dokumentační metodou lakových obtisků, umožňující zhotovování preparátů s vrstvami zeminy ze stěn profilů v sedimentech.

Milou povinností je závěrem poděkovat všem, kteří se na zdárném průběhu semináře podíleli - Asociaci muzeí a galerií ČR za finanční příspěvek na uhrazení nákladů na exkurzní autobus, RNDr. S. Houzarovi, Ph.D. z Moravského zemského muzea v Brně, Prof. RNDr. M. Novákovi, CSc. z Masarykovy university v Brně a RNDr. J. Litochlebovi z Národního muzea v Praze za spolupráci na textu exkurzního průvodce, L. Nádějové z Prácheňského muzea za pomoc při technickém zpracování exkurzního průvodce a při prezentaci účastníků, vedení podniku Kámen a písek, s. r. o. za umožnění vstupu a doprovod do kamenolomu Kamenné doly, Městskému muzeu v Týně n. Vltavou za umožnění prohlídky expozice vltavínů a F. Krejčovi a P. Vandělíkovi ze správy Chýnovské jeskyně za umožnění návštěvy jeskyně včetně jejích nepřístupných částí, za doprovod s poutavým výkladem v jeskyni a v lomu Pacova hora a za umožnění zhlédnutí mineralogických sbírek správy jeskyně. Poděkování patří i panu I. Voříškovi, provozovateli chaty Živec, za ochotu, s jakou maximálně vycházel vstříc veškerým našim požadavkům.

Václav Bartoš

PROJEV ŘEDITELE MUZEA NA ZAHÁJENÍ VÝSTAVY „SVĚT PIVA“

„Blahoslavený sládek, který první pivo vařil; ale zlořečená šelma, který ho první platil.“

Schopnost výroby kvašených nápojů v sobě lidstvo na celé zeměkouli našlo asi již brzy poté, co slezlo ze stromů. Přeskočíme-li celá tisíciletí, je zřejmé, že i západní a východní Slované velmi podstatně a samostatně přispěli k vývoji tohoto odvětví a to na vysoké úrovni, jak o tom svědčí původní česká terminologie oboru. Jistě je, že pivo a pivovarnictví je samo považováno za umění (ne za výrobu) a váže se k němu celá zvláštní kultura. Jde o fenomén s ohromným ekonomickým významem, vedly se o něj války, soudní spory táhnoucí se celá desetiletí. Písek obdržel výsadu jedné míle v roce 1327 od Jana Lucemburského. Samozřejmě, se po staletí k jeho konzumaci, jako ke všemu příjemnému, se stavěli negativně různí mravokárci v čele s církví. Ta výrobu zprvu tvrdě zakazovala a sankcionovala (až exkomunikací),

ale později se u ní, pochopitelně v řádech staletí, projevila pozoruhodná pružnost a klášterní pivovary prosluly jako nejlepší. I náš téměř zbožštělý TGM si v abstinenciálních kampaních silně omočil. Vybavuji si i bojovného MUDr. V. Šimsu velícího nejsilnějšímu abstinentnímu tažení na přelomu 19. a 20. století pod kuriózním heslem: „*Démon alkoholu bere nám muže nejlepší ...?*“ K nim se přidala zdravotnická osvěta sklouznuvší od přímého předepisování vín, koňaku, piva (zejména plzeňského) přes zapšklé zákazy až do 80. let minulého století k dnešnímu umírněnému doporučování. Ona se také podstatně změnila technologie výroby a až do 19. století bychom přes četné kuriózní přísady v pivu museli z dnešního pohledu hodnotit tento někdy silně opojný nápoj jako patoky. Považoval jsem za silnou nadsázku, když počátkem 90. let kontroverzní ruský nacionalistický politik Žirinovskij pronesl že: „*chudákům Čechům zbude jen pár pivovarů kolem Prahy...*“ V tom směru skutečnost bohužel předčila i tuto prognózu. A tak nám jako veřejnosti nezbyvá než střezit jedinečný odkaz předků a na něj se vázící jedinečnou kulturu, nenechat si vnutit ke konzumaci jakýsi jednotný celosvětový pivolín, a to třeba i dnes prezentovanou formou ušlechtilé sběratelské záliby. Že jde o aktivitu zdravou jsem viděl, když jsem obdivoval vitalitu ing. Jaroslava Řehůřka a jeho přátel z kroužku sběratelů pivních etiket a historie pivovarnictví při přípravě této organizačně velmi náročné výstavy.

„*Pijme pivo s bobkem, jezme bedrník, nebudeme stonat, nebudeme mřít!*“

Diplom za podporu sběratelství udělený Prácheňskému muzeu

Petr Bürger

KAREL PECL ŠEDESÁTILETÝ

V letošním roce oslaví životní jubileum významná osobnost Prácheňského muzea v Písku, zoolog, vedoucí přírodovědného oddělení a zástupce ředitele muzea, RNDr. Karel Pecl. S Prácheňským muzeem spojil Karel prakticky celý svůj profesní život. Pracuje zde již 36 let, kromě jiného vybudoval několik expozic a svou práci rozhodně překročil hranice Píseckého regionu. Připomenutí jeho osoby a díla, u příležitosti tohoto výročí, je mi pak milou povinností.

Karel Pecl se narodil 5. 7. 1945 v Praze. Za „Pražáka“ se však nikdy příliš nepovažoval. Oba jeho rodiče pocházeli z Valašska, otec byl kožešnickým dělníkem, matka prodavačkou. Na Valašsku často pobýval u strýce, a tak o sobě často tvrdil, že je Valach z Prahy. V Třeboňském archivu později zjistil, že jeho rod v mužské větvi pochází z Kaprouna u Nové Bystřice, a jméno bylo Petzel, pak Petzl a nakonec Pecl. Takže se považoval za jihočesko - rakouského Valacha žijícího opět v jižních Čechách. A v jižních Čechách žije rád.

K přírodě ho přivedl jeho moravský strýc, myslivec a milovník přírody. Také na chatě rodičů, v osadě u Berounky, mohl poznávat přírodu a dodnes vzpomíná, jak tam pozoroval mloky skvrnité, hnízdící sokoly na skále nad Mokropsy a tokající tetřevy, zhruba v místech, kde je dnes Cukrák. Pytlačení v řece pak možná položilo základy k jeho pozdějšímu profesionálnímu vztahu k ichthyologii.

Otec chtěl mít ze syna lékaře, ale když viděl synův dlouhodobý sveřepý odpor, podporoval ho v jeho zájmu o biologii. To znamenalo smířit se s všelijakou havětí, kterou začal Karel nosit domů, počínaje rybičkami, exotickými ptáky a sokolnický cvičenou poštolkou konče. Jako dítě školou povinné se zabýval i chovem hmyzu a jako čekatel Entomologické společnosti chodil na schůze do Černého pivovaru, kde hlítal slova učenců. Setkával se tam například i s prof. Heyrovským, bratrem nositele Nobelovy ceny. V roce 1960 nastoupil na střední školu v Libni, tehdy největší v Praze. Na středoškolské období nevzpomíná příliš rád. Třídní učitelka mu svým přístupem školu natolik znechucovala, že byl rozhodnut studia zanechat a stát se automechanikem. Doma se však svůj záměr oznámit neodvážil, a tak se utekl ke sportu. Začal hrát závodně volejbal za Slovan Praha 8 a později, na vysoké, za Přírodovědeckou fakultu a naposledy na vojně za Duklu Písek. Úspěšně složená maturita ho nakonec ze středoškolského utrpení v roce 1964 vysvobodila.

A nastupuje na vysokou školu - Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Po únavných prvních dvou ročnících, kdy byli studenti biologie zahlcováni a znechucováni rozsáhlými kurzy organické, anorganické a fyzikální chemie, fyzikou, matematikou a jinými nebiologickými obory, došlo konečně na volbu studijní specializace. Karel chtěl studovat ornitologii, ale neměl štěstí. Vzali jiné dva kolegy, a tak mu nabídli ryby. A Karel to vzal a nelitoval. Ichtyologie ho pohltila, i když s ornitologií si neustále udržoval kontakt a studoval ty ptáky jaksi navíc. Paradoxem pak bylo, že ani jeden ze spolužáků, kteří ornitologii vystudovali, u ní nezůstali, zatímco Karel ji nakonec jako muzejní zoolog dělal jako hlavní specializaci. Diplomovou práci dělal na tloušti a pod názvem „*Jelec toušť, Leuciscus cephalus* (Linnaeus, 1758) v Klíčavské údolní nádrži“ ji obhájil v roce 1969.

Po ukončení studia krátce zůstává na fakultě jako doktorand, ale vojenská správa mu nečekaně ukončuje odklad vojenské služby a povolává ho ke službě vlasti. Tím se poněkud narušují životní plány. Doktorandské plány končí (doktorát získává až mnohem později, v roce 1983), je nutné zabezpečit rodinu, se kterou bydlí ve Strakonících, a tak hledá zaměstnání. Najít zaměstnání jako zoolog nebylo a není ještě dnes lehké, ale po různých peripetiích se na Karla usmálo štěstí. Při jedné nedělní návštěvě v muzeu v Písku potkává na chodbě muže, ze kterého se během hovoru vyklubal ředitel muzea. A setkání to bylo osudové. Po krátké korespondenci nastupuje Karel v červnu roku 1970 do Prácheňského muzea jako zoolog a jeho hlavním úkolem se stává vybudování expozice s akvárií našich ryb. Myslím, že tímto dnem

začalo budování Karlova životního muzejního díla. Něco takového, jako expozice živých ryb, nebylo tehdy u nás příliš k vidění a v muzeích už vůbec ne. Však také Karel sváděl tuhé boje nejen s přehřší technických problémů ale i s tzv. odborníky na muzejnictví, zejména z metodicky nadřízeného orgánu, kterým tehdy bylo Jihočeské muzeum v Č. Budějovicích. Měl však podporu ve vedení Prácheňského muzea a na vyvážení koleček sutě ze sklepů, kde se expozice budovala, se podílel i pan ředitel Jiří Frey. Když musel Karel v září 1970 nastoupit na vojnu do Benešova, zařídil ředitel muzea alespoň jeho přeložení k posádce do Písku, aby mohl Karel provádět stavební dozor a práce na expozici mohly pokračovat. Po návratu z vojny však nastupuje nový ředitel, který nevěřil v životaschopnost takové expozice a její dokončení se ztrácí v nedohlednu. Lidé však odcházejí, ale práce zůstává. Nový ředitel Petr Šrámek dává projektu opět plnou důvěru, nádrže se v roce 1982 dodělávají a po ročním zkušebním provozu se 1. 5. 1985 expozice s názvem „Ryby a rybářství na Písecku“ otevírá pro veřejnost. Po celkové rekonstrukci muzea, dokončené v roce 1993, přebudovává Karel razantně i expozici živých ryb. Dělá nové interiéry akvárií i sálů, nasazuje nové ryby a 3. 5. 1994 ji znovu otevírá.

Paralelně s budováním expozice ryb se však věnuje i další expoziční práci. Po roce 1989 začal připravovat trvalou expozici o chráněných územích okresu Písek, která byla otevřena v rámci znovuootevření muzea po totální rekonstrukci v roce 1993.

Vedle expoziční práce se jako zoolog věnuje i práci dokumentační a badatelské. Jako ornitolog se zaměřuje na dlouhodobé sledování ptačího společenstva národní přírodní rezervace Řežabinec. Dou tohoto jedinečného území začal jezdit již v roce 1972 s členy ornitologického kroužku při ODPM v Písku, systematicky zde začíná kroužkovat ptáky a letní odchytová akce se v roce 1980 stává součástí celoevropského projektu „Akce Acrocephalus“. Vedle výzkumných cílů dostává tento projekt i charakter výcvikové základny pro mladé ornitology a zejména pro nové kroužkovatele ptáků. Je mnoho dnešních profesionálních ornitologů, kteří prošli kurzem Karla Pecla na Řežabinci. Akci organizoval 26 let, až do roku 2002, kdy ji kvůli Karlovu zaneprázdnění přebírá Mgr. Jiří Šebestian z Jihočeské univerzity. Současně s kroužkováním provádí Karel na Řežabinci i kvantitativní ornitologické studie formou sčítání ptáků na bodových transektech. O výsledcích výzkumu NPR Řežabinec sepisuje i čtyři odborné zprávy. Pro veřejnost vybudoval na východním břehu rybníka pozorovací věž (1985) umožňující komukoliv sledovat jedinečnou avifaunu rezervace aniž by rušil prostředí rezervace. V roce 1989 připravil pro Řežabinec trasu naučné stezky s 10 informačními tabulemi.

K ochraně přírody má Karel vůbec velmi blízko. V letech 1982 - 1984 dokonce absoluuje postgraduální studium ochrany přírody, které zakončuje odbornou prací o ptačím společenstvu Řežabince. Při tom od roku 1973 působí jako zpravodaj státní ochrany přírody a od roku 1977 do roku 1990 aktivně chrání přírodu v dobrovolné funkci jako jeden ze tří konzervátorů přírody okresu Písek. Podílel se na vyhlášení území klidu Písecké hory a zpracoval veškeré zoologické podklady pro již dříve vy-

hlášené rezervace a také pro vyhlášení nových chráněných území v kategorii chráněný přírodní výtvar. Těch bylo v roce 1985 vyhlášeno 25.

S novou dobou po roce 1989 se Karlovi otevírají nové možnosti seberealizace, dříve nepředstavitelné. Tou největší touhou Karla bylo cestování. Již v 70. letech organizoval s členy svého ornitologického kroužku a s vedoucím přírodovědného oddělení ODPM v Písku, Jaroslavem Štulíkem, prázdninové autobusové zájezdy přírodovědců na zajímavá místa Bulharska, Rumunska i NDR. V 90. letech se však stává téměř profesionálním cestovatelem. Cestování je pěkné, ale nejprve bylo třeba vydělat peníze. Proto se v roce 1992 stává spoluzakladatelem občanského sdružení Společnost pro výzkum a ochranu fauny ZOOGEOS BOHEMIA, které sdružovalo zoology muzeí a ochrany přírody. V rámci sdružení pak provádí faunistické výzkumy chráněných území a posuzování staveb na životní prostředí v rámci Čech. Touto prací jsou získávány finanční prostředky na zahraniční expedice a první z nich se uskutečňuje v roce 1995 na ostrovy Malých Antil. Nejde však o turistické výlety. Každá expedice má svůj odborný a sběrný program, jehož cílem je přivést do českých muzeí jedinečné přírodniny, fotodokumentaci i zvukové nahrávky a formou putovních výstav přibližovat přírodu i lidem cizích krajů naší veřejnosti. Až dosud se Karel zúčastnil šesti expedic společnosti Zoogeos a podílel se na přípravě šesti výstav (viz připojený přehled autorské tvorby).

Nyní se začíná naplno projevovat i další charakteristický rys jeho osobnosti - schopnost výtečně psát a popularizovat. A tak Karel píše ze svých cest cestopisy (zatím tři), psané čtivou a poutavou formou a plné výtečných barevných fotografií. Karlova velká výhoda je i v tom, že je celoživotním fotografem a není v tomto směru na nikom závislý. Od zrcadlovky Voigtlander, s kterou fotografoval na gymnáziu, pokročil dnes až k digitální kameře Canon PS S2 IS, která svou vahou i rozměry zdaleka nezatěžuje cestovatele mnoha kilogramy váhy, jako tomu bylo ještě před několika lety. Vedle cestopisů vydává Karel v mnoha jazycích i odborný obrazový atlas ryb a příručku pro toulky po mořském pobřeží.

Rozebírat další Karlovy vlastnosti a osobnostní rysy již nebudu. Neopomenou ale připomenout ještě jednoho jeho velkého koníčka a tím je kaktusaření. Kaktusaří již od gymnázia a nepustilo ho to dodnes. Kaktusům, ale i sukulentům a nějakým těm orchidejím a tillandsiím, musela ustoupit dokonce i jedna podkrovní místnost v bytě, která byla přeměněna na skleník. Jeho sen, postavit velký skleník však zatím čeká na naplnění.

Karel je podruhé ženatý a z prvního manželství má syna Karla a dceru Kateřinu; ve druhém manželství se podílel na výchově dcery Martiny. Po letech bydlení v pronajatých bytech v Písku podlehl naléhání manželky a možná i přirozené touze s přibývajícím věkem někde zakotvit, a tak před osmi lety svolil k nákupu chalupy. Sice neobyvatelné, ale na krásném místě v Paměticích nedaleko Písku. A tak se mu hlavní náplní volného času stalo stavbaření a řemesla všeho druhu, to vše pod vidinou vlastního domku ve kterém bude spolu s manželkou trávit důchodový čas, kde si konečně postaví ten skleník, venkovní krb, zahradní jezírko, volié-

ru na ptáky a také dílnu, v níž bude truhlařit a dělat si nový nábytek do chalupy, renovovat starý a také vyřezávat. A také zjišťuje, že ho ta práce vlastně baví, že je to pro něj duševní odpočinek, poskytující mu tvůrčí radost a kupodivu i nové síly do vlastní muzejní práce. A v té má ještě mnoho plánů, takže začíná mít obavy, že vše do důchodu, do kterého by měl odejít v roce 2007, ani nestihne. Rád by rozšířil expozici „Exotická příroda“ v Protivíně o další oddíl věnovaný pralesům a pobřeží moří. Ve dvou patrech zrekonstruované a na muzeum navazující sladovně by rád vybudoval trvalou expozici „Krajina a lidé“. Plánuje a připravuje i další expedice do Venezuely a do Mexika.

I když, jak hovoří, se pomalu chystá do důchodu, jeho aktivity tomu nenasvědčují. Nenasvědčuje tomu totiž vůbec nic. Tak ať to Karlovi ještě dlouho takhle dobře šlape.

Přehled dosavadní autorské tvorby Karla Pecla

Diplomová práce

- Jelec tloušť, *Leuciscus cephalus* (Linnaeus, 1758), v Klíčavské údolní nádrži. - Dipl. práce, Katedra systematické zoologie UK Praha 1969, 92 p., nepublikováno

Odborná práce - spoluautor

- Pecl K.; Pivnička K.; Tandon K. K., 1976: The abundance, growth and production of the chub population in the Klíčava reservoir during the years 1967 - 1975. Věstník československé společnosti zoologické XLII, č. 1, 52 - 59 p.

Postgraduální práce

- Ornitologický výzkum Státní přírodní rezervace Řežabinec u Ražic, o. Písek, v letech 1976 - 1984. - Přírodovědecká fakulta UK, 1984, 183 p., nepublikováno

Knihy autorské

- The Illustrated Guide to Fishes of Lakes and Rivers - Artia Praha, (Treasure Press), 1990, 223 p. (vyšlo v dalších třech jazykových mutacích a v roce 1995 pak druhé vydání v angličtině)
- Malé Antily pohledem cestovatele - Nakladatelství Jelmo, 1996, 51 p.
- Maroko - brána Afriky - Nakladatelství IEC Jihlava, 1999, 99 p.
- Jak dělá žirafa aneb za přírodou jižní Afriky - Praam Písek, 2002, 276 p.
- Toulky po mořském pobřeží - Brio Praha, 2003, 95 p. (vyšlo také německy a francouzsky)

Spoluautorství na knize

- Bureš, J.; Hlášek L.; Pecl K.; Šálek M.; Všečka R.: Ptactvo Písecka - Ornis kraje Píseckého - Písek, 1995, 174 p.

Tematické brožury

- Putování přírodou a historií Protivínska - Referát životního prostř. OkÚ Písek a Městský úřad Protivín, Inpress České Budějovice, 1992 - autor grafického řešení, textu i fotografií (nové vydání v roce 2004).
- Přírodní památky Písecka - OkÚ Písek, 1996 - autor grafického řešení, textu i fotografií.
- Národní přírodní rezervace Řežabinec, Řežabinecké tůň - Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Inpress České Budějovice, s. a. - autor grafického řešení, spoluautor textu i fotografií.
- Exotická příroda v Protivínském muzeu - Město Protivín, s. a. - autor textu, fotografií i grafického řešení .
- Naučná stezka Blanice - Město Protivín, s. a. - autor textu a fotografií.

Odborné příspěvky o NPR Řežabinec

- Výsledky inventarizačního průzkumu státní přírodní rezervace Řežabinec u Ražic - Sborník ornitologických prací z jižních Čech. Jihočeský ornitologický klub DK ROH České Budějovice, 1978, p. 100 - 136.
- Ornitologický výzkum státní přírodní rezervace Řežabinec u Ražic, o. Písek, v letech 1976 - 1984 - Závěrečná postgraduální práce, dep. Př. F. UK Praha, Katedra ochrany životního prostředí a ekologie krajiny, 1984, p. 183.
- Výskyt vrubozobých ptáků v Národní přírodní rezervaci Řežabinec v letech 1984 - 1991 - Sylvia 30/1994, p. 86 - 90.
- Početnost vodních ptáků v NPR „Řežabinec, Řežabinecké tůň“ v letech 1984 - 1997, v souvislosti s rybářským hospodařením - Nepubl. strojopis dep. in Agentura ochrany přírody a krajiny, Praha, 1997, p. 44.

Autorské scénáře expozic

- „Ryby a rybářství na Písecku“ - Prácheňské muzeum v Písku (Historie rybářství a akvária s živými rybami našich vod).
- „Chráněná území Písecka“ - Prácheňské muzeum v Písku.
- „Exotická příroda“ - Prácheňské muzeum v Písku, pobočka Památník města Protivína (Svět hmyzu, podmořský svět, svět hor, pouští a pobřeží jezer a řek).

Naučné stezky (texty a grafická řešení)

NPR Řežabinec

Přírodní památka Zelendárky u Protivína

Přírodní památka Vysoký Kamýk

Autorské výstavy fotografické

- „Savci a prostředí“ - spolu s Milošem Anděrou a Pavlem Rödlem (Prácheňské muzeum v Písku, 1982)

- „Naši ptáci“ - spolu s Lubošem Hláskem, ing. Josefem Hláskem a Dr. Janem Ševčíkem (Prácheňské muzeum v Písku)
- „Ptáci jižních Čech na červené listině“ - spolu s Lubošem Hláskem, ing. Josefem Hláskem a Dr. Janem Ševčíkem (Prácheňské muzeum v Písku, 1981)
- „Chránění živočichové Jihočeského kraje“ - spolu se 4 autory (KSSPPOP ČB, 1991)
- „Ryby našich vod - spolu s Mgr. Janem Rysem a Dr. Milošem Zachardou (Kulturní klub Vodňany v rámci Rybářských dnů ve Vodňanech, květen 1992)
- „Ryby našich vod“ - fotografie spolu s preparáty Ing. Nováčka z Vodňan (Kulturní dům Vodňany, duben a květen 1994)
- „Ryby našich vod“ (samostatná výstava, Prácheňské muzeum v Písku, květen a červen 1994)
- „Sladkovodní ryby Čech a Slovenska“ (samostatná výstava, Okresní vlastivědné muzeum v České Lípě, 20. 7. - 4. 9. 1994)

Publikace fotografií v knihách

- Baruš V., Oliva O. a kolektiv: Mihulovci *Petromyzones* a ryby *Osteichthyes* (1), Academia Praha, 1995.
- Baruš V., Oliva O. a kolektiv: Mihulovci *Petromyzones* a ryby *Osteichthyes* (2), Academia Praha, 1995.
- Kolektiv autorů: Českbudějovicko. Chráněná území ČR VIII. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2003.
- Kolektiv autorů: Šumava. Příroda, historie, život, Baset 2003.

Překlad z angličtiny

- Scott P. W.: Akvárium, praktická příručka pro zakládání, ošetřování s udržování sladkovodních a mořských akvárií - Ikar Praha, 1992, 191 p. (vyšlo opět v roce 1997 v Nakladatelství Gemini, Bratislava)

Rozhlasové cykly (Český rozhlas 2, stanice Praha)

- Rybníky - 2000 - 2001
- Řeky - Vltava - 2002
- Lidé a příroda - 2003, 2004, 2005

Účast na zahraničních expedicích zoologů Společnosti ZOOGEOS BOHEMIA

- Karibské ostrovy Malých Antil - 1995
- Jihovýchodní Turecko - 1996
- Maroko - 1997
- Jižní Afrika (JAR, Namibie) - 2000
- Srí Lanka - 2002
- Malajsie, Sumatra, Jáva - 2004

Putovní výstavy prezentující výše uvedené expedice - spoluautor fotografií, textů i koncepce

Malé Antily - 1996 až 2002 (vystaveno na 13 místech republiky)

Maroko - 1997 až 1999 (vystaveno na 6 místech republiky)

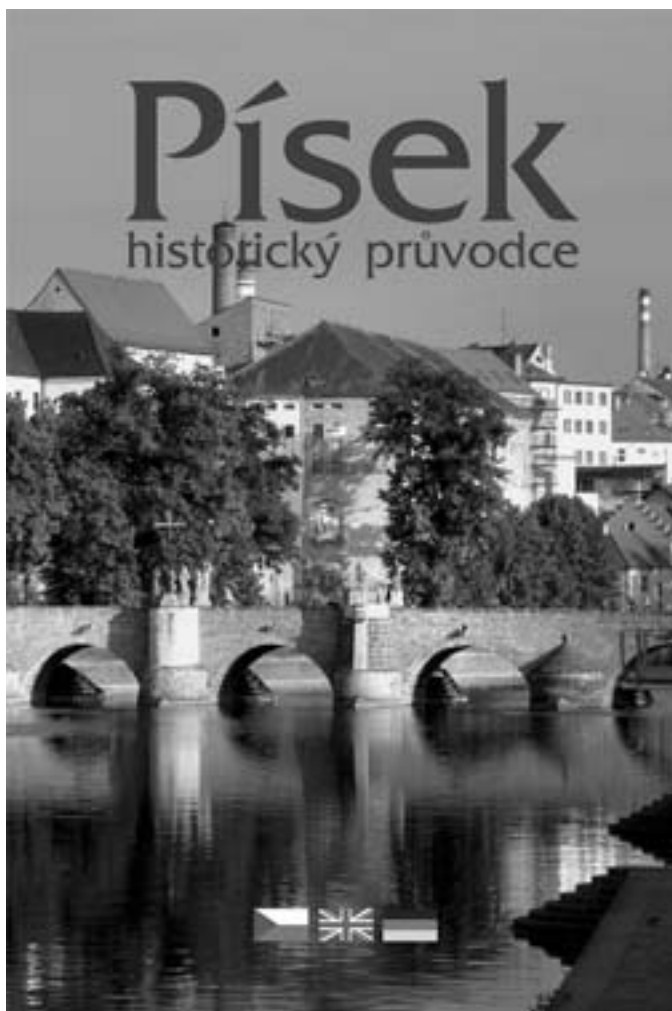
Turecko - 1999 až 2001 (vystaveno na 11 místech republiky)

Jižní Afrika - 2001 až 2004 (vystaveno na 19 místech republiky)

Srí Lanka - 2003 až 2005 (zatím vystaveno na 14 místech republiky) - aktualizováno prosinec 2005

Indonésie - 2005 až 2007 (zatím vystaveno na 4 místech v republice) - aktualizováno - prosinec 2005

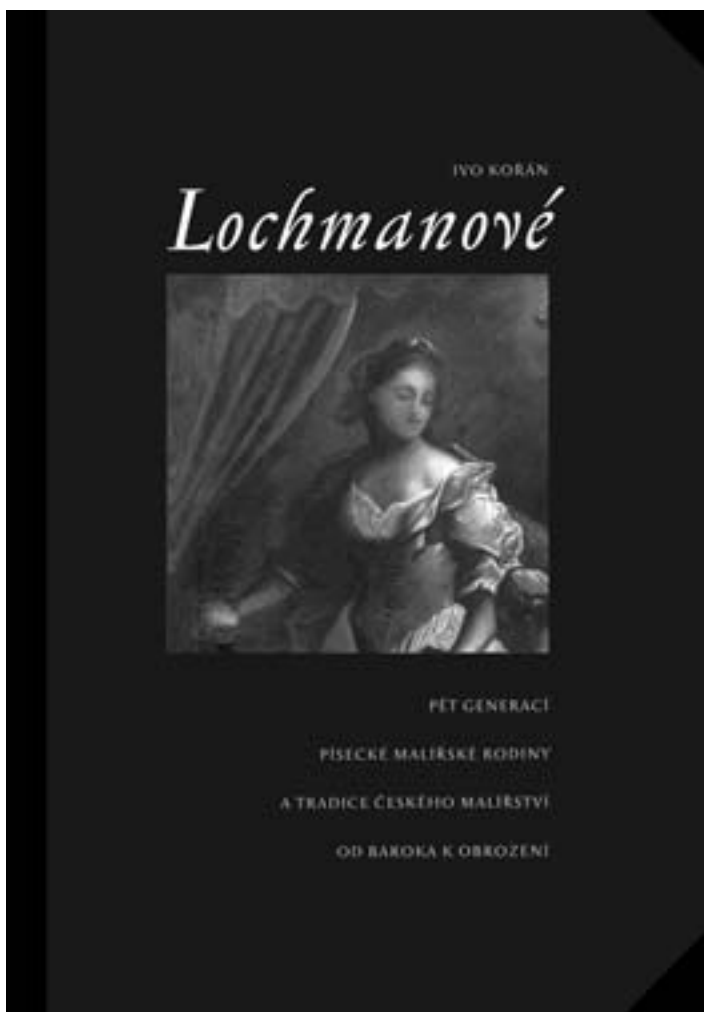
Popularizační články v mnoha novinách a časopisech

Jan Adámek - Jiří Fröhlich - Jiří Čížek
Písek - Historický průvodce

Vydalo Prácheňské muzeum v Písku v Prácheňském nakladatelství v roce 2004
Třetí upravené a doplněné vydání

Knihu lze zakoupit v Prácheňském muzeu v Písku

Ivo Kořán
**Lochmanové - Pět generací písecké malířské rodiny a tradice
českého malířství od baroka k obrození**

Vydalo Prácheňské muzeum v Písku v nakladatelství PRAAM v roce 2005

Knihu lze zakoupit v Prácheňském muzeu v Písku

OBSAH

ZPRÁVA O ČINNOSTI ZA ROK 2005

Stav a činnost muzea	1
Centrální evidence sbírek	7
Výstavy Prácheňského muzea	10
Přednášky Prácheňského muzea	11
Návštěvnost Prácheňského muzea	12
Oddělení společenskovedné	13
Oddělení přírodních věd	22
Oddělení muzejní prezentace - výstavní oddělení	25
Sekretariát	28
Oddělení provozní	29

ODBORNÉ PŘÍSPĚVKY

Jan Adámek	
Nejstarší dochovaný písecký testament a jeho aktéři	31
Jiří Fröhlich - Jaroslav Jiřík	
Nové poznatky o mostu u Putimské brány v Písku	36
Jaromír Stach	
Další písecký náhrobník identifikován?	39
Václav Vlček	
Dvě signovaná díla Mikoláše Sychrovského z Mirotic	41
Jiří Prášek	
Pomník padlým legionářům v Písku (K osmdesátému výročí odhalení)	45
Václav Bartoš	
Květnové dny roku 1945 na Písecku ve světle dosud opomíjených pramenů	49
Irena Mašíková	
Historie a současnost galerie Prácheňského muzea v Písku	72
Jiří Šebestian	
Výsledky 29. kroužkovací akce „Acrocephalus“ v Národní přírodní rezervaci „Řežabinec, Řežabinecké tůně“	81

MUZEJNÍ AKCE

Ivo Kořán	
Výstava malířského rodu Lochmanů	85

Irena Mašíková	
Výběr z výstav Prácheňského muzea v roce 2005	87
Jaroslav Cícha	
Deset ročníků mineralogických burz v Prácheňském muzeu	95
Jaroslav Cícha	
Seminář geologů muzeí ČR a SR - Živec 2005	97
Václav Bartoš	
Projev ředitele muzea na zahájení výstavy „Svět piva“	102

PERSONALIA

Petr Bürger	
Karel Pecl šedesátiletý	104

**PRÁCHEŇSKÉ MUZEUM V PÍSKU
ZPRÁVA O ČINNOSTI ZA ROK 2005**

Odpovědný redaktor: Václav Bartoš

Výkonný redaktor: Mgr. Jan Adámek

Sazba, grafická úprava a technická realizace: IRES Písek

Vydalo Prácheňské muzeum v Písku v roce 2006 v nákladu 500 ks

Účelový tisk pro muzea, spolupracovníky a příznivce Prácheňského muzea

ISBN 80-86193-20-9